

ΑΣΤΗΡ της ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Πάντα δοκιμάζετε, το Καλόν κατέχετε

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ Εκδίδεται από το 1858

www.gec.gr/astir

ISSN 1106-4250

Στο τεύχος αυτό

Ένδυμα Λευκό	131
Ισραήλ και Εκκλησία: σχέση παρένθεσης ή εκπλήρωσης;	134
Το Μυστήριο του Χριστού	139
Το Βάρος της Δόξας	142
Γιατί ο Θεός επιτρέπει τον πόνο και τις δοκιμασίες;	145
Τα είδη του Εκκλησιαστικού Οργάνου	150
Η Παγκοσμιοποίηση της Ανασφάλειας	154
Τα Χέρια της Θυσίας	156

ΣΚΕΨΕΙΣ

MARTYRES ΧΡΙΣΤΟΥ

Από τις ειδήσεις μάθαμε ότι στην Μαλάτεια της Τουρκίας έγινε ένα φοβερό έγκλημα. Τρεις άνθρωποι, δύο Τούρκοι και ένας Γερμανός βρέθηκαν δολοφονημένοι, μέσα στον εκδοτικό οίκο Zirve, που διατηρούσαν. Ο εκδοτικός οίκος ήταν χριστιανικός ευαγγελικός και εξέδιδε χριστιανικά βιβλία, ενώ διακινούσε την Βίβλο. Οι τρεις άνθρωποι ήταν χριστιανοί, οι δύο Τούρκοι, ο Νετσατί Αϊντίν, 36 ετών και Ουγκούρ Γιουκσέλ, 32 ετών είχαν επιστρέψει από τον Μουσουλμανισμό. Ο τρίτος, Τίλμαν Γκέσκε, 46 ετών ήταν γερμανός. Οι άνθρωποι πριν από τον θάνατό τους δέθηκαν πισθάγκωνα σε καθίσματα και βασανίστηκαν με μαχαίρι για να μαρτυρήσουν τις κινήσεις και τα μελλοντικά σχέδια των ιεραποστόλων που δραστηριοποιούνται στην Τουρκία. Στο τέλος τους έκοψαν τον λάρυγγα δίνοντας τέλος στα μαρτύριά τους. Ο Αϊντίν ήταν ποιμένας της τοπικής τουρκικής ευαγγελικής εκκλησίας η οποία ονομάζεται «Ευαγγελική Εκκλησία Σωτηρίας (=Κουρτουλούς)» και έχει 30 μέλη. Ο Αϊντίν έχει οικογένεια και δύο παιδιά σε προσχολική ηλικία. Ο Γκέσκε έχει τρία παιδιά ενώ ο Γιουκσέλ ήταν αρραβωνιασμένος και θα παντρευόταν πολύ σύντομα. Η οικογένεια του Γιουκσέλ τον κήδεψε κατά τον ισλαμικό τρόπο ενώ ο Αϊντίν μεταφέρθηκε στην γενέτειρά του Σμύρνη και κηδεύτηκε στην εκκλησία της πόλεως.

Ο πρόεδρος του Συνδέσμου των Διαμαρτυρομένων Εκκλησιών της Τουρκίας, αιδέσιμος Ιρχάν Οζμπέκ έδωσε συνέντευξη τύπου, στο CNNTURK που αναμεταδόθηκε από όλα τα ΜΜΕ της Τουρκίας. Δίπλα του κάθονταν ο νομικός σύμβουλος του Συνδέσμου και ο ποιμένας της Κωνσταντινουπόλεως Μπεντρί Πεκέρ. «Ήταν μία φοβερή αγριότητα αλλά δεν αποτέλεσε έκπληξη», είπε. «Η Τουρκία θάφτηκε στο σκοτάδι του Μεσαίωνα», πρόσθεσε. «Ξέρουμε ότι αυτοί δεν θα είναι οι τελευταίοι μάρτυρες. Ευχόμαστε όμως να είναι οι τελευταίοι» κατέληξε.

Οι δύο Τούρκοι ήταν οι δύο πρώτοι μάρτυρες της τοπικής Ευαγγελικής Εκκλησίας από την ανακήρυξη της

δημοκρατίας το 1923. Τον προηγούμενο χρόνο ένας καθολικός ιερέας στην Τραπεζούντα δολοφονήθηκε μέσα στην εκκλησία. Αργότερα, τον Ιανουάριο του 2007 δολοφονήθηκε ο χριστιανός αρμένιος δημοσιογράφος Χράντ Ντινκ. Πολύ πρόσφατα, στην Σαμψούντα, η ευαγγελική εκκλησία λιθοβολήθηκε. Πριν από όλα αυτά, το 1997, ένα χριστιανικό περίπτερο σε έκθεση στο Γκαζιαντέπ ανατινάχτηκε από βόμβα και ένα παιδί σκοτώθηκε. Στην Τουρκία οι ιεραπόστολοι βρίσκονται υπό διωγμόν ενώ όταν έρχονται καταγγελίες για απειλές ή χειροδικίες, η αστυνομία και η δικαιοσύνη αποσιωπούν το γεγονός.

Οι πέντε δολοφόνοι των τριών ευαγγελικών συνελήφθησαν μετά από τηλεφώνημα στην αστυνομία από γειτονικό γραφείο. Ο «εγκέφαλος» της σπείρας, πήδηξε από το παράθυρο για να αποφύγει την αστυνομία και νοσηλεύεται σε βαριά κατάσταση. Η αστυνομία συνέλαβε άλλους πέντε και τους ανακρίνει. «Το κάναμε για την πατρίδα μας, επιτίθενται στην θρησκεία μας» δήλωσαν οι δολοφόνοι.

Στην κηδεία του Αϊντίν στην Σμύρνη παρέστησαν 400-500 άτομα, τα μέτρα ασφαλείας της αστυνομίας ήταν δρακόντια. Εκατοντάδες αστυνομικοί με στολή ή με πολιτικά επιτηρούσαν την περιοχή. Παρέστησαν πολλά ΜΜΕ. Η κηδεία έγινε, λόγω του πλήθους, στον κήπο της εκκλησίας. Την κηδεία τέλεσε ο Οζμπέκ, που είναι και πρόεδρος της συνόδου των Ευαγγελικών Εκκλησιών της Σωτηρίας. Είπε ότι όσο φοβερές και αν είναι οι περίπου 150 (εκατόν πενήντα) πληγές από μαχαίρι στο σώμα του Αϊντίν ακόμα και αυτά τα «παθήματα του παρόντος καιρού δεν είναι άξια να συγκριθώσι με την δόξαν την μέλλουσαν να αποκαλυφθεί εις ημάς». «Άλλ'εις πάντα ταύτα υπερνικώμεν δια του αγαπήσαντος ημάς» (Ρωμ.8).

Η πολύπαθη γη της Σμύρνης έφθασε η ώρα να δεχτεί και έναν τούρκο νεομάρτυρα. Αναλυτικό ρεπορτάζ θα έχουμε στο επόμενο τεύχος.

ΑΣΤΗΡ

της

ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Εκδίδεται από το 1858

"Πάντα δοκιμάζετε
το καλόν κατέχετε"

Α' Θεσσα. 5: 21

www.gec.gr/astir

Λεωφ. Αμαλίας 50, 105 58 Αθήνα
Τηλ: 210 3231079 - Fax: 210 3316 577
email: astir@gec.gr

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:
Ιωάννης Τσεβάς

ΙΔΡΥΤΗΣ:
Μιχ.Δ.Καλοποθάκης (1858-1911)

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΕΚΔΟΤΕΣ:
Δημ. Μ. Καλοποθάκης (1911-1946)
Μιχ. Β. Κυριακάκης (1946-1989)
Γ. Τασιόγλου (1989-1990)
Φ. Β. Καμπούροπουλος (1991-2002)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ:
Γ. Αδάμ, Τιμ. Αναστασιάδης,
Ε. Αντωνιάδου, Παν. Κανταριτζής,
Αντ. Κουλούρης, Μελ. Μελετιάδης,
Ευαγ. Μπίτσας, Παρ. Παπαγεωργίου,
Ιω. Σακινίδου, Ιωάν. Τσεβάς

ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΣ:
Σειράς «Λόγος»: Λ. Κολλάρος
Σειράς «Παλαιά Διαθήκη»: Γ. Αδάμ
Σειράς «Καινή Διαθήκη»: Στ. Δεληγιάννης
Ειδικών αφιερωμάτων: Μελ. Μελετιάδης
Ποίηση, Προσευχές: Λιλ. Βαλαή

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ: Στέλιος Παπαβασιλείου

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ: Παναγιώτης Τας

ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μυριώ Σακινίδου

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ: Γιώργος Σάκος

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ-ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ: Μαίρη Αλάγιαλη
Λεωφ. Αμαλίας 50 - 105 58 Αθήνα
ΑΡΙΘΜ. ΛΟΓ. ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΑΡΗΛΑ:
149-00-2786-004611 (Ι. Εμμανουήλ)

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ:
Θεσ/νίκης: Δημήτρης Σοφός
Κατερίνης: Πάρις Παπαγεωργίου
Κέρκυρας: Βέτα Παντελιού
Χαλκίδας: Νίκος Παντελής
Βοστώνης: Τάκης Τσανικλίδης

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Εσωτερικό & Κύπρος € 10
Ευρώπη: € 26 - ΗΠΑ USD 30
Καναδάς, Αυστραλία κ.λπ. Δολ. 40

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: € 1,00

ISSN 1106-4250

Τα ευπρόσδεκτα άρθρα αποχθούν τις απόψεις των συγγραφέων. Η σύνταξη του περιοδικού διασπρεί το δικαίωμα να κάνει συντομεύσεις ή αλλαγές στα προς δημοσίευση κείμενα. Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Ένδυμα Λευκό

του κ. Λ. Κολλάρου

«Και έκαμε Κύριος ο Θεός εις τον Αδάμ και εις την γυναίκα αυτού χιτώνας δερματίνους, και ενέδυσεν αυτούς.»

Γεν. γ' 21

Τα ρούχα μας είναι κάτι το ξεχωριστό και διαφορετικό από εμάς αλλά ταυτόχρονα θα μπορούσαν να θεωρηθούν αναπόσπαστο κομμάτι του οργανισμού μας. Το παίρνουμε τόσο δεδομένο ότι οι άνθρωποι με τους οποίους συναλασσόμαστε στην καθημερινή μας ζωή θα φοράνε ρούχα όσο το ότι θα έχουν κεφάλι, σώμα, πνευμόνια να ανασαίνουν και μέσα τους το χαμηλόφωνο τύμπανο της καρδιάς που να χτυπάει με το δικό του ρυθμό. Τα ρούχα μας είναι τόσο κοντά μας όσο τίποτε άλλο στον κόσμο αυτό. Μας αγκαλιάζουν σχεδόν από τη στιγμή που θα γεννηθούμε, παραμένουν ο πιο πιστός μας φίλος σε όλη μας τη ζωή και δεν θα δεχθούν να μας αποχωριστούν ούτε και κατά την ταφή μας. Ο άνθρωπος δεν παίρνει μαζί του μόνο δύο μέτρα γης· παίρνει μαζί του και τα ρούχα που φοράει. Στη διάρκεια της ζωής μας, αν οι συνθήκές μας είναι η δεύτερη φύση μας, τότε τα ρούχα μας είναι η τρίτη. Πολύτιμα λοιπόν είναι αυτά και αποτελούν ένα σημαντικό κεφάλαιο στη ζωή μας. Μπορεί το πέρασμα του χρόνου να τα φθείρει και να χρειάζεται κάποτε να τα πετάξουμε αλλά ταυτόχρονα φροντίζουμε να τα υποκαταστήσουμε ούτως ώστε οι θέσεις που αδειάζουν στα συρτάρια να μη μείνουν άδειες και μέσα στις ντουλάπες οι κρεμάστρες να βαστάνε το γνωστό τους φορτίο.

Η Γραφή έχει πολλά να πει για τα ρούχα και την ενδυμασία. Οι αναφορές της στο θέμα αυτό διαπερνά τα φύλλα της από την αρχή μέχρι το τέλος. Η ιδέα της ενδυμασίας κρύβει μέσα της βαθιά θεολογία. Η εικόνα της ενδυμασίας είναι σημειολογικό εργαλείο στην παρουσίαση θεολογικών εννοιών όπως είναι το δόγμα της αμαρτίας και το ευαγγέλιο της σωτηρίας. Βέβαια ο περισσότερος κόσμος δεν υποψιάζεται την σημαντική θέση που έχει το θέμα αυτό στην Γραφή. Για αυτούς τα ρούχα είναι κάτι που το συνδέουν απλά με την κομψή εμφάνιση, είναι ένα εργαλείο για να προκαλέσουν θαυμασμό, να τραβήξουν την προσοχή, ή να εντυπωσιάσουν με την ποιότητα και συνεπώς είναι ένα «αποδεικτικό» πλούτου και οικονομικής άνεσης που τους κάνει να αισθάνονται ανώτεροι από τους άλλους. Στην περίπτωση αυτή η ενδυμασία γίνεται αποδεικτικό ματαιοδοξίας και περνάει μέσα από το ίδιο χωνί στο οποίο χύνονται και τα ακάθαρτα νερά της «**επιθυμίας της σαρκός, της επιθυμίας των οφθαλμών και της αλαζονείας του βίου**». Αδικεί ο άνθρωπος τον ίδιο του τον εαυτό όταν θεωρεί ότι η εξωτερική εμφάνισή του ζυγίζει περισσότερο από την συμπεριφορά του, την ψυχή του, το πνεύμα του και

λησμονεί ότι τα ενδύματα είναι δώρο του Θεού (Ματ. σ'28-32) που μας το δίνει όχι για να ικανοποιήσουμε τις επιθυμίες και ματαιοδοξίες μας αλλά για να καλύψουμε τις ανάγκες μας. Φυσικά δεν είναι αμαρτία να φοράει κανείς κομψά ρούχα· αμαρτία όμως είναι να προσπαθεί με τα ρούχα του να φοράει τα βλέμματα των ανθρώπων. Το κάθε πράγμα πρέπει να έχει τη σωστή θέση του· αυτό ισχύει και για τα δώρα του Θεού. Άλλη λοιπόν είναι η θέση της ανθρώπινης ενδυμασίας στην νοσοτροπία των ανθρώπων, άλλη είναι η θεώρησή της στο λόγο του Θεού. Μέσα στον λόγο του Θεού φαίνεται ότι η ανάγκη για ενδυμασία σχετίζεται με μια τραγωδία.

ΚΑΙ ΤΑ ΡΟΥΧΑ ΕΧΟΥΝ ΝΑ ΠΟΥΝ ΤΗΝ ΔΙΚΗ ΤΟΥΣ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο Αδάμ και η Εύα πλάστηκαν γυμνοί και αφέθηκαν έτσι. Κι όμως «**δεν ησχύνοντο**». Ήταν πνευματικά άγιοι και καθαροί, με την απροβλημάτιστη εμφάνιση του σώματος να αντικατοπτρίζει την αναμάρτητη ψυχή έως ότου η αμαρτία της ψυχής αντικατοπτρίστηκε σαν ένα πρόβλημα στην γυμνή εμφάνιση του σώματος. Μέχρι να συναντήσουν την αμαρτία δεν υπήρχε πρόβλημα με την εμφάνισή τους και δεν υπήρχε καμία συναίσθηση ότι υπάρχει πρόβλημα. Όταν όμως έκαναν την πρώτη τους χειραψία με την αμαρτία τότε υπήρχε πρόβλημα – πρόβλημα με την συνείδηση, πρόβλημα με την εμφάνιση. Το πνευματικό μέρος του ανθρώπου είχε μολυνθεί, με το συναίσθημα της ντροπής να αγκαλιάζει ολόκληρο τον άνθρωπο στην διπλή υπαρξιακή του σύνθεση, που είναι το πνεύμα του και το σώμα του. Δεν ήταν δυνατόν δηλαδή η ντροπή να περιοριστεί στην ψυχή του χωρίς να ξεχειλίσει, βαπτίζοντας έτσι μέσα στα σκοτεινά νερά της και το σώμα του. Η σκέψη του ανθρώπου έγινε ακάθαρτη και εγωιστική τυλίγοντας στις φλόγες της και το άλλοτε ένδοξο και αθώο ανθρώπινο σώμα. Όταν ήρθε το δειλινό που ο Θεός κατά την συνθήειά Του έκανε την παρουσία Του αισθητή στον παράδεισο περπατώντας στη συντροφιά των πρωτόπλαστων, ο Αδάμ εύχονταν να μην είχε έρθει ποτέ ούτε το δειλινό, ούτε ο Θεός. Ήρθαν όμως, και το ένα και το άλλο. Τίποτα πια δεν ήταν το ίδιο. Η σκέψη και η ψυχή του Αδάμ είχαν γενεί κατοικητήριο κάθε αγωνίας, φόβου και ταραχής. Ποια άραγε να ήταν η διεξοδος, αν υπήρχε βέβαια διεξοδος, από αυτόν τον εγκλωβισμό;

Την πρώτη βιοτεχνία κατασκευής ρούχων την ίδρυσαν ο Αδάμ και η Εύα. Πολύ μικρή έμελλε να είναι η παραγωγή εκείνης της βιοτεχνίας και σχεδόν έκλεισε προτού καλά-καλά προλάβει να ανοίξει. Πολύ σύντομη έμελλε να είναι η ζωή αυτής της επιχείρησης και δεν αποδείχθηκε βιώσιμη. Τα ρούχα που κατασκεύαζαν αποτελούνταν από φύλα δένδρων. Καλύφθηκαν λοιπόν με φύλα αλλά προς μεγάλη τους απογοήτευση διαπίστωσαν ότι παρά το κάλυμμα που είχαν ακόμα αισθάνονταν ντροπή και ότι συνέχισαν να φοβούνται τον Θεό. Η προσπάθειά τους να καλυφθούν απέβρεε από το συναισθηματικό της ενοχής και της ντροπής. Πολλές ελπίδες στήριζαν σε κείνη την πρώτη τους φορεσιά! Το ένδυμα όμως με το οποίο θα ένοιωθαν κάποια ανακούφιση έπρεπε να είναι στολισμένο με δύο χαρακτηριστικά: πρώτον να είναι παραχωρημένο από τον ίδιο τον Θεό και δεύτερον να έχει την δική Του επιδοκμασία. Φυσικά η δεύτερη προδιαγραφή ισχύει παντού όπου ισχύει και η πρώτη καθώς δεν είναι δυνατόν ο Θεός να μην επιδοκμάζει αυτό που ο ίδιος κατασκεύασε. Τέτοια όμως στολίδια το ένδυμα που αυτοί κατασκεύαζαν δεν είχε. Γι αυτό το λόγο ο Θεός τους χάρισε κάτι Αυτός ο ίδιος να φορέσουν: τους έντυσε με χιτώνες από δέρματα ζώων. Το δέρμα των ζώων κάλυψε το δικό τους το δέρμα. Τι αντίθεση! Αυτοί χρησιμοποίησαν φύλα από το φυτικό βασίλειο, ενώ ο Θεός χρησιμοποίησε δέρματα νεκρών ζώων να καλύψει την ανθρώπινη ενοχή. Αυτό έδειχνε πόσο επιπόλαιες και φτηνές ήταν οι προσπάθειες του ανθρώπου να ασχοληθούν με το πρόβλημα της αμαρτίας και πόσο τέλειος και δαπανηρός είναι ο τρόπος του αγίου Θεού. Οι δύο συνένοχοι πίστεψαν ότι ήταν απλή η υπόθεση της απαλλαγής από την αμαρτία. Το ίδιο θεολογικό λάθος επαναλαμβάνουν όλοι οι άνθρωποι σε όλους τους αιώνες. Ενώ από τη μια η συνειδησή μας διαμαρτύρεται ότι τα χέρια της ψυχής μας είναι βαμμένα με το αίμα του εγκλήματος της ανταρσίας μας εναντίον του Θεού, από την άλλη βρίσκουμε τρόπους να φимώσουμε αυτήν την φωνή θεωρώντας ότι οι θρησκευτικές μας αληθιμότητες, λίγο εξωτερική αγιοφάνεια, λίγο Φαρισαϊσμός, λίγες προσευχές, λίγη κριτική εναντίον των άλλων ανθρώπων, κάτι που να μας κάνει να νοιώσουμε εμείς ότι είμαστε καλύτεροι και ανώτεροι, και το πρόβλημα να καλύψουμε την δική μας αμαρτία «λύθηκε». Φύλα και πάλι φύλα: τίποτε το διαφορετικό. Τα ίδια πίστευε και ο Αδάμ. Πίστευε ότι μπορούσε μόνος του να ξεθυμάνει την δυσοσμία της αμαρτίας. Για τους ανθρώπους λοιπόν τα φύλα είναι η λύση. Όχι όμως για τον Θεό. Για τον Θεό η λύση περνούσε μέσα από την «**χύση αίματος**», κάτι που αργότερα τονίζονταν με τις διατάξεις του τελετουργικού νόμου. Αυτή η ενέργεια του Θεού στην αφαίρεση της ζωής ενός ζώου προκειμένου με το δέρμα του να καλύψει τον άνθρωπο απέτελεσε το θεμέλιο για τις θυσίες ζώων. Στην θανάτωση του ζώου ο Αδάμ αναγνώριζε την τιμωρία της αμαρτίας. Για εκείνους τους πρώτους ανθρώπους ο θάνατος ήταν ένα σαφές σημάδι της θεικής οργής κατά της αμαρτίας. Μάθαινε ότι αυτή δεν μπορούσε να καλυφθεί με ένα δεματάκι φύλα που μπορούσε ο

οποιοσδήποτε να τα κόψει καθώς περνούσε δίπλα από ένα δέντρο, παρά μόνο με πόνο και αίμα. Γιατί άραγε οι άνθρωποι να μάχονται αυτήν την αλήθεια; Θυμάμαι κάποτε στην κουβέντα που είχα με κάποιον θρησκευόμενο άνθρωπο που ανελλιπώς πήγαινε στην Εκκλησία, πως αντέδρασε περιφρονητικά σε αυτήν την ερμηνεία λέγοντας ότι ο Θεός δεν ήταν ανάγκη να θανατώσει ζώο προκειμένου να προμηθεύσει ενδυμασία για το ένοχο αντρόγυνο και ότι κάλλιστα μπορούσε να δημιουργήσει δέρματα εκ του μηδενός. Το θέμα όμως εδώ δεν είναι τι μπορεί να κάνει η δύναμη του Θεού αλλά τι απαιτεί η αγιότητα και η δικαιοσύνη του Θεού προκειμένου να καλυφθεί η αμαρτία, η ενοχή και η ντροπή του ανθρώπου.

ΤΟ ΔΙΚΟ ΜΑΣ ΕΝΔΥΜΑ; Ή ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ;

Στην Γραφή υπάρχει ένα θεμελιώδες δόγμα σχετικά με την σωτηρία του αμαρτωλού. Το δόγμα αυτό ονομάζεται «**Δικαίωση δια της Πίστεως**». Η διδαχή αυτή παρουσιάζεται σαν την ανάγκη που έχει ο αμαρτωλός να ενδυθεί με μια δικαιοσύνη που να είναι τέλεια στα μάτια του Θεού και συνεπώς ο άνθρωπος να παύει να θεωρείται ένοχος από τον άγιο Θεό και καταδικαστέος από την θεική δικαιοσύνη και να θεωρείται δίκαιος και να είναι αποδεκτός από τον ίδιο τον Θεό χωρίς να υπάρχει κάποιο εμπόδιο. Για άλλη μια φορά χρησιμοποιείται η εικόνα της ενδυμασίας για να περιγράψει παραστατικά την κάλυψη της ενοχής μας με μια δικαιοσύνη που έχει τα δύο τέλεια χαρακτηριστικά που προαναφέραμε: μας χορηγείται από τον ίδιο τον Θεό και γίνεται αποδεκτή από Αυτόν. Φυσικά είναι αδύνατον η προέλευσή της να πηγάζει από τον ίδιο τον άνθρωπο καθώς αυτός δεν είναι μέρος της λύσης αλλά μέρος του προβλήματος. Όλες οι προσπάθειές μας να δικαιωθούμε ενώπιον του Θεού είναι άχρηστες. «**Όλη η δικαιοσύνη μας είναι σαν ρυπαρό ιμάτιο**» ενώπιον του Θεού, λέει ο Ησαΐας αξιοποιώντας πάλι την εικόνα του ενδύματος (Ησα. ξδ'6). Υπάρχει όμως το ένδυμα της δικαιοσύνης του Χριστού, το οποίο εξύφανε καθ' όλη την διάρκεια της επίγειας ζωής Του υπακούοντας στον νόμο του Θεού για δικό μας λογαριασμό και με σκοπό να καταλογίσει την τέλεια αυτή δικαιοσύνη Του σε όλους τους πιστεύοντας εις Αυτόν. Αυτή είναι η δικαιοσύνη που μας χορηγεί ο Θεός αφού ο Θεός ήταν που απέστειλε τον Υιό Του στον κόσμο αυτό με σκοπό να επεξεργαστεί αυτήν την δικαιοσύνη την οποία ο Θεός θα καταλόγιζε στους πιστεύοντας εις τον Χριστό. Έτσι γινόμαστε αποδεκτοί από τον Θεό χάριν της τέλειαις δικαιοσύνης του Χριστού τον οποίο αποδεχόμαστε δια της πίστεως. Αυτό είναι το ένδυμα που δίνεται από τον Θεό στον άνθρωπο δια της πίστεως στον Χριστό και μόνο και φυσικά είναι αποδεκτό από Αυτόν αφού είναι προσφορά του ίδιου του Θεού. Πάλι ο Ησαΐας μας καλεί σε γιορτή και ευφροσύνη της ψυχής λέγοντας, «**Θέλω ευφρανθεί τα μέγιστα επί τον Κύριον η ψυχή μου θέλει αγαλλιασθεί εις τον Θεόν μου· διότι με ενέδυσε ιμάτιον σωτηρίας, με εφόρεσεν επένδυμα δικαιοσύνης...**» Ησα.ξα'10. Βλέπουμε ότι η Βιβλική ιστορία ξεκινάει με την ιδέα του ενδύματος, συνεχίζει με την ίδια ιδέα αλλά και δεν την απορρίπτει

και όταν ακόμα αυτή η ιδέα έχει πλέον «γεράσει» και τα μαλλιά της να έχουν ασπρίσει, αφού την ξαναχρησιμοποίησε στο βιβλίο της Αποκάλυψης που χρονικά είχαν περάσει 1500 χρόνια από τότε που για πρώτη φορά αναφέρθηκε στη Βίβλο, στο βιβλίο της Γένεσης, και συνεπώς θα ήταν φυσικό να πούμε ότι όταν γραφόταν το βιβλίο της Αποκάλυψης αυτή η εικόνα είχε «γεράσει» με τα 1500 χρόνια να βαραινούν την πλάτη της. Κι όμως ο Θεός δεν παρόπλισε αυτές τις εκφράσεις και αυτές τις ιδέες αφού στην Αποκάλυψη διαβάζουμε για τον πολύ όχλο που «**ίσταντο ενώπιον του θρόνου και ενώπιον του Αρνίου, ενδεδυμένοι στολές λευκάς**». Μα είναι δυνατόν; Ο αμαρτωλός να έχει ένδυμα λευκόν; Φαντάζει απίστευτο. Ίσως. Αλλά είναι αληθινό! Πως γίνεται αυτό; Η Αποκάλυψη λύνει πάλι τον γρίφο: «**και έπλυναν τας στολές αυτών, και ελεύκαναν αυτάς εν τω αίματι του Αρνίου**» (Αποκ.ζ9,14). Η υπόσχεση και οι τύποι της Παλαιάς Διαθήκης αποτραβιούνται και υποκλίνονται μπροστά στην εκπλήρωση και την πραγματικότητα την εν Χριστώ Ιησού. Αυτά που στην Παλαιά Διαθήκη ήταν προμηνύματα πραγματικής σωτηρίας, με την έλευση και το σωτήριο έργο του Κυρίου, αποσύρονται και περιέρχονται σε αχρηστία καθώς αυτά ως σκιές που ήταν έπρεπε να μικραίνουν και ο Ήλιος της δικαιοσύνης να αυξάνει μέχρι να φτάσει στο μεσουράνημα της θείκης Του δόξας. Πόθεν έσχες λοιπόν το λευκό σου ένδυμα; Ήδη το έχεις και το χρώμα του είναι λευκό.

Δεν το εξύφανες εσύ αλλά το Αρνίο. Και είναι λευκό όχι χάριν κάποιας δικής σου επιτυχίας στην τήρηση του άτεγκτου θείκου νόμου αλλά χάριν του γεγονότος ότι το Αρνίο έχυσε το αίμα Του. Το ένδυμά σου έγινε λευκό όταν βυθίστηκε σε αυτή την ερυθρά πηγή και καλύφθηκε με το κόκκινο αίμα του Αμνού. Πράγματι, μόνο το κόκκινο χαρίζει το λευκό. Αυτή είναι η λογική του Θεού έστω και αν δεν είναι η λογική του ανθρώπου. Αμφιβάλεις αν πράγματι το αίμα του Χριστού μπορεί να σου προμηθεύσει το ένδυμα που χρειάζεσαι; Η αμφιβολία σου δεν θα βλάψει εμένα. Δοκίμασε το και ακούμπησε το φορτίο της αμαρτίας σου στο σταυρό του Χριστού που είναι και η ουσία της από καρδιάς πίστεως. Τότε θα μπορείς να ψάλλεις και εσύ τον ύμνο

Ένδυμα λευκό, όργανο χρυσό,
ένα παλάτι, ένα στέφανο,
αληθινή χαρά, ουράνιο θησαυρό
ετοίμασ' ο Χριστός μου.
Είναι Σωτήρας μου. Μ' ελευθέρωσε.
Πλήρωσ' ακριβά για μένα στο σταυρό.
Μέσα στην αγάπη Του με οδήγησε
και τώρα ζω στο φως Του.

Ο κ. Λ. Κολλάρος είναι κήρυκας του Ευαγγελίου στην Ε.Ε.Ε. Ιωαννίνων.

2ος Τόμος
Καθε πρωι
ΑΣΠΗ ΤΗΣ ΙΑΤΟΜΙΣ

ΚΑΘΕ ΠΡΩΙ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΑΝΑΙΝΩΣΜΑΤΑ

Μία έκδοση του περιοδικού *Αστήρ της Ανατολής*

Βραβεία από την πένη ποι Γεωργίου Α. Χατζημαντουσίλη, τα καλύτερα για αναγνωρίματα διαβάζονται κάθε χρόνο. Σε μία μοναδική καλλιτέχνη έκδοση.

Παραγγελίες τηλ. 210 3331079
φαξ 210 3316577
ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: astir@gea.gr

ΤΙΜΑΤΑΙ ΕΠΤΑ ΕΥΡΩ

Ισραήλ και Εκκλησία:

σχέση παρένθεσης ή εκπλήρωσης; / 9

του Αιδ. Γεωργίου Αδάμ

Ποιος "Ισραήλ" είναι ο εκλεκτός λαός του Θεού;

Οι τίτλοι και τα χαρακτηριστικά του Ισραήλ έχουν μετατεθεί στην Εκκλησία

Σε αυτό το άρθρο, όπως υποσχεθήκαμε, θα αρχίσουμε να μελετούμε τις πληροφορίες που μας δίνει η Καινή Διαθήκη,

Θα δούμε συγκεκριμένα εδάφια τα οποία μας δείχνουν πως οι τίτλοι και τα χαρακτηριστικά του Ισραήλ στην Παλαιά Διαθήκη, έχουν μεταφερθεί και χρησιμοποιούνται συστηματικά και με συνέπεια στην Εκκλησία.¹

Ο σκοπός αυτής της μελέτης είναι να βεβαιωθούμε για την έκταση και το βάθος με το οποίο οι συγγραφείς της Καινής Διαθήκης αντιλαμβάνονται «εκκλησιολογικά» τις προφητείες για τον Ισραήλ. Θα δούμε δηλαδή πως παντού στην Καινή Διαθήκη ο Ισραήλ του Θεού είναι η Εκκλησία του Χριστού.

Ισραήλ: ο αγαπημένος του Θεού

Διαβάζουμε στην Παλαιά Διαθήκη πως ο Ισραήλ είναι ο αγαπημένος του Θεού. Στην Έξοδο 15:13, στον ύμνο του Μωυσή, διαβάζουμε «Με το έλεός σου οδήγησας τον λαόν τούτον...» Η λέξη «έλεος» μεταφράζει την εβραϊκή λέξη *chessed*, που σημαίνει «πιστή αγάπη». Πολύ σωστά, λοιπόν, η Νέα Μετάφραση αποδίδει το εδάφιο ως εξής: «Με την αγάπη σου οδήγησες τον λαό τούτο.» Στο Δευτερονόμιο 33:3, όπου ο Μωυσής ευλογεί τις φυλές του Ισραήλ διαβάζουμε πως ο Θεός, «**ναι, ηγάπησε τον λαόν.**» Και στον Έσδρα 3:11 λέει: (Νέα Μετάφραση), «**Έψαλλαν αντιφωνικά αιωνώνας κι ευχαριστώντας τον Κύριο. 'Είναι καλός' έλεγαν, 'κι αιώνια διαρκεί η αγάπη του για τον Ισραήλ.'**»

Περνώντας στην Καινή Διαθήκη, διαβάζουμε επανειλημμένα πως οι χριστιανοί είναι οι αγαπημένοι του Θεού. Διαβάζουμε στην Εφεσούς 5:1 «**Γίνεσθε λοιπόν μιμηταί του Θεού, ως τέκνα αγαπητά.**» στην Κολοσσαείς 3:12, «**ενδύθητε λοιπόν, ως εκλεκτοί του Θεού, άγιοι και ηγαπημένοι...**», και στην Α΄ Ιωάννου 3:1, «**Ιδέτε οποίαν αγάπην έδωκεν εις ημάς ο Πατήρ.**»

Αντίστοιχα διαβάζουμε στην Παλαιά Διαθήκη πως ο ανυπάκουος Ισραήλ, όχι μόνο δεν είναι ο αγαπημένος του Θεού, αλλά είναι το αντικείμενο της οργής και του θυμού Του. Στο Λευιτικό 26:27-30 γράφει, «**Εάν δε και δια τούτων δεν μου υπακούσητε, αλλά πορεύσητε ενάντιοι εις εμέ, τότε εγώ θέλω πορευ-**

θή ενάντιος εις εσάς μετά θυμού, και θέλω σας παιδεύσει και εγώ επταπλασίως διά τας αμαρτίας σας... και θέλει σας βδελυχθεί η ψυχή μου.» Ο Ιερεμίας στο 12:8 μεταφέρει το παράπονο του Θεού ο οποίος λέει, «**Η κληρονομία μου έγεινε εις εμέ ως λέων εν δρυμώ, εξέπεμψε την φωνήν αυτής εναντίον μου, διά τούτο εμίσησα αυτήν.**» Με παρόμοια σκληρή γλώσσα επαναλαμβάνεται η αποστροφή του Θεού για τον ανυπάκουο Ισραήλ στο 16:5, «**Διότι ούτω λέγει Κύριος, μη εισέλθης εις οίκον πένθους, και μη υπάγης να πενήθης, μηδέ να συγκλαύσης αυτούς, διότι αφήρσα την ειρήνην μου από του λαού τούτου, λέγει Κύριος, το έλεος και τους οικτιρμούς.**» Ο προφήτης Ωσηέ λέει στο 9:15, «**Πάσα η κακία αυτών είναι εν Γαλιλάοις, διότι εκεί εμίσησα αυτούς, δια την κακίαν των πράξεων αυτών θέλω εξώσει αυτούς από του οίκου μου, δεν θέλω αγαπά πλέον αυτούς, πάντες οι άρχοντες αυτών είναι αποστάται.**» Τέλος διαβάζουμε στον προφήτη Αμώ στο 9:7 πως οι υιοί Ισραήλ έχουν γίνει σαν τους υιούς των Αιθίοπων.

Στην Καινή Διαθήκη τώρα, βρίσκουμε την ίδια κρίση του Θεού πάνω στον λαό Ισραήλ της Παλαιάς Διαθήκης. Ο Ιωάννης ο Βαπτιστής τους αποκαλεί «γεννήματα εχιδνών» (Ματθαίος 3:7). Ο απόστολος Παύλος στην Α΄ Θεσσαλονικείς 2:14-16 συγκρίνει τα παθήματα των πιστών στην Θεσσαλονίκη με τα παθήματα των πιστών στην Ιουδαία από τους «ομοεθνείς τους.» Σε αυτή την περικοπή κατηγορεί τους «ομοεθνείς» του, δηλαδή τον εθνικό Ισραήλ λέγοντας πως «**και τον Κύριον Ιησούν εθανάτωσαν, και τους ιδίους αυτών προφήτας, και ημάς εξεδίωξαν, και εις τον Θεόν δεν αρέσκουσι, και εις πάντας τους ανθρώπους είναι ενάντιοι...**» Ο απόστολος Ιωάννης στην Αποκάλυψη δύο φορές (2:9, 3:9) αποκαλεί τους Ιουδαίους ως συναγωγή του Σατανά γιατί αντιστέκονται στον Χριστό.

Δηλαδή, στην Καινή Διαθήκη, ο εθνικός Ισραήλ δεν είναι το αντικείμενο της αγάπης του Θεού ως ο εκλεκτός του λαός. Αντίθετα είναι αυτοί που αντιστέκονται, που διώκουν την εκκλησία Του, και δεν είναι αρεστοί στο Θεό.

Τα τέκνα του Θεού

Ο Θεός στην Παλαιά Διαθήκη αποκαλούσε τον Ισραήλ «τα παιδιά Του.» Στην Έξοδο όταν στέλνει τον Μωυσή να μιλήσει στον Φαραώ, αποκαλεί τον Ισραήλ ως λαό με τα εξής λόγια: «**Υιός μου είναι, πρωτότοκός μου, ο Ισραήλ.**» Ως λαός ο Ισραήλ είναι υιός του

Θεού στον Ωσηέ 11:1, «Ότε ο Ισραήλ ήτο νήπιον, τότε εγώ ηγάπησα αυτόν, και εξ' Αιγύπτου εκάλεσα τον υιόν μου».

Στο Δευτερονόμιο 14:1 αποκαλεί τον καθένα Ισραηλίτη υιό, «Σεις είσθε υιοί Κυρίου του Θεού σας». Το ίδιο βρίσκουμε στον Ησαΐα 1:2, «Ακούσατε ουρανοί, και ακροάσθητι, γη, διότι ο Κύριος ελάλησεν. Υιούς έθρεψα και ύψωσα, αλλ' αυτοί απεστάτησαν απ' εμού», και στο 63:8, «Διότι είπε, Βεβαίως λαός μου είναι αυτοί, τέκνα τα οποία δεν θέλουσι ψευσθή». Στον Ιερεμία 31:8 διαβάζουμε, «διότι είμαι πατήρ εις τον Ισραήλ, και ο Εφραΐμ είναι ο πρωτότοκος μου».

Αντίστοιχα οι ανυπάκουοι Ισραηλίτες δεν αναγνωρίζονται ως παιδιά του Θεού. Στο Δευτερονόμιο 32:5 γράφει, «Όυτοι διεφθάρησαν, η κηλίσ αυτών δεν είναι κηλίσ των υιών αυτού, είναι γενεά σκολιά και διστραμμένη». Ο Χριστός είπε την ίδια αλήθεια στους Ιουδαίους που δεν τον πίστευαν (Ιωάννης 8:39, 42, 44): «Εάν ήσθε τέκνα του Αβραάμ, τα έργα του Αβραάμ ηθέλετε κάμνει... Εάν ο Θεός ήτο πατήρ σας ηθέλετε αγαπά εμέ... Σεις είσθε εκ του πατρός σας του διαβόλου». Αυτές οι περικοπές πολύ απλά δείχνουν πως το να είναι κάποιος παιδί του Θεού, το να ανήκει στον λαό του Θεού δεν είναι «κληρονομικό», ούτε «εθνικό» προνόμιο. Εξαρτάται από την στάση πίστης και υπακοής που έχουμε απέναντι στο Θεό.

Στην Καινή Διαθήκη, το γνωρίζουμε όλοι πως οι χριστιανοί αποκαλούνται «παιδιά του Θεού». Είναι τυχαίο πως ο Ιωάννης ξεκινώντας το ευαγγέλιο του, δίνει και τον ορισμό του ποιος είναι «τέκνο Θεού»; Γράφει στο 1:12, «Όσοι δε εδέχθησαν αυτόν, εις αυτούς

έδωκεν εξουσίαν να γείνωσι τέκνα Θεού, εις τους πιστεύοντας εις το όνομα αυτού». Ο Ιωάννης καθώς παρουσιάζει τον Χριστό, ορίζει πως η πίστη σε Αυτόν είναι τώρα το κριτήριο με το οποίο γίνεται κάποιος τέκνο Θεού. Το ίδιο διαβάζουμε στο 11:52 για την προφητεία του Καΐαφα ο οποίος «προεφήτευσε ότι έμελλεν ο Ιησούς να αποθάνη υπέρ του έθνους και ουχι μόνο υπέρ του έθνους, αλλά και δια να συνάξη εις εν τα τέκνα του Θεού τα διεσκορπισμένα». Τα διασκορπισμένα τέκνα σίγουρα δεν είναι τα τέκνα του «έθνους». Το «αλλά» αυτό δείχνει. Δεν είναι οι Ισραηλίτες της διασποράς! Είναι όλοι αυτοί που πιστεύουν στον Χριστό και δια της πίστεως αποκτούν το δικαίωμα να γίνουν «τέκνα Θεού». Όλοι αυτοί τώρα είναι «ένας» λαός. Ισραηλίτες και εθνικοί, όλοι όσοι πιστεύουν στον Χριστό αποτελούν τον ένα λαό του Θεού διά της πίστης στον Χριστό. Με άλλα λόγια, δεν υπάρχουν δύο ειδών τέκνα, δεν υπάρχουν δύο ειδών λαοί.

Στην προς Ρωμαίους 8:14 διαβάζουμε πως όσοι άγονται από το Πνεύμα του Θεού, αυτοί είναι «υιοί του Θεού», και στο 16 πως το Άγιο Πνεύμα συμμαρτυρεί με το δικό μας πνεύμα πως είμαστε «τέκνα Θεού». Στην Β' Κορινθίους 6:18 γράφει, «και θέλω είσθαι Πατήρ σας, και σεις θέλετε είσθαι υιοί

μου και θυγατέρες, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ».

Στην συγκεκριμένη περικοπή ο απόστολος Παύλος εξηγεί στους πιστούς της Κορίνθου πως ο Θεός τους θέλει να είναι ξεχωρισμένοι από τον κόσμο. Όλες οι αναφορές τις οποίες χρησιμοποιεί είναι από εδάφια της Παλαιάς Διαθήκης τα οποία αναφέρονται στον Ισραήλ. Ο Παύλος όμως, χρησιμοποιεί τις αναφορές αυτές για τους πιστούς της Καινής Διαθήκης. Αυτές οι εντολές και οι υποσχέσεις αφορούν τώρα τους Κορίνθιους γιατί αυτοί ως χριστιανοί ανήκουν στον λαό του Θεού, αυτοί είναι τώρα ο Ισραήλ του Θεού. Τελειώνοντας, λοιπόν, την παράγραφο αυτή τους αποκαλεί υιούς και θυγατέρες του Θεού.

Στην Γαλάτες 3:26 αναφέρεται πως είμαστε «πάντες ... υιοί Θεού διά της πίστεως της εν Χριστώ Ιησού». Στο 4:6 μαθαίνουμε πως επειδή είμαστε «υιοί» για αυτό και ο Θεός έχει αποστείλει το Πνεύμα του Υιού του στις καρδιές μας, και τώρα δεν είμαστε πλέον δούλοι αλλά «υιοί». Στην Φιλιππησίους 2:15 διαβάζουμε πως όταν πράττουμε τα πάντα χωρίς γογγυσμούς και αμφισβητήσεις, τότε θα γινόμαστε «τέκνα Θεού» αμώμητα. Στην Α' Ιωάννου 3:1 (εδάφιο στο οποίο ήδη αναφερθήκαμε) λέει πως ο Θεός μας αγάπησε με τέτοιο τρόπο ώστε να ονομασθούμε «τέκνα Θεού».

Καθώς μελετούμε όλες αυτές τις αναφορές, πρέπει να θυμόμαστε πως τίποτα στον Λόγο του Θεού δεν είναι τυχαίο. Το γεγονός ότι στην Καινή Διαθήκη η Εκκλησία του Θεού είναι το αντικείμενο της αγάπης Του, και ότι οι πιστοί αποκαλούνται «τέκνα Θεού» δεν είναι χωρίς λόγο. Όλοι οι τίτλοι της εκκλησίας, όλες οι «προσφωνήσεις» έρχονται από την Παλαιά Διαθήκη. Και

είναι φυσικό αυτό αφού Θεός έχει ένα λαό: αυτούς που Τον εμπιστεύονται και υπακούν όπως ο Αβραάμ.

Ίσως, όμως, αυτοί οι τίτλοι να φαίνονται αρκετά «γενικοί». Κάλλιστα θα μπορούσε κάποιος να σκεφτεί, γιατί ο Θεός να μην χρησιμοποιεί τους ίδιους χαρακτηρισμούς για την εκκλησία που χρησιμοποιούσε για τον Ισραήλ τη στιγμή που στην παρούσα οικονομία εργάζεται με την εκκλησία του; Ανταποκρινόμενοι σε αυτή την αμφιβολία θα μελετήσουμε αμέσως τώρα έναν αριθμό περικοπών και τίτλων οι οποίοι θα βγάλουν κάθε αμφιβολία από το νου μας για την γενικότητα των τίτλων. Τα εδάφια που θα δούμε, θα φανερώσουν πως οι συγγραφείς της Καινής Διαθήκης συνειδητά ταυτίζουν την Εκκλησία με τον Ισραήλ.

Ο «αγρός» και το «αμπέλι» του Θεού

Στον Ιερεμία 12 όπου ο Θεός λέει πως εγκατέλειψε τον λαό του περιγράφει στο εδάφιο 10 τον Ισραήλ ως εξής: (παραθέτω την Νέα Μετάφραση γιατί το αποδίδει καλύτερα), «Πολλοί ξένοι βοσκοί κατέστρεψαν το αμπέλι μου, ποδοπάτησαν τα χωράφια μου, μετέτρεψαν σε απαΐσια έρημο τους θαυμαστούς αγρούς μου». Ο Ισραήλ παρομοιάζεται με αμπέλι, με

Ξεκάθαρα, λοιπόν, ο οίκος του Θεού τώρα είναι η εκκλησία η οποία περιλαμβάνει κάθε ένα που πιστεύει είτε Ιουδαίο, είτε εθνικό, άνδρα ή γυναίκα. Δεν υπάρχουν δύο οίκοι του Θεού. Ο Χριστός είναι ο μέγας ιερέας του ενός οίκου που έχει ο Θεός

χωράφι και με αγρό. Και αυτά δεν είναι τα μοναδικά εδάφια που γίνεται αυτό. Στον Ησαΐα 5:3-7 πέντε φορές αναφέρεται ο Ισραήλ ως ο αμπελώνας του Θεού. Στον Ωσηέ 10:1 λέει, «**Ο Ισραήλ είναι άμπελος ευκληματούσα...**» (Επίσης δεξ Ναούμ 2:2, Ψαλμός 80:12)

Πηγαίνοντας στην Καινή Διαθήκη ο Παύλος γράφει στους Κορίνθιους στην πρώτη επιστολή 3:9 (Νέα Μετάφραση) «**Γιατί εμείς είμαστε συνεργάτες στην υπηρεσία του Θεού κι εσείς το χωράφι του Θεού, το οικοδόμημα του Θεού**». Και ο Κύριός μας ο Ιησούς Χριστός στον Λουκά 20:9-16 περιγράφει τον Ισραήλ ως αμπελώνα. Μόνο που εκεί τελειώνει την παραβολή λέγοντας (εδ. 16): «**θέλει ελθεί και απολέσει τους γεωργούς τούτους, και θέλει δώσει τον αμπελώνα εις άλλους**». Ο αμπελώνας τώρα είναι η εκκλησία. Στον αμπελώνα του Θεού ανήκει καθένας που πιστεύει στον Ιησού Χριστό. Βέβαια όταν άκουσε ο λαός την παραβολή και κυρίως το τέλος της παραβολής διαβάζουμε «ακούσαντες δε είπον, μη γένοιτο!» Γιατί αυτή η αντίδραση; Γιατί ο Χριστός επαναπροσδιόριζε τον ποιος ανήκει στον λαό του Θεού. Και στον νέο ορισμό του Ισραήλ που δίδασκε ο Χριστός τα «εθνικά» κριτήρια έλλιπαν. Ο αμπελώνας τώρα είναι η Εκκλησία.

Τέλος στην πολύ γνωστή περικοπή του κατά Ιωάννη ευαγγελίου στο 15:1-8 όπου ο Χριστός λέει στους μαθητές «εγώ είμαι η άμπελος, σεις τα κλήματα.» ο Χριστός αναφέρεται μόνο στον Ισραήλ; Μήπως αναφέρεται μόνο στον Ισραήλ μια και οι μαθητές ήταν όλοι φυσικοί απόγονοι του Αβραάμ. Αν είναι έτσι, γιατί να το κηρύτουμε και να το διδάσκουμε ως εφαρμοζόμενο σε εμάς τους χριστιανούς; Η απάντηση είναι και εδώ αυτή που δίνουμε συνέχεια στο άρθρο αυτό. Ο όρος «αμπέλι» είναι ένας από τους πολλούς όρους με τους οποίους αποκαλούσε ο Θεός τον Ισραήλ και που τώρα εφαρμόζεται στην Εκκλησία.

Το ποίμνιο του Θεού και του Μεσσία

Στον Ψαλμό 78:52 περιγράφει πως ο Θεός έβγαλε τον λαό από την Αίγυπτο λέγοντας, «**και εσήκωσεν εκείθεν ως πρόβατα τον λαόν αυτού, και οδήγησεν αυτούς ως ποίμνιον εν τη ερήμω**.» Στον Ψαλμό 80:1 επίσης λέει «**ακροάσθητι ο ποιμαίνων τον Ισραήλ, συ ο οδηγών ως ποίμνιον τον Ιωσήφ**.» Η ίδια εικόνα του Ισραήλ ως ποιμνίου το οποίο θα ποιμάνει ο Θεός όταν θα επισκεφτεί τον λαό Του, (δηλ. ο υπηρέτης του Θεού), βρίσκεται στον Ησαΐα 40:11, «**Θέλει βοσκήσει το ποίμνιον αυτού ως ποιμήν, θέλει συνάξει τα αρνία διά του βραχίονος αυτού, και βαστάσει εν τω κόλπω αυτού, και θέλει οδηγήει τα θηλάζοντα**.»

Στον Ιερεμία 23:1-4α, έχουμε τον έλεγχο του Θεού στους ποιμένες του ποίμνιου του «**Ουαί εις τους**

ποιμένας τους φθείροντας και διασκορπίζοντας τα πρόβατα της βοσκής μου λέγει Κύριος. Δια τούτο, ούτω λέγει Κύριος, ο Θεός του Ισραήλ, κατά των ποιμένων, οίτινες ποιμαινουσι τον λαόν μου. Σεις διεσκορπίσατε τα πρόβατά μου και απεδιώξατε αυτά και δεν επεσκεφθήτε αυτά. Ιδού εγώ θέλει επισκεφθή εφ' υμάς την κακίαν των έργων υμών λέγει Κύριος. Και εγώ θέλω συνάξει το υπόλοιπον των προβάτων μου εκ πάντων των τόπων όπου εδίωξα αυτά, και θέλω επιστρέψει αυτά πάλιν εις τας βοσκάς αυτών, και θέλωσσι καρποφορήσει και πληθυνθεί και θέλω καταστήσει ποιμένας επ' αυτά και θέλουσι ποιμαίνει αυτά...» Τον ίδιο έλεγχο ακούμε από τον προφήτη Ιεζεκιήλ στο 34:1-10 και στον Ζαχαρία 10:1-3.

Στο κεφάλαιο 31:10 του Ιερεμία βρίσκουμε την υπόσχεση του Θεού πως θα συνάξει πάλι τον Ισραήλ και θα τους ποιμάνει: «**Ακούσατε έθνη, τον λόγον του Κυρίου, και αναγγείλατε εις τας νήσους τας μακράν, και είπατε, ο διασκορπίσας τον Ισραήλ θέλει συνάξει αυτόν, και θέλει φυλάξει αυτόν ως ο βοσκός το ποίμνιον αυτού**». Την ίδια υπόσχεση βρίσκουμε στον Μιχαία 12:2, όπως επίσης στον Ιεζεκιήλ 34:11-16 με περισσότερες βέβαια λεπτομέρειες.

Ο προφήτης Μιχαίας προφητεύει πως ο Μεσσίας θα γεννηθεί στην Βηθλεέμ και πως (5:4), «**θέλει σταθή και ποιμάνει εν τη ισχυεί του Κυρίου, εν τη μεγαλειότητι του ονόματος του Κυρίου του Θεού αυτού**».

Όταν φτάνουμε στην Καινή Διαθήκη, τώρα, διαβάζουμε πως ο Χριστός είναι ο καλός ποιμένας, ο οποίος γνωρίζει τα πρόβατά του και αυτά από τη δική τους τη μεριά τον γνωρίζουν (Ιωάννης 10:14). Ποια είναι τα πρόβατα στα οποία

αναφέρεται; Είναι ο Ισραήλ ή η Εκκλησία; Την απάντηση τη βρίσκουμε στο εδάφιο 16, «**Και άλλα πρόβατα έχω, τα οποία δεν είναι εκ της αυλής ταύτης. Και εκείνα πρέπει να συνάξω. Και θέλουσιν ακούσει τη φωνήν μου και θέλει γίνει μία ποίμνη, εις ποιμήν**». Τα πρόβατα που ποιμάνει ο Κύριος είναι η Εκκλησία του, η οποία είναι η πνευματική συνέχεια του Ισραήλ. Ή, να το πούμε αλλιώς, ο Ισραήλ και οι εθνικοί που πιστεύουν στον Χριστό (τα πρόβατα που δεν ανήκουν στην ποίμνη των Ιουδαίων) έχουν γίνει μία ποίμνη που ονομάζεται Εκκλησία. Δεν έχει δύο ειδών ποίμνια ο Χριστός. Μάλιστα αυτός ο λόγος του Χριστού δεν είναι χωρίς προηγούμενο. Τα λόγια του Χριστού και η διακονία της σύναξης των προβάτων εκτός της ποίμνης του Ισραήλ είχαν προφητευθεί. Διαβάζουμε στον Ησαΐα 56:8, «**Ούτω λέγει Κύριος ο Θεός ο συνάγων τους διεσκορπισμένους του Ισραήλ, θέλω συνάξει έτι και άλλους εις αυτόν, εκτός των συνηγμένων τούτων**».

Στην Εβραίους 13:20 ο Χριστός είναι «ο μέγας ποιμένας των προβάτων» των οποίων ο Θεός ανεβίβα-

Το γεγονός ότι στην Καινή Διαθήκη η Εκκλησία του Θεού είναι το αντικείμενο της αγάπης Του, και ότι οι πιστοί αποκαλούνται «τέκνα Θεού» δεν είναι χωρίς λόγο. Όλοι οι τίτλοι της εκκλησίας, όλες οι «προσφωνήσεις» έρχονται από την Παλαιά Διαθήκη. Και είναι φυσικό αυτό αφού Θεός έχει ένα λαό: αυτούς που Τον εμπιστεύονται και υπακούν όπως ο Αβραάμ

σε εκ των νεκρών. Στην Β΄ Πέτρου 2:25 ο απόστολος Πέτρος γράφοντας προς τους «παρεπίδημους, τους διεσπαρμένους εις Πόντον, Γαλατίαν, Καππαδοκίαν, Ασίαν και Βιθυνίαν» γράφοντας δηλαδή στους χριστιανούς, τους λέει πως **«υπήρχετε ὡς πρόβατα πλανώμενα ἀλλὰ τώρα επεστράφητε εἰς τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν σας»**. Ἡ φράση «ὡς πρόβατα πλανώμενα» βρίσκεται στὸν Ἡσαΐα 53:6, «πάντες ἡμεῖς ἐπλανήθημεν ὡς πρόβατα.» Αυτό δείχνει πως ὁ Πέτρος παίρνει μιὰ φράση που χαρακτηρίζει τὸν Ἰσραὴλ καὶ τὴν χρησιμοποιεῖ στὴν Ἐκκλησία.

Ἐπίσης στὴν Α΄ Πέτρου 5:2-3 τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ μέσω τοῦ ἀποστόλου Πέτρου δίνει ἐντολές στους πρεσβύτερους τῶν Ἐκκλησιῶν νὰ μὴν ἐπισκοποῦν **«ἀναγκαστικῶς, ἀλλ' ἐκουσίως, μὴδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως, μὴδὲ ὡς κατακυριεύοντες τὴν κληρονομίαν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τύποι γενόμενοι τοῦ ποιμνίου»**. Στὰ ἐδάφια αὐτὰ ἐκτός τοῦ ὅτι παρουσιάζεται πάλι ἡ Ἐκκλησία ὡς ποίμνιο ὅπως ὁ Ἰσραὴλ δίνονται ἐντολές στους ποιμένες νὰ μὴν κάνουν τὰ λάθη που ἔκαναν οἱ ποιμένες τοῦ Ἰσραὴλ (δες Ἰεζεκιὴλ 34 καὶ Ζαχαρίας 10).

Ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ

Ὅταν ὁ Ααρὼν καὶ ἡ Μαριάμ μίλησαν ἐναντίον τοῦ Μωϋσῆ ἐξαιτίας τῆς γυναίκας τοῦ (Ἀριθμοὶ 12) ὁ Θεὸς τους ἐπέπληξε λέγοντας (ἐδ. 7), **«ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ μου εἶναι πιστός»**. Ὁ Ἰσραὴλ ἦταν ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ. Στὸ Α΄ Χρονικῶν 17:4 διαβάζουμε νὰ λέει ὁ Θεὸς γιὰ τὸν ἀπόγονο τοῦ Δαβὶδ, **«θέλω στήσει αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ μου καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ μου ἕως τοῦ αἰῶνος»**.

Αὐτὴ τὴν εἰκόνα τὴν βρῖσκουμε ἐπανελημμένως στὴν Καινὴ Διαθήκη. Ὁ Παῦλος γράφει στὸν Τιμόθεο τὴν πρώτη ἐπιστολή, ὥστε νὰ ξέρει πῶς νὰ πολιτεύεται **«ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ»**, που εἶναι ἡ ἐκκλησία (Α΄ Τιμ. 3:15). Στὴν ἐπιστολή πρὸς Εβραίους διαβάζουμε πως ὁ Μωυσῆς ἦταν πιστός **«εἰς ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ»**, ἀναφερόμενος στὸν λαὸ Ἰσραὴλ (Εβραῖους 3:2,5). Ὁ Χριστὸς ὅμως, ἀξιώθηκε μεγαλύτερη τιμὴ γιατί μεγαλύτερη τιμὴ ἔχει αὐτός, που κατασκευάζει τὸν οἶκο (ἐδ. 3), Καὶ αὐτός, που τὰ κατασκεύασε ὅλα, εἶναι ὁ Θεός. Ἐπιπλέον ὁ Χριστὸς εἶχε μεγαλύτερη τιμὴ γιατί ὁ Μωυσῆς ἦταν πιστός ὡς υπηρέτης, ὁ Χριστὸς ὅμως ἦταν πιστός **«ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, τοῦ οὐοῦ ἡμεῖς εἴμεθα οἶκος»**. Ἡ ἐκκλησία λοιπὸν εἶναι ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ στὸ ἐδάφιο 6. Ὡς ἐκ τούτου ἡ ἐκκλησία εἶναι ὁ οἶκος καὶ στὸ ἐδάφιο 3. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς στὸ 10ο κεφάλαιο τῆς πρὸς Εβραίους εἶναι ὁ μέγας ἱερέας στὸν «οἶκο τοῦ Θεοῦ» (ἐδ. 21). Στὴν Α΄ Πέτρου 4:17 διαβάζουμε πως ἔχει ἔρθει ὁ καιρὸς νὰ ἀρχίσει ἡ κρίση ἀπὸ τὸν «οἶκο τοῦ Θεοῦ» καὶ στὸ 2:5 πως οἱ πιστοὶ οἰκοδομοῦνται ὥστε νὰ εἶναι **«οἶκος πνευματικός»** γιὰ νὰ προσφέρουν πνευματικὲς θυσίες στὸ Θεό.

Ἐκκάθαρα, λοιπὸν, ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ τώρα εἶναι ἡ ἐκκλησία ἡ ὁποία περιλαμβάνει κάθε ἕνα, που πιστεύει, εἴτε Ἰουδαῖο, εἴτε ἐθνικὸ, ἀνδρὰ ἢ γυναῖκα. Δὲν ὑπάρχουν δύο οἶκοι τοῦ Θεοῦ. Ἰδιαίτερα στὴν πρὸς Εβραίους ἐπιστολή φαίνεται πως ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἕνας, γιατί οἱ ἥρωες τῆς πίστεως τοῦ κεφαλαίου 11 που πρέπει καὶ μποροῦν νὰ ἐμπνεύσουν τους πιστοὺς τῆς Καινῆς Διαθήκης, εἶναι ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη. Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ μέγας ἱερέας τοῦ

ἐνός οἴκου που ἔχει ὁ Θεός.

Βασιλεῖο ἱεράτευμα καὶ ἔθνος ἅγιο

Στὴν Ἐξοδο 19:6 μαθαίνουμε πως ὁ σκοπὸς τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν λαὸ τοῦ δὲν ἦταν νὰ ἔχει ἱερατεῖο, ἀλλὰ νὰ εἶναι ὅλοι στὸν Θεό «βασιλεῖο ἱεράτευμα καὶ ἔθνος ἅγιο». Δυστυχῶς ὁ λαὸς Ἰσραὴλ ἀπέτυχε οἰκτρὰ καὶ πολὺ γρήγορα. Ὅταν κατέβηκε ὁ Μωυσῆς ἀπὸ τὸ βουνό καὶ τους εἶδε νὰ λατρεύουν τὸ χρυσοῦ μωσχάρι, ἔσπασε τὶς δύο πλάκες τῆς Διαθήκης τοῦ Θεοῦ. Ἀν προσέξετε, καθὼς ἐπιστρέφει γιὰ δευτέρη φορά με τὶς πλάκες τῆς Διαθήκης, ἀφοῦ εἶχε μεσιτεύσει στὸν Θεό, ὑπὲρ τους, τρεῖς φορές, ὁ Θεός ναι μεν ἀνανεώνει τὴ Διαθήκη, ἀλλὰ ὁ λαὸς τώρα δὲν μπορεῖ νὰ πλησιάσει τὴν ἀγιότητα τοῦ Θεοῦ γιατί εἶναι λαὸς σκληροτράχηλος καὶ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ θὰ τους καταστρέψει. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Μωυσῆς καλύπτει τὸ πρόσωπο τοῦ. Τὸ κάλυμμα τοῦ προσώπου τοῦ ἦταν μιὰ πράξη ἐλέους ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ. Ὁ λαὸς τώρα θὰ πλησιάζει τὸν Θεό μόνο μέσω τῶν ἱερέων. Ἡ δε σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου ἐφυγε ἀπὸ τὸ μέσον τοῦ στρατοπέδου καὶ πῆγε ἔξω (Ἐξοδος 32-34).

Στὴν Καινὴ Διαθήκη ἀναφέρεται πολὺ καθαρά πως οἱ πιστοὶ εἶναι «βασιλεῖον ἱεράτευμα» καὶ «ἔθνος ἅγιον». Στὴν Α΄ Πέτρου 2:9 παρατίθενται καὶ οἱ δύο χαρακτηρισμοὶ αὐτοῦοι. Στὸ 2:5 ἀναφέρεται πως οἱ χριστιανοὶ εἶναι «ἱεράτευμα ἅγιο». Στὴν Ἀποκάλυψη 1:6 ὁ Ἰωάννης δοξάζει τὸν Χριστὸ ἐπειδὴ μας ἀγαπᾷ, μας ἔλυσε ἀπὸ τὶς ἀμαρτίες μας καὶ Ἄυτὸς με τὸ ἔργο Του «εποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ». Τὶς ἴδιες λέξεις ('βασιλείαν' καὶ 'ἱερεῖς') βρῖσκουμε καὶ στὸ 5:10. Ὅ,τι χάθηκε στὸν λαὸ Ἰσραὴλ ἀποκαταστάθηκε τώρα δια τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στὴν Ἐκκλησία.

Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ

Ὁ λαὸς Ἰσραὴλ στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ἀνήκει στὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Στὸ Α΄ Χρονικῶν 17:14 ἀναφέρεται πως ὁ ἀπόγονος τοῦ Δαβὶδ θὰ στηθεῖ ἀπὸ τὸν Θεό στὸν οἶκο τοῦ καὶ στὴ «βασιλείᾳ» Του «ἕως τοῦ αἰῶνος». Τὸ ἴδιο διαβάζουμε στὸ Β΄ Σαμουὴλ 7:13-14, «Αὐτὸς θέλει οἰκοδομήσει οἶκον εἰς τὸ ὄνομά μου, καὶ θέλω στερεώσει τὸν θρόνον τῆς βασιλείας τοῦ αὐτοῦ ἕως αἰῶνος». Καὶ στὸ κεφάλαιο 28:5 γράφει καθὼς ὁ Δαβὶδ ἀποχαιρετᾷ τους ἀρχόντες τοῦ Ἰσραὴλ λέει πως ὁ Κύριος ἔκλεξε τὸν Σολομὼν γιὰ νὰ καθίσει «ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς βασιλείας τοῦ Κυρίου, ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ».

Στὴν Καινὴ Διαθήκη βρῖσκουμε πως ἡ Ἐκκλησία ἀνήκει στὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἢ ὁποία ἔχει ξεκινήσει στὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Στὴν Ρωμαίους 14:17 γράφει πως «ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι βρώσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ». Στὴν Α΄ Κορινθίους 4:20, παρομοίως λέει «διότι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι ἐν λόγῳ, ἀλλ' ἐν δυνάμει». Στὴν πρὸς Κολοσσαεῖς 1:13 μαθαίνουμε πως οἱ χριστιανοὶ ἔχουν ἐλευθερωθεῖ ἀπὸ τὴν ἐξουσία τοῦ σκοταδιοῦ καὶ ἔχουν πολιτογραφηθεῖ στὴν βασιλεία τοῦ ἀγαπητοῦ τοῦ Υἱοῦ. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφει ἐπίσης πως ὁ Ἰησοῦς καὶ ὁ Ἰούστος ἦταν οἱ μόνοι συνεργάτες τοῦ «εἰς τὴν βασι-

λεία του Θεού» που τον παρηγόρησαν (Κολοσ. 4:11).

Η αιώνια βασιλεία του Θεού, λοιπόν, την οποία υποσχέθηκε στον Δαβίδ ξεκίνησε στο πρόσωπο του Ιησού Χριστού. Ο Χριστός όταν τον κατηγορήσαν πως εκβάλλει δαιμόνια μέσω του Βεελζεβούλ απάντησε «εάν εγώ διά Πνεύματος Θεού εκβάλλω τα δαιμόνια, άρα έφθασεν εις εσάς η βασιλεία του Θεού» (Ματθ. 12:28). Η αιώνια βασιλεία την οποία υποσχέθηκε ο Θεός στον Δαβίδ ξεκίνησε, όταν ο απόγονος ήρθε, και περιλαμβάνει την εκκλησία του Χριστού.

Είναι ενδιαφέρον να δούμε πως οι Ισραηλίτες που απειθούν στον Χριστό δεν ανήκουν στη βασιλεία. Διαβάζουμε στον Ματθαίο 8:11-12 - όταν ο Χριστός θαύμασε την πίστη του εκατόνταρχου - τα εξής: «**σας λέγω δε ότι πολλοί θέλουσιν ελθεί από ανατολών και δυσμών, και θέλουσι καθίσει μετά του Αβραάμ και Ισαάκ και Ιακώβ εν τη βασιλεία των ουρανών, οι δε υιοί της βασιλείας θέλουσι εκβληθεί εις το σκότος το εξώτερον**». Δεν είπε ο Χριστός πως θα αναβάλει τη βασιλεία για να τους τη δώσει αργότερα. Το αντίθετο μάλιστα, όσοι δεν δέχονται τον Χριστό βρίσκονται εκτός της βασιλείας. Η βασιλεία του Θεού δηλαδή δεν έχει «εθνικούς» περιορισμούς.²

Ο εκλεκτός λαός του Θεού

Αυτός είναι διπλός χαρακτηρισμός. Ο Ισραήλ αποκαλείται τόσο «λαός» του Θεού, όσο και ο «εκλεκτός λαός του Θεού».

Ο Ισραήλ αποκαλείται λαός του Θεού στην Έξοδο 6:7, «**και θέλω σας λάβει εις εμαυτόν δια λαόν μου, καθ θέλω εισθαι Θεός υμών...**», στο Δευτερονόμιο 27:9, «**Πρόσεχε και άκουε Ισραήλ, ταύτην την ημέραν κατεστάθης λαός Κυρίου του Θεού σου**». Στο Β' Σαμουήλ 7 όταν ο Θεός σύναψε την διαθήκη με τον Δαβίδ, είπε ο Δαβίδ προς τον Θεό για τον Ισραήλ, «**και τι άλλο έθνος επί της γης είναι ως ο λαός σου, ως ο Ισραήλ, τον οποίον Θεός ήλθε να εξαγοράση δια λαόν αυτού...**» Ο προφήτης Ιερεμίας γράφει στο 11:4 πως ο Θεός έκανε την διαθήκη με τους πατέρες τους και ζητάει, «**Ακούσατε της φωνής μου, και πράττετε αυτά, κατά πάντα όσα προσέταξα εις εσάς, και θέλετε εισθαι λαός μου, και εγώ θέλω εισθαι Θεός ημών**».

Επιπλέον στο Δευτερονόμιο 7:6-7, 10:15, 14:2, και 26:18 ο Ισραήλ αποκαλείται «λαός εκλεκτός.»

Στον Ησαΐα 43:20-21 συναντώνται και οι δύο χαρακτηρισμοί, «**Τα θηρία του αγρού θέλουσι με δοξάσει, οι θώες και οι στρουθοκάμηλοι, διότι δίδω ύδατα εις την έρημον, ποταμούς εις την άνυδρον, δια να ποτίσω τον λαόν μου, τον εκλεκτόν μου. Ο λαός τον οποίον έπλασα εις εμαυτόν, θέλει διηγείσθαι την αίνεσιν μου**».

Πολλές φορές στην Παλαιά Διαθήκη, αναφέρεται πως οι ανυπάκουοι Ισραηλίτες δεν ανήκουν στον λαό του Θεού. Στο Β' Βασιλέων 17:18-20 διαβάζουμε την πολύ σκληρή γλώσσα της κρίσης του Θεού: «**Δια ταύτα ο Κύριος ωργίσθη σφόδρα κατά του Ισραήλ, και απέβαλεν αυτούς από πρόσωπου αυτού, δεν εναπελείφθη, παρά μόνη η φυλή του Ιούδα. Και ο Ιούδας έτι δεν εφύλαξε τας εντολάς Κυρίου του Θεού αυτού, αλλά περιεπάτησαν εις τα διατάγματα του Ισραήλ τα οποία έκαμον. Και απέβαλον ο Κύριος παν το σπέρμα του Ισραήλ, και κατέθλιπεν αυτούς, και παρέδωκεν αυτούς εις την χείραν των διαρπαζόντων, εωσού απέρριπεν αυτούς από προσώπου αυτού**». Δες επίσης Ωσηέ 1:9, Ιερεμίας 5:10, 6:30, 7:29. Αυτό θα έπρεπε να μας κάνει να σκεφτούμε αν τελικά ο λαός του Θεού Ισραήλ στην Παλαιά Διαθήκη είναι οι φυσικοί απόγονοι, ή το πιστό υπόλοιπο.

Περνώντας τώρα στην Καινή Διαθήκη, οι χριστιανοί αποκαλούνται «λαός του Θεού.» Στην Β' Κορινθίους 6:16 ο Παύλος επιχειρηματολογεί με τους Κορινθίους διδάσκοντας πως δεν πρέπει να ομοζυγούν με τους απίστευτους γιατί ο Θεός είπε στην «**θέλω κατοικεί εν αυτοίς και περιπατεί, και θέλω εισθαι Θεός αυτών, και αυτοί θέλουσιν εισθαι λαός μου**». Ο Θεός όμως αυτό το είπε στον Ισραήλ στην Έξοδο 29:45. Και στον Τίτο 2:14 διαβάζουμε, «**όστις έδωκεν εαυτόν υπέρ ημών διά να μας λυτρώσει από πάσης ανομίας, και να μας καθαρίσει εις εαυτόν λαόν εκλεκτόν, ζηλωτήν καλών έργων**». Στην Κολοσσαείς 3:12 γράφει, «**Ενδύθητε λοιπόν ως εκλεκτοί του Θεού άγιοι και ηγαπημένοι, σπλάχνα οικτιρισμών...**» και στην Α' Πέτρου 2:9, «**σεις όμως εισθε γένος εκλεκτόν...**» Και οι δύο χαρακτηρισμοί λοιπόν, «λαός» και «εκλεκτός λαός» εφαρμόζονται στην Εκκλησία.

Συνέχεια στο επόμενο

Ο αιδ. Γ. Αδάμ είναι ποιμένας της Β' Ε.Ε.Ε. Αθηνών.

Υποσημειώσεις

¹ Τα εδάφια αυτά στην συντριπτική τους πλειοψηφία βρίσκονται στο βιβλίο του Charles D. Provan, *The Church is Israel Now*, (Vallecito, CA: Ross House Books). Όλο το βιβλίο είναι η ανάλυση των περικοπών τις οποίες εδώ αναφέρουμε μόνο περιληπτικά.

² Ως παρένθεση αξίζει να θυμόμαστε πως η βασιλεία και η Εκκλησία δεν είναι ταυτόσημες. Η Βασιλεία είναι η σφαίρα στην οποία ο Θεός βασιλεύει. Ως σημείο εκκίνησης η Βασιλεία έχει τον Θεό. Η βασιλεία δεν ταυτίζεται με τους υπηκόους. Οι υπήκοοι είναι τα παιδιά του Θεού οι οποίοι εισέρχονται στη Βασιλεία, ζουν στη Βασιλεία και των οποίων η ζωή κυβερνάται από τις αρχές της Βασιλείας. Η εκκλησία είναι η κοινότητα αυτών που ζουν στη Βασιλεία, όχι όμως η ίδια η Βασιλεία. Η Βασιλεία θα λέγαμε δημιουργεί την εκκλησία, εργάζεται μέσω της εκκλησίας και διακηρύσσεται στον κόσμο μέσω της εκκλησίας. Για περισσότερα δες, George Eldon Ladd, *The Presence of the Future*, revised edition (Grand Rapids, Michigan: Wm. B. Eerdmans, 1974), σελ. 262-277.

Το Μυστήριο του Χριστού

του αιδ. Στ. Δελγιάννη

Εφεσίους 3:1-21

Σε συνέχεια των όσων ανέφερε στο δεύτερο κεφάλαιο σχετικά με την Εκκλησία ως τη νέα ανθρωπότητα και εσχατολογικό ναό του Θεού, ο απ. Παύλος, έρχεται τώρα να ολοκληρώσει, φέρνοντας στο φως ένα προαιώνιο θείο μυστικό· το «μυστήριο του Ιησού Χριστού». Σε αυτό θα ήθελα να στραφούμε τώρα, και να δούμε ποιο είναι αυτό το «μυστήριο» και ποια η σημασία του για το χριστιανό και την Εκκλησία εν γένει.¹

A. Το προαιώνιο Μυστικό του Θεού (3:1-13)

Η λέξη «μυστήριο» συναντάται πρώτη φορά στην προς Εφεσίους επιστολή στο 1:9, όπου σχετίζεται άμεσα με την ένωση (συμφυλιώσει κάθε τι εν Χριστώ) (1:10). Εκεί, γίνεται απλώς αναφορά στη 'φανέρωση του μυστηρίου του θελήματος Του,' ενώ η επεξήγηση και ανάλυση του «μυστηρίου» αυτού γίνεται στο τρίτο κεφάλαιο, στα εδάφια 3 και 6, όπου, ο απ. Παύλος συνεχίζει να συζητά ό,τι είχε προαναφέρει στο Εφεσ.2:14-15, ότι δηλ. ο Χριστός ένωσε Ιουδαίους και Εθνικούς, «τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας» και «τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν καταργήσας».

Προτού δούμε ποιο ακριβώς είναι αυτό το «μυστήριο», ας ρίξουμε μια σύντομη ματιά σε αυτή καθ' αυτή τη λέξη «μυστήριο». Τι εννοείται με τη λέξη αυτή στην προς Εφεσίους επιστολή; Η λέξη «μυστήριο»² στην Εφεσίους, εκφράζει κάτι από το θείο θέλημα, που κατά το παρελθόν δεν ήταν γνωστό, αλλά που ο Θεός το αποκαλύπτει κάποια στιγμή μέσα στην ιστορία της απολύτρωσης· εν προκειμένω, μέσω του απ. Παύλου στη συγκεκριμένη επιστολή του. Η έννοια και σημασία, αυτού του μυστηρίου στην Εφεσίους ανήκει στη μακρά ιουδαϊκή παράδοση, σύμφωνα με την οποία όλα τα θαυμαστά σχέδια, πλούτος και αλήθειες του Θεού ορίζονται ως μυστήριο (raz).

Ποιο, όμως, είναι αυτό που ο Θεός έρχεται να αποκαλύψει μέσω του απ. Παύλου, ως μέρος του προαιώνιου απολυτρωτικού σχεδίου Του, που ήταν άγνωστο κατά το παρελθόν; Ερχόμαστε, τώρα, λοιπόν, στο περιεχόμενο του μυστηρίου του Χριστού, ποιο αυτό είναι.

Μας λέγει ο απ. Παύλος στο 3:3, 6 πως:

«κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον,..., [δηλ.] εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμετοχα τῆς ἐπαγγελίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου» (Εφεσ.3:3, 6).

Σύμφωνα με ό,τι ο απ. Παύλος αναφέρει εδώ, το «μυστήριο» αναφέρεται στη μοναδική ένωση Ιουδαίων και Εθνικών,³ των πρότερων εχθρών, σε μια εσχατολογική λατρευτική κοινότητα. Ωστόσο, μία ένωση μεταξύ Ιουδαίων και Εθνικών δεν αποτελεί κάτι το πρωτόγνωρο, καθώς η Παλαιά Διαθήκη αυτό το είχε ήδη προαναγγείλει, συγκεκριμένα, στο Ησα.56:3-7.⁴

Τότε, τι είναι αυτό που χαρακτηρίζει αυτή την ένωση ώστε να μπορεί να αποτελεί μυστήριο-μυστικό; Αυτό το ιδιαίτερο στοιχείο είναι το γεγονός πως οι Εθνικοί δεν είναι απλώς συμμετέχοντες με τους Ιουδαίους στις υποσχέσεις των θείων διαθηκών, αλλά εξίσου συμμετέχοντες με αυτούς σε αυτές τις υποσχέσεις· όχι απλώς συμμεριζόμενοι τη θεία κληρονομιά, αλλά εξίσου κληρονόμοι με τον Ισραήλ σε όλες τις θείες υποσχέσεις· όχι απλώς ξένοι που έγιναν

δεκτοί στο λαό της διαθήκης, αλλά εξίσου μέλη στο ένα και μοναδικό σώμα με τους Ιουδαίους πιστούς. Πώς αυτό μπορεί να αποτελεί μία ζωντανή πραγματικότητα; Μόνο εν Χριστώ, με την ταύτισή τους με τον Ιησού Χριστό το Μεσσία, καθώς Αυτός αποτελεί τον αληθινό Ισραήλ και Ναό, την πραγματική περιτομή και την αποκορύφωση του Νόμου· με άλλα λόγια, όλα εκείνα τα δια-

κριτικά στοιχεία που χαρακτηρίζαν το γνήσιο Ιουδαίο-Ισραηλίτη. Επομένως, οι Εθνικοί δε χρειάζονται πλέον να υιοθετήσουν τις συνήθειες και τα εξωτερικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα του έθνους του Ισραήλ προκειμένου να γίνουν «Ισραηλίτες».

Συνεπώς, αυτό που οι Ιουδαίοι πριν το Χριστό θεωρούσαν πως θα γινόταν πραγματικότητα όπως και στο παρελθόν, ότι δηλ. οι Εθνικοί θα γίνονταν μέρος του εσχατολογικού Ισραήλ καθώς θα προσέρχονταν στο Ισραήλ και στον εκεί ναό-ακολουθώντας τις τελετουργίες του-για να λατρεύσουν το Θεό του Ισραήλ, θα λάμβαναν το σημείο της περιτομής, και θα υπάκουαν στον Ισραηλτικό Νόμο, στην πραγματικότητα εκπληρώνεται στο πρόσωπο του Χριστού (εν Χριστώ), ο οποίος αποτελεί τον αληθινό Ισραήλ, τον αληθινό ναό, την πραγματική περιτομή και το αποκορύφωμα του Νόμου (δες Εβρ. 12:18-24). Η ταύτιση των Εθνικών (όπως και των Ιουδαίων) με το Χριστό σήμαινε ότι αποτελούν μέρος του αληθινού Ισραήλ και του αληθινού εσχατολογικού ναού.⁵ Πλέον μπο-

Η λέξη «μυστήριο» στην Εφεσίους, εκφράζει κάτι από το θείο θέλημα που κατά το παρελθόν δεν ήταν γνωστό, αλλά που ο Θεός το αποκαλύπτει κάποια στιγμή μέσα στην ιστορία της απολύτρωσης

ρούν να είναι, μαζί με τους Χριστιανούς Ιουδαίους, εξίσου μέλη του (ενός) σώματος και συγκληρονόμοι και συμμετοχοί στις θείες υποσχέσεις, εν Χριστώ· και αυτό, διότι οι υποσχέσεις και η κληρονομιά του Ισραήλ έχουν εγκαινιαστεί εν Χριστώ, τον Ισραηλίτη βασιλιά, που εκπροσωπεί όλους τους Ισραηλίτες.

Η Εφεσίους, λοιπόν, μας δείχνει πως αυτού του είδους η ένωση μεταξύ Ιουδαίων και Εθνικών εκπληρώνει αυτό που ο προφήτης Ησαΐας προανήγγειλε και που αποτελεί την πεμπουσία του «μυστηρίου του Χριστού» το οποίο δεν είχε γνωστοποιηθεί στο παρελθόν.

Παράλληλα, το βιβλικό υπόβαθρο του Δανιήλ, έρχεται να μας δώσει και μία ιδιαίτερη διάσταση σχετικά με το «μυστήριο» που συζητούμε μέχρι εδώ. Όπως και στο βιβλίο του Δανιήλ, το μυστήριο αφορά στην εγκαθίδρυση της βασιλείας του Ισραήλ από το Μεσσία μετά τη νίκη του ενάντια στις πονηρές αρχές και δυνάμεις⁶ στο τέλος των καιρών.⁷ Υπό το φως αυτό, το «μυστήριο» του τρίτου κεφαλαίου της

Εφεσίους επεξηγεί τις απαιτήσεις, που υπάρχουν για να μπορεί να υπάρξει μία νέα είσοδος και συμμετοχή στη βασιλεία αυτή του Ισραήλ, που προφητεύεται στο Δανιήλ 2. Συγκεκριμένα, αυτό που πλέον απαιτείται είναι η υποταγή αποκλειστικά και μόνο στον Ιησού το Μεσσία, τον Ισραηλίτη βασιλιά, και όχι στις εθνικές διακριτικές ταμπέλες, που θέτει ο Μωσαϊκός Νόμος. Σε κάθε άλλη περίπτωση, το να είναι κάποιος δίχως τον Ιησού Χριστό, αυτό ισοδυναμεί με διαχωρισμό και αποκλεισμό του από τον «Ισραήλ του Θεού» και τη συμμετοχή στις διαθηκικές υποσχέσεις του Θεού.

Το μυστήριο αυτό, δηλ. η μοναδική συμφιλίωση και ένωση μεταξύ των δύο πρότερων εχθρών, των Ιουδαίων και των Εθνικών, σε ένα σώμα, την Εκκλησία – ένα δείγμα αυτού που ο Θεός πραγματοποιεί μέσα σε ολόκληρο το σύμπαν δια του Χριστού⁸ –, ανατέθηκε, κατά το θείο σχέδιο, από τον Παύλο στην Εκκλησία, προκειμένου αυτό να αποτελεί μία διαρκή και στεντόρεια εξαγγελία και διακήρυξη της νίκης του Χριστού, προς όλες τις πονηρές αρχές και δυνάμεις, σε ολόκληρο το σύμπαν (3:9-10). Αυτή η θαυμαστή εξαγγελία της Εκκλησίας αποτελεί τη νικηφόρα διακήρυξη της νέας δημιουργίας του Θεού ενάντια στις δυνάμεις του σκότους, του χάους και της καταστροφής, που κυριαρχούν στην 'παλαιά' δημιουργία του 'παρόντα αιώνα.'

Τέλος, από την επεξήγηση του μυστηρίου του Χριστού από τον απ. Παύλο, γίνεται αντιληπτό πως ο Παύλος έβλεπε την αποστολική του διακονία – να κηρύξει το ευαγγέλιο του Χριστού στα έθνη – , μέσα στο πλαίσιο της προσδοκίας της Παλαιάς Διαθήκης, ότι στο τέλος των καιρών και τα έθνη θα συμμετεί-

χαν στις διαθηκικές ευλογίες του Θεού στον Ισραήλ. Συνεπώς, η αποστολική διακονία του Παύλου στα έθνη αποτελούσε αναπόσπαστο κομμάτι στο παζλ του θείου σχεδίου της σωτηρίας, αλλά και του «μυστηρίου του Χριστού».⁹

B. Παράκληση για Επίγνωση του Μυστηρίου (3:14-21)

Στη συνέχεια, ο Παύλος προσεύχεται ώστε η Εκκλησία να ενισχυθεί από το Άγιο Πνεύμα, προκειμένου να κατανοήσει τη *λυτρωτική αγάπη του Χριστού* για αυτήν, που είναι το νέο σώμα που δημιούργησε με το λυτρωτικό του έργο και που δεν έχει εθνικούς περιορισμούς· μια αγάπη που υπερβαίνει την ανθρωπινή λογική και φέρνει δόξα στο Θεό.

«Κλειδί» για την κατανόηση της αγάπης αυτής είναι το ίδιο το πρόσωπο του Ιησού του Μεσσία. Αυτό

είναι εύκολο να το αντιληφθεί κάποιος εάν πάρει ένα ταμείο της Καινής Διαθήκης και προσέξει πόσες φορές αναφέρεται άμεσα ή έμμεσα το όνομα του Χριστού στην Εφεσίους και για ποιο λόγο. Συγκεκριμένα, θα δούμε πως: «εν Χριστώ»: **1.** αποκαλύπτεται το «μυστήριο του θελήματος του Θεού» (1:9-10), **2.** αποκαλύπτεται η σωτηρία *χάρη* του Θεού (1:6), **3.** φανερώνεται η θεία *λύτρωση* και *συγχώρηση* (1:7), **4.** γινόμαστε αποδέκτες των *θειών ευλογιών* (1:3). Επίσης, ο Χριστός: **5.** είναι η *ένδοξη «κεφαλή της Εκκλησίας»* (1:22-23), **6.** ένωσε και συμφιλίωσε με το θάνατο και την αναστάσή του την

ανθρωπότητα με το Θεό – ανοίγοντας το 'δρόμο' προς Αυτόν – και μεταξύ της (Ιουδαίας και Εθνικού) δημιουργώντας μία νέα δημιουργία και ανθρωπότητα, την Εκκλησία (2:10-3:13). Για το σκοπό αυτό και προσεύχεται ο απ. Παύλος προς το Θεό, ώστε να δώσει στους πιστούς «κατά τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, κατοικήσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν».

H Πρόκληση της Εφεσίους 3:1-21 για τη Σημερινή Εκκλησία

1. Το «ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ», 'Ένα Θείο 'Ρήγμα' σε Κάθε Είδους Εθνικό (Ανθρώπινο) Σύνορο: Η Εκκλησία έχει έναν εν Χριστώ οικουμενικό και παγκόσμιο χαρακτήρα, που συμπεριλαμβάνει τα πάντα και ενοποιεί τα πάντα. Ο Χριστός, με το θάνατο και την αναστάσή του, έγινε η αιτία ώστε κάθε θεία υπόσχεση προς τον Ισραήλ να ανήκει εξίσου και σε κάθε Εθνικό πιστό που ανήκει στο Χριστό. Τίποτε, πλέον σε σχέση

με τις υποσχέσεις αναφορικά με τη λύτρωση και την αποκατάσταση του Θεού προς τον Ισραήλ δεν παραμένει αποκλειστικό προνόμιο του Εβραϊκού λαού. Κάθε τι που ανήκει στους Ιουδαίους πιστούς ανήκει, εν Χριστώ, εξίσου και εξολοκλήρου και στους Εθνικούς πιστούς, κι αυτό διότι η θεία βουλή προόρισε «*εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμετοχα τῆς ἐπαγγελίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου*» (3:6). Αυτό είναι το «μυστήριο» που έχουμε ανάγκη να αντιληφθούμε πλήρως ως Εκκλησία, εάν πραγματικά επιθυμούμε να εκπληρώσουμε τη θεία αποστολή μας, να μεταδώσουμε στα ἔθνη το θαυμαστό ευαγγέλιο της νέας διαθήκης.

2. Το «ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ», Μία Παροντική Πραγματικότητα με Υπερκόσμιες Διαστάσεις: Σε συνέχεια του προηγούμενου, δε θα πρέπει να λησμονούμε πως ο σκοπός της ύπαρξης της Εκκλησίας – σύμφωνα με την Εφεσίους – είναι, μέσα από την ακραιφνή βίωση του *μυστηρίου του Χριστού* στη ζωή της – ένα *μυστήριο* που κατέστη εφικτό αποκλειστικά δια της *θυσιαστικής αγάπης* του Χριστού –, να *διακηρύττει διαρκώς* σε όλο τον πεσμένο αγγελικό κόσμο στα επουράνια, τη μεγαλειώδη νίκη του Χριστού· μία νίκη που σύντριψε τις δυνάμεις τους σκότους, της διαίρεσης και της έχθρας και έφερε πλήρη αποκα-

τάσταση, συμφιλίωση, ένωση και ειρήνευση τόσο σε κάθετη όσο και σε οριζόντια διάσταση.

Ωστόσο, υπάρχουν δύο βασικές προϋποθέσεις για τους Χριστιανούς ώστε να επιτευχθεί ο θεός αυτός σκοπός της Εκκλησίας: **α.** Να γνωρίσουν και αποδεχτούν στη ζωή τους αληθινά το πρόσωπο και τη σημασία του έργου του Χριστού (3:17α), δηλ. ότι ο Ιησούς Χριστός είναι και αντιπροσωπεύει από το Θεό για την Εκκλησία, να πληρώσει το νου, τις καρδιές και τις ζωές τους (πνευματική κατοίκηση), ώστε να τα ελέγχει και κατευθύνει στην εκπλήρωση των σκοπών του Θεού τόσο μέσα στην Εκκλησία όσο και στον κόσμο. **β.** Η ζωή και η πρακτική τους να είναι βασισμένη στη για χάρη όλης της ανθρωπότητας–προκειμένου να την ενώσει και συμφιλιώσει–θυσιαστική αγάπη του Χριστού (3:17β), προκειμένου μαζί με όλους τους άλλους Χριστιανούς, με τους οποίους τους ένωσε αυτή η αγάπη, να μπορέσουν να κατανοήσουν την ολική διάσταση του θείου «μυστηρίου», ώστε, στη συνέχεια, όλο και περισσότερο η αγάπη αυτή να μπορεί να τους κατέχει και η ένδοξη παρουσία του Θεού να τους πλημμυρίζει (ως Εκκλησία, συλλογικά).

Ο αιδ. Σταύρος Δεληγιάννης είναι ποιμένας της Ε.Ε.Ε. Βεροίας.

Υποσημειώσεις

¹ **Επιλεγμένη Βιβλιογραφία:** **Beale, G. K.** “The Influence of the Old Testament” in *John’s use of the Old Testament in Revelation*. JSNT Supplement Series; Sheffield: Sheffield Academic, 1998. “Ephesians” (Ανέκδοτες Σημειώσεις στο Μάθημα Exegesis of Ephesians). Gordon-Conwell Theological Seminary, 1999a. *The Temple and the Church’s Mission: A Biblical Theology of the Dwelling Place of God*. NSBT; D. Grove, Illinois: InterVarsity Press/ Apollos, 2004. **Caragounis, C. C.** *The Ephesian Mysterion: Meaning and Content*. Lund: Gleerup, 1977. **Γαλάνης, Ι. Α.** «Εκκλησία και Κόσμος στην προς Κολοσσαείς Επιστολή» στο *Εκκλησία και Κόσμος κατά τον Απόστολο Παύλο* (Πρακτικά Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου Ζ’ Παύλεια, 26-28/6/2001) Βέροια: Ιερά Μητρόπολις Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας, 2001. **Δεληγιάννης, Σταύρος.** «Ευλογητός ο Θεός!»: Εφεσίους 1:3-14». *Αστήρ της Ανατολής*, Φεβρουάριος, 2007, σελ. 43-47. **Keener, Craig S.** *The IVP Bible Background Commentary N.T.* D. Grove, Ill.: InterVarsity Press, 1993. **Kittel, Gerhard Ed.** *Theological Dictionary of the New Testament*. Vol. IV. Transl. by G. W. Bromiley. G. Rapids, Michigan: Eerdmans Publishing Co., 1967. **Kostenberger, A. J. & O’ Brien P. T.** *Salvation to the Ends of the Earth*. NSBT. D. Grove, Ill.: InterVarsity Press/ Apollos, 2001. **Pate, C. M.** *The End of the Age Has Come: The Theology of Paul*. G. Rapids, Michigan: Zondervan Publishing House, 1995. **Robertson, O. Palmer.** *The Christ of the Prophets*. Phillipsburg, New Jersey, 2004. **Wright, N. T.** *Paul: In Fresh Perspective*. Minneapolis, MN: Fortress Press, 2005.

² Ο όρος «μυστήριο» είναι συνυφασμένος με τις παγανιστικές θρησκευτικές τελετουργίες στον αρχαίο κόσμο (π.χ. Ελευσίνα Μυστήρια). Ωστόσο, το υπόβαθρο της χρήσης του συγκεκριμένου όρου από τον απ. Παύλο στην Εφεσίους θα πρέπει να αναζητηθεί στην Παλαιά Διαθήκη και συγκεκριμένα στο βιβλίο του Δανιήλ (δες 2:18κ.ο.κ., 27, 28, 29, 30 47), όπου ο όρος, για πρώτη φορά, λαμβάνει μία ιδιαίτερη σημασία, κάτι το σημαντικό για την περαιτέρω εξέλιξή του, και, συγκεκριμένα, αυτή του εσχατολογικού μυστηρίου, συγκαλυμμένων–κρυμμένων σημαδιών θείων προκαθορισμένων μελλοντικών γεγονότων, των οποίων η αποκάλυψη και ερμηνεία είναι αποκλειστικό προνόμιο του Θεού. Η δύναμη του Θεού να αποκαλύπτει μυστήρια τον εξυψώνει πάνω από τους ψεύτικους θεούς, τα είδωλα.

³ πρβλ. Εφεσίους 2:14-16.

⁴ «Ο δὲ υἱὸς τοῦ ἀλλογενοῦς, ὁ προστεθειμένος εἰς τὸν Κύριον, ἅς μὴ εἶπῃ, λέγων, Ὁ Κύριος διόλου θέλει μὲ χωρίσει ἀπὸ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ· μηδὲ ὁ εὐνοῦχος ἅς λέγῃ, Ἰδοὺ, ἐγὼ εἶμαι δένδρον ξηρόν...εἰς αὐτοὺς μάλιστα θέλω δώσει ἐν τῷ οἴκῳ μου καὶ ἐντὸς τῶν τειχῶν μου τόπον καὶ ὄνομα καλῆτερον παρὰ τῶν υἱῶν καὶ τῶν θυγατέρων· εἰς αὐτοὺς θέλω δώσει ὄνομα αἰώνιον, τὸ ὅποιον δὲν θέλει ἐκλείψει...Περὶ δὲ τῶν υἱῶν τοῦ ἀλλογενοῦς, οἵτινες ἤθελον προστεθῆ εἰς τὸν Κύριον... ..τούτους θέλω φέρε εἰς τὸ ἅγιόν μου ὅρος καὶ θέλω εὐφράνει αὐτοὺς ἐν τῷ οἴκῳ τῆς προσευχῆς μου· τὰ ὀλοκαυτώματα αὐτῶν καὶ αἱ θυσίαι αὐτῶν θέλουσιν εἶσθαι δεκταὶ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν μου· διότι ὁ οἶκός μου θέλει ὀνομάζεσθαι, Οἶκος προσευχῆς διὰ πάντας τοὺς λαούς».

⁵ Δες Ησα. 56:6 και 66:18-21.

⁶ Εφεσ. 1:9, 20-22.

⁷ Εφεσ. 1:10, 3:5, 10 (νῦν), πρβλ. Γαλ. 4:4.

⁸ Δες Εφεσ. 1:9, 10, Κολ. 1:20.

⁹ Πρβλ. Εφεσ. 3:7, 8, 9 με το Πραξ. 22:14, 15-26:16-18-13:47

Το Βάρος της Δόξας

του C. S. Lewis

Συνέχεια από το τεύχος *Μαρτίου*

Ερχομαι τώρα στην ιδέα της δόξας. Δεν μπορούμε να παραβλέψουμε το γεγονός ότι η ιδέα αυτή είναι πολύ σημαντική στην Καινή Διαθήκη και στα πρώτα χριστιανικά συγγράμματα. Η σωτηρία συνδέεται πολύ συχνά με φοίνικες, στέμματα, λευκούς χιτώνες, θρόνους και λάμψη όπως του ήλιου και των άστρων. Όλα αυτά δεν με ελκύουν ιδιαίτερα, και σχετικά με αυτό νομίζω πως είμαι ένας τυπικός σύγχρονος άνθρωπος. Η δόξα υποδηλώνει δυο ιδέες για μένα, από τις οποίες η μια φαίνεται άσχημη και η άλλη γελοία. Είτε η δόξα σημαίνει για μένα φήμη, ή σημαίνει φωτεινότητα. Όσον αφορά την πρώτη έννοια, το να είσαι φημισμένος σημαίνει να είσαι περισσότερο γνωστός από άλλους και η επιθυμία για φήμη μου φαίνεται ως ένα ανταγωνιστικό πάθος και συνεπώς μοιάζει με την κόλαση παρά με τον ουρανό. Όσον αφορά τη δεύτερη έννοια, ποιος θα ήθελε να γίνει ένα είδος ζωντανής λυχνίας ηλεκτρισμού;

Όταν άρχισα να ερευνώ το θέμα εκπλάγηνκα όταν ανακάλυψα πως διάφοροι χριστιανοί όπως οι Milton, Johnson και ο Θωμάς Ακινάτης εκλαμβάνουν την ουράνια δόξα πολύ ειλικρινά με την έννοια της φήμης ή της καλής μαρτυρίας. Αλλά όχι φήμης που αποδίδεται από τους συνανθρώπους μας – φήμη με το Θεό, έγκριση ή (θα μπορούσα να πω) «εκτίμηση» από το Θεό. Κι όταν το σκέφτηκα, είδα πως η άποψη αυτή ήταν Γραφική. Κανένας δεν μπορεί να αποκλείσει από την παραβολή τη θεία *επιβράβευση*, «Εύγε καλέ και έμπιστε δούλε». Με αυτά, πολλά από εκείνα που σκεπτόμουνα όλα αυτά τα χρόνια γκρεμίστηκαν. Θυμήθηκα αιφνίδια πως κανένας δεν μπορεί να μπει στον ουρανό εκτός σαν παιδί. Και τίποτε δεν είναι τόσο φανερό σε ένα παιδί –όχι σε ένα φαντασμένο παιδί, αλλά σε ένα καλό παιδί – όσο η μεγάλη και έκδηλη ικανοποίησή του να το επαίνεσουν. Κι όχι μόνο σε ένα παιδί, αλλά ακόμη και σε ένα σκύλο και σε ένα άλογο. Ήταν φανερό πως αυτό που εσφαλμένα εκλάμβανα ως ταπεινότητα με είχε, όλα αυτά τα χρόνια, εμποδίσει να κατανοήσω ποια ήταν στην πραγματικότητα η ταπεινότερη, παιδική, η πιο αρμόζουσα σε πλάσματα ευχαρίστηση –μάλιστα, η ειδική ευχαρίστηση του κατώτερου: του ζώου μπροστά στους ανθρώπους, του παιδιού μπροστά στον πατέρα του, του μαθητή μπροστά στο δάσκαλο του, του πλάσματος μπροστά στον Πλάστη του. Δεν ξεχνώ το πόσο τρομερά αυτή η πλέον αθώα επιθυμία παρωδείται στις ανθρώπινες μας φιλοδοξίες, ή πόσο γρήγορα, στη δική μου πείρα, η νόμιμη ευχαρίστηση του επαίνου από εκείνους που ήταν το καθήκον μου να ευχαριστήσω μεταβάλλεται σε θανάσιμο δηλητήριο αυτό-θαυμασμού. Όμως σκέφτηκα πως θα μπορούσα να ανιχνεύσω μια στιγμή – μια πολύ-πολύ σύντομη

στιγμή – πριν συμβεί αυτό, κατά την οποία η ικανοποίηση του ότι είχα ευχαριστήσει αυτούς που ορθά αγαπούσα και ορθά φοβόμουνα ήταν αγνή. Και αυτό είναι αρκετό για να υψώσει τις σκέψεις μας στο τι μπορεί να συμβεί όταν η λυτρωμένη ψυχή, πέρα από κάθε ελπίδα και σχεδόν απίστευτα, μαθαίνει πως επιτέλους ευχαρίστησε Εκείνον που πλάστηκε να ευχαριστήσει. Δε θα υπάρχει περιθώριο για ματαιοδοξία τότε. Η ψυχή θα είναι ελεύθερη από την άθλια ψευδαίσθηση πως ήταν δικό της έργο. Δίχως το μίasma αυτού που θα αποκαλούσαμε τώρα αυτό-επιδοκιμασία η ψυχή θα χαίρεται σε αυτό που ο Θεός την έκανε να είναι και τη στιγμή που θα θεραπεύσει το παλιό της σύμπλεγμα κατωτερότητας για πάντα θα καταπνίξει την υπερηφάνεια της στα βάθη των ωκεανών. Η τέλεια ταπεινοφροσύνη καταργεί τη μετριοφροσύνη. Αν ο Θεός είναι ικανοποιημένος με το έργο, το έργο θα πρέπει να είναι ικανοποιημένο με τον εαυτό του. Μπορώ να φανταστώ κάποιον να λέει πως δεν του αρέσει η ιδέα μου για τον ουρανό ως ένα τόπο που μας χαϊδεύουν την πλάτη. Όμως πίσω από την αντιπάθεια αυτή βρίσκεται η υπερήφανη παρεξήγηση. Στο τέλος το Πρόσωπο εκείνο που είναι η απόλαυση ή ο τρόμος του σύμπαντος θα πρέπει να στραφεί στον καθένα από εμάς είτε με τη μία έκφραση ή με την άλλη. Είτε απονέμοντας ανέκφραστη δόξα ή επιβάλλοντας όνειδος που ποτέ δεν μπορεί να θεραπευτεί ή να συγκαλυφτεί. Πριν από μερικές μέρες διάβασα σε ένα περιοδικό ότι το θεμελιώδες ζήτημα είναι το πώς σκεφτόμαστε για το Θεό. Για όνομα του Θεού δεν είναι! Το πώς ο Θεός σκέφτεται για μας δεν είναι μόνο πιο σημαντικό, αλλά άπειρα πιο σημαντικό. Μάλιστα, το πώς σκεφτόμαστε εμείς για Εκείνον δεν έχει καμιά σπουδαιότητα εκτός στο μέτρο που σχετίζεται με το πώς Εκείνος σκέφτεται για μας. Είναι γραμμένο πως θα «σταθούμε μπροστά του», θα εμφανιστούμε, θα εξεταστούμε. Η υπόσχεση της δόξας είναι η υπόσχεση που είναι σχεδόν απίστευτη και μόνο δυνατή μέσω του έργου του Χριστού, για το ότι ορισμένοι από εμάς, κάποιος από μας, πράγματι θα επιβιώσει την εξέταση εκείνη, θα βρει αποδοχή, θα ευχαριστήσει το Θεό. Το να ευχαριστήσει το Θεό ... το να γίνει ένα πραγματικό συστατικό μέρος της θείας ευτυχίας ... το να αγαπηθεί από το Θεό, όχι απλώς να ελεηθεί, αλλά να γίνει το αντικείμενο της θείας ευχαρίστησης όπως ένα έργο ευχαριστεί ένα καλλιτέχνη ή ένας γιος τον πατέρα του – φαίνεται κάτι το αδύνατο. Είναι ένα βάρος ή φορτίο δόξας που οι σκέψεις μας αδυνατούν να βασταξουν. Όμως έτσι είναι.

Και τώρα σημειώστε τι συμβαίνει. Αν είχα απορρίψει την έγκυρη και Γραφική εικόνα της δόξας και είχα εμμένει στην αόριστη επιθυμία που ήταν, στο ξεκίνημα, ο μόνος μου δείκτης για τον ουρανό, δε θα μπορούσα να δω οποιαδήποτε σχέση ανάμεσα στην επιθυμία και τη χριστιανική υπόσχεση. Όμως τώρα,

έχοντας ακολουθήσει αυτό που φαινόταν αινιγματικό και αποκρουστικό στις θείες γραφές, ανακαλύπτω προς μεγάλη μου έκπληξη, κοιτάζοντας πίσω, πως η σχέση είναι εντελώς σαφής. Η δόξα, όπως ο χριστιανισμός μου διδάσκει να ελπίζω για αυτήν, αποδεικνύει ότι ικανοποιεί την αρχική μου επιθυμία και μάλιστα να αποκαλύπτει ένα στοιχείο στην επιθυμία εκείνη που δεν είχα προσέξει. Παύοντας προς στιγμή να θεωρώ τις δικές μου ανάγκες άρχισα να μαθαίνω καλύτερα το τι στην πραγματικότητα ήθελα. Όταν προσπάθησα, πριν από λίγο, να περιγράψω τις πνευματικές μας επιθυμίες, παρέλειπα ένα από τα πλέον παράξενα χαρακτηριστικά τους. Συνήθως το παρατηρούμε ακριβώς τη στιγμή που το όραμα σβήνει, καθώς τελειώνει η μουσική, ή καθώς το τοπίο χάνει το ουράνιο του φως. Αυτό που αισθανόμαστε τότε έχει ωραία περιγραφεί από τον Keats ως «το ταξίδι πίσω στο σπίτι, στο συνηθισμένο εαυτό μας». Ξέρετε τι εννοώ. Για λίγα λεπτά είχαμε την ψευδαίσθηση για το ότι ανήκαμε σε εκείνο τον κόσμο. Τώρα ξυπνάμε και ανακαλύπτουμε πως δεν είναι έτσι τα πράγματα. Ήμασταν απλοί θεατές. Η ομορφιά μας χαμογέλασε αλλά δε μας υποδέχθηκε. Το πρόσωπο της στράφηκε προς το μέρος μας, αλλά όχι για να μας δει. Δεν γίναμε αποδεκτοί, καλοδεχόμενοι, ή δε μας κάλεσαν στο χορό. Μπορούμε να φύγουμε όταν θέλουμε, μπορούμε να μείνουμε αν είναι δυνατό: «Κανένας δε μας παρατήρησε». Ένας επιστήμονας θα μπορούσε να απαντήσει ότι επειδή τα περισσότερα πράγματα που αποκαλούμε όμορφα είναι άψυχα, δεν είναι και τόσο παράδοξο που δε μας παρατηρούν. Αυτό, βέβαια, αληθεύει. Δεν είναι τα φυσικά αντικείμενα για τα οποία μιλώ, αλλά το απεριγραπτό εκείνο κάτι του οποίου προς στιγμή γίνονται οι αγγελιοφόροι. Και μέρος της πικρίας που αναμινύεται με τη γλυκύτητα αυτού του μηνύματος οφείλεται στο γεγονός πως αυτό σπάνια φαίνεται να είναι ένα μήνυμα που προορίζεται για μας, αλλά μάλλον κάτι το οποίο τυχαία πήρε το αυτί μας. Με την πικρία εννοώ τον πόνο, όχι την έχθρα. Δε θα τολμούσαμε να ζητήσουμε να μας προσέχανε. Αλλά μαραζώνουμε. Το αίσθημα ότι στο σύμπαν αυτό μας συμπεριφέρονται ως ξένους, η λαχτάρα να αναγνωριστούμε, να βρούμε κάποια ανταπόκριση, να γεφυρώσουμε κάποιο χάσμα που χάνει μεταξύ μας και της πραγματικότητας, είναι μέρος του απαρηγόρητου μας μυστικού. Και βέβαια, από την άποψη αυτή, η υπόσχεση για δόξα, με την έννοια που έχει περιγραφεί, γίνεται έντονα σχετική με τη βαθιά μας επιθυμία. Επειδή η δόξα σημαίνει καλή μαρτυρία με το Θεό, αποδοχή από το Θεό, ανταπόκριση, αναγνώριση, και υποδοχή στην καρδιά των πραγμάτων. Η πόρτα στην οποία κτυπούσαμε σε όλη μας τη ζωή επιτέλους θα ανοίξει.

Ίσως να φαίνεται λίγο κακόγουστο να περιγράφει κάποιος τη δόξα ως το γεγονός της «αναγνώρισης» από το Θεό. Αλλά αυτή είναι περίπου η γλώσσα της Καινής Διαθήκης. Ο απ. Παύλος υπόσχεται σε αυτούς που αγαπούν το Θεό όχι, όπως θα το αναμέναμε, ότι θα γνωρίσουν το Θεό, αλλά θα γνωριστούν από Εκείνον (Α΄ Κορ.8:3). Είναι μια παράδοση υπόσχεση. Δεν γνωρίζει ο Θεός τα πάντα και πάντοτε; Το γεγονός αυτό αντηχεί φοβερά σε ένα άλλο χωρίο της Καινής Διαθήκης. Εκεί προειδοποιούμαστε πως μπορεί να συμβεί σε οποιονδήποτε από εμάς να εμφανιστούμε επιτέλους μπροστά στο Θεό και να

ακούσουμε τα αποκρουστικά εκείνα λόγια, «Δε σας γνωρίζω. Φύγετε από μένα». Με μια έννοια, τόσο σκοτεινή για τη διάνοια όσο είναι κι αβάσταχτη για τα αισθήματα, μπορούμε να εκδιωχθούμε από την παρουσία Εκείνου που είναι παρών παντού και από τη γνώση Εκείνου που γνωρίζει τα πάντα. Μπορούμε να αφεθούμε εντελώς και απόλυτα έξω – αποκρουσμένοι, εξόριστοι, αποξενωμένοι, και τελικά ανείπωτα αγνοούμενοι. Από την άλλη πλευρά, μπορούμε να προσκληθούμε, να γίνουμε καλοδεχόμενοι, να προσληφθούμε, να αναγνωριστούμε. Βαδίζουμε κάθε μέρα στην κόψη του ξυραφιού ανάμεσα σε αυτές τις δυο δυνατότητες. Φαίνεται λοιπόν, η νοσταλγία ολόκληρης της ζωής μας, η λαχτάρα μας να επανενωθούμε με κάτι στο σύμπαν από το οποίο τώρα αισθανόμαστε αποκομμένοι, το να είμαστε μέσα από μια πόρτα που πάντοτε βλέπαμε από έξω, δεν είναι μια νευρωτική φαντασίωση, αλλά ο πραγματικός δείκτης της αληθινής μας κατάστασης. Και επιτέλους να μας καλέσουν μέσα θα είναι και δόξα και τιμή πέρα από κάθε αξία μας και επίσης η θεραπεία του παλιού εκείνου πόνου.

Αυτό με φέρνει στην άλλη έννοια της δόξας – δόξα ως λαμπρότητα, μεγαλοπρέπεια, φωτεινότητα. Θα λάμψουμε όπως ο ήλιος, θα μας δοθεί ο Ορθρινός αστέρας. Νομίζω πως αρχίζω να κατανοώ το τι σημαίνει αυτό. Κατά κάποιο τρόπο, βέβαια, ο Θεός μας έχει ήδη δώσει τον Ορθρινό αστέρα. Μπορείτε να χαρείτε το δώρο πολλά αίθρια πρωινά αν ξυπνήσετε αρκετά νωρίς. Τι άλλο περισσότερο θα θέλατε, θα μπορούσατε να ρωτήσετε; Ναι, αλλά θα θέλατε πολύ περισσότερα – κάτι που τα βιβλία για την αισθητική πολύ ελάχιστα το προσέχουν. Αλλά οι ποιητές και οι μυθολογίες το γνωρίζουν καλά. Δεν θέλουμε απλά να δούμε την ομορφιά, παρότι, ο Θεός γνωρίζει, πως ακόμα κι αυτό είναι αρκετά μεγάλο δώρο. Θέλουμε κάτι άλλο που δεν εκφράζεται με λόγια – να ενωθούμε με την ομορφιά που βλέπουμε, να περάσουμε σε αυτήν, να την προσλάβουμε στους εαυτούς μας, να λουσθούμε σε αυτήν, να γίνουμε μέρος αυτής. Είναι γι αυτό το λόγο που έχουμε οικίσει τον αέρα και τη γη και τα νερά με θεούς και θεές και νύμφες και πνεύματα –ώστε, παρότι εμείς δεν μπορούμε, όμως οι προβολές μας αυτές μπορούν να χαρούν στους εαυτούς τους την ομορφιά, τη χάρη και τη δύναμη των οποίων η Φύση είναι η εικόνα. Είναι γι αυτό που οι ποιητές μιλούν για τόσο όμορφα απατηλά πράγματα. Μιλάνε ωσάν ο δυτικός άνεμος να φυσήξει επάνω στην ανθρώπινη ψυχή. Αλλά δεν μπορεί να γίνει. Μας λένε πως η ομορφιά που γεννάται από τον ψιθυριστό ήχο θα περάσει στο ανθρώπινο πρόσωπο. Αλλά δεν μπορεί να γίνει. Ή, όχι ακόμη. Επειδή αν λάβουμε την εικόνα των Γραφών στα σοβαρά, αν πιστέψουμε πως ο Θεός θα μας δώσει μια μέρα τον Ορθρινό αστέρα και θα προκαλέσει ώστε να ενδουθούμε τη μεγαλοπρέπεια του ήλιου, τότε μπορούμε να εικόνασουμε πως τόσο οι αρχαίοι μύθοι όσο και η σύγχρονη ποίηση, παρότι πλαστά ως ιστορία, μπορεί να είναι πολύ κοντά στην αλήθεια ως προφητεία. Επί του παρόντος βρισκόμαστε έξω από τον κόσμο, στην έξω μεριά της πόρτας. Διακρίνουμε τη φρεσκάδα και την καθαρότητα του πρωινού, που όμως δε μας φρεσκάρει και δε μας καθαρίζει. Δεν μπορούμε να αναμειχθούμε με τη μεγαλοπρέπεια που βλέπουμε. Όμως

όλες οι σελίδες της Καινής Διαθήκης θροίζουν με τη φήμη ότι δε θα είναι πάντα έτσι. Κάποια μέρα, με τη χάρη του Θεού, θα μπορούμε μέσα. Όταν οι ανθρώπινες ψυχές τελειοποιηθούν σε εθελούσια υπακοή όπως ή άψυχη δημιουργία είναι στην άψυχη της υποταγή, τότε θα ενδυθούν τη δόξα της Φύσης, ή μάλλον τη μεγαλύτερη δόξα της οποίας η Φύση είναι μόνο το πρώτο σχέδιο. Επειδή δε θα πρέπει να σκεφθείτε πως προτείνω κάποια ειδωλολατρική φαντασίωση για το ότι θα απορροφηθούμε από τη Φύση. Η Φύση είναι θνητή. Θα την ξεπεράσουμε. Όταν εκλείψουν όλοι οι ήλιοι και τα νεφελώματα, ο καθένας από σας θα ζει. Η Φύση είναι μόνο μια εικόνα, το σύμβολο. Είναι, όμως, το σύμβολο που οι Γραφές με προσκαλούν να χρησιμοποιήσω. Καλούμαστε να διαβούμε τη Φύση, να την ξεπεράσουμε, σε μια μεγαλοπρέπεια που εκείνη ορθά ανακλά.

Και εκεί, στο πέραν της Φύσης, θα φάμε από το δέντρο της ζωής. Επί του παρόντος, αν έχουμε αναγεννηθεί εν Χριστώ, το πνεύμα σε μας ζει απευθείας από το Θεό, αλλά ο νους, και πολύ περισσότερο το σώμα λαμβάνει ζωή από Εκείνον μέσω χιλιάδων άλλων παραγώγων – μέσω των προγόνων μας, μέσω της τροφής μας, μέσω των στοιχείων. Τα αδύναμα, απομακρυσμένα αποτελέσματα των ενεργειών αυτών που η δημιουργική έκσταση του Θεού εμφύτευσε στην ύλη όταν δημιούργησε τους κόσμους είναι αυτά που τώρα αποκαλούμε φυσικές χαρές, και που ακόμα αν και φιλτραρισμένες με τον τρόπο αυτό αδυνατούμε να διαχειριστούμε. Τι θα είναι να γευτούμε το νόμα στην πηγή του ρυακιού εκείνου τα ακραία σημεία του οποίου αποδεικνύονται τόσο μεθυστικά; Όμως, πιστεύω πως αυτό βρίσκεται μπροστά μας. Ο πλήρης άνθρωπος θα πει χαρά από την πηγή της χαράς. Όπως το έθεσε ο ιερός Αυγουστίνος, η έκσταση της λυτρωμένης ψυχής θα «υπερχειλίσει» στο δοξασμένο σώμα. Ενόψει των τωρινών μας διεφθαρμένων ορέξεων δεν μπορούμε να φανταστούμε το τι ρεύματα ηδονής θα είναι αυτά, και προειδοποιώ σοβαρά τον καθένα μας να μην το τολμήσει. Αλλά θα πρέπει να αναφερθεί, για να εκδιώξει σκέψεις που είναι ακόμη πιο παραπλανητικές – σκέψεις για το ότι αυτό που σώζεται είναι απλά ένα πνεύμα, ή ότι το αναστημένο σώμα ζει σε μια μουδιασμένη αναισθησία. Το σώμα έγινε για τον Κύριο, και οι θλιβερές αυτές φαντασιώσεις αστοχούν εντελώς.

Εν τω μεταξύ ο σταυρός προηγείται του στέμματος και αύριο είναι Δευτέρα. Μια ρωγμή άνοιξε στα άσπλαχνα τείχη του κόσμου αυτού, και καλούμαστε να περάσουμε μέσα και να ακολουθήσουμε το μεγάλο Αρχηγό. Το να τον ακολουθούμε είναι, βέβαια, το σημαντικότερο ζήτημα. Αν το δεχτούμε αυτό, θα μπορού-

σε να ρωτήσει κάποιος, ποια πρακτική χρήση υπάρχει στους διαλογισμούς με τους οποίους καταπιείσθηκα. Σκέπτομαι τουλάχιστον μια τέτοια χρήση. Μπορεί να είναι δυνατό για τον καθένα από μας να σκεφτεί για τη δική του πιθανή δόξα στο υπερπέραν. Είναι σχετικά δύσκολο για έναν να σκεφθεί πολύ συχνά ή πολύ βαθιά σχετικά με αυτήν του πλησίον του. Το φορτίο, ή το βάρος της δόξας του πλησίον μου θα πρέπει να φορτωθεί στη δική μου πλάτη. Ένα βάρος τόσο μεγάλο που μόνο η ταπεινοφροσύνη μπορεί να το σηκώσει και οι πλάτες των υπερήφανων θα τσακιστούν. Είναι πολύ σοβαρό πράγμα το να ζει κανείς σε μια κοινωνία εν δυνάμει θεών, το να θυμάστε πως το πιο κουτό και ανιαρό πρόσωπο με το οποίο ίσως μιλήσετε θα μπορούσε μια μέρα να γίνει ένα πλάσμα που, θα είχατε τον έντονο πειρασμό να το προσκυνήσετε, ή διαφορετικά ένας τρόμος και μια διαφθορά παρόμοια με αυτή που τώρα συναντάτε, μόνο σε έναν εφιάλτη. Καθόλη τη διάρκεια της ημέρας, σε κάποιο βαθμό, βοηθούμε ο ένας τον άλλο στον ένα ή τον άλλο αυτών των προορισμών. Είναι κάτω από το φως αυτών των συντριπτικών δυνατοτήτων, είναι με το δέος και την επιφυλακτικότητα που αρμόζει σε αυτές, που θα πρέπει να

Ίσως να φαίνεται λίγο κακόγουστο να περιγράφει κάποιος τη δόξα ως το γεγονός της «αναγνώρισης» από το Θεό. Αλλά αυτή είναι περίπου η γλώσσα της Καινής Διαθήκης. Ο απ. Παύλος υπόσχεται σε αυτούς που αγαπούν το Θεό όχι, όπως θα το αναμέναμε, ότι θα γνωρίσουν το Θεό, αλλά θα γνωριστούν από Εκείνον

διεξάγουμε τις σχέσεις μας ο ένας με τον άλλο, όλες τις φιλίες, όλες τις αγάπες, όλα τα παιχνίδια, όλη την πολιτική. Δεν υπάρχουν κοινói άνθρωποι. Δεν έχετε ποτέ μιλήσει με έναν απλό θνητό. Τα έθνη, οι πολιτισμοί, οι τέχνες – όλα αυτά είναι θνητά. Αλλά είναι αθάνατοι αυτοί με τους οποίους αστειεύομαστε, συνεργαζόμαστε, παντρευόμαστε, περιφρονούμε και εκμεταλλευόμαστε – αθάνατες φρίκες ή αιώνιες μεγαλοπρέπειες. Αυτό δε σημαίνει πως θα πρέπει να είμαστε συνέχεια βλοσυροί. Θα

πρέπει να παίζουμε. Αλλά η χαρά μας θα πρέπει να είναι αυτού του είδους (και είναι στην πραγματικότητα το πιο χαρούμενο είδος) που υπάρχει ανάμεσα σε ανθρώπους που από την αρχή έχουν εκλάβει ο ένας τον άλλο στα σοβαρά – όχι ελαφρότητα, όχι ανωτερότητα, όχι έπαρση. Και η φιλανθρωπία μας θα πρέπει να είναι πραγματική αγάπη που κοστίζει, με βαθιά συναίσθηση για τις αμαρτίες παρά τις οποίες αγαπούμε τον αμαρτωλό – όχι απλή ανοχή, ή παραχώρηση που είναι η παρωδία της αγάπης όπως η ελαφρότητα είναι η παρωδία της χαράς. Μετά από τα στοιχεία της θείας κοινωνίας, ο πλησίον είναι το αγιότερο αντικείμενο που παρουσιάζεται στις αισθήσεις μας. Αν είναι ο χριστιανός αδελφός σου, είναι άγιος σχεδόν με τον ίδιο τρόπο που είναι και τα στοιχεία της θείας κοινωνίας, επειδή σε κείνον ο δοξασμένος Χριστός κι αυτός που δοξάζει, η ίδια η Δόξα, είναι αληθινά κρυμμένος.

Μετάφραση: Γ. Τασίγλου

Γιατί ο Θεός επιτρέπει τον πόνο και τις δοκιμασίες;

του κ. Τ. Μαρκουλιδάκη

Ποια είναι η ερώτηση που ίσως έχετε κάνει τις περισσότερες φορές στον Θεό; Αν κάναμε ένα γκάλοπ, νομίζω θα διαπιστώναμε πώς η ερώτηση την οποία έχουμε κάνει τις περισσότερες φορές είναι η ερώτηση γιατί; Είναι μια ερώτηση που τόσο οι πιστοί όσο και οι άπιστοι χρησιμοποιούν κατά κόρον. Γιατί μου συνέβη αυτό ή γιατί δεν μου συμβαίνει εκείνο; Γιατί ένα μωρό να πεθαίνει; Γιατί τα παιδιά μου δεν πιστεύουν στον Θεό; Γιατί ενώ προσπαθούμε τόσο πολύ και έχουμε σωστή θεολογία δεν έχουμε τα αναμενόμενα αποτελέσματα; Γιατί υπάρχει τόσο πόνος σε αυτό τον κόσμο; Γιατί να μην έχω αυτό που τόσο ζητώ αφού αυτό που ζητώ δεν είναι αμαρτωλό γιατί, γιατί, γιατί Θεέ μου; Τελευταία, κλήθηκα να απαντήσω ξανά στην ερώτηση αυτή έπειτα από το σοκ του αιφνίδιου χαμού ενός εφήβου γιου μιας ιδιαίτερα αγαπητής οικογένειας. Παράλληλα ίσως, μια από τις πιο δύσκολες απαιτήσεις της Χριστιανικής ζωής είναι να ευχαριστούμε και να δοξάζουμε τον Θεό όταν όλα πάνε στραβά. Ο Απόστολος Παύλος λέει: (Εφεσίους 5:20, ΝΜΒ¹) “να ευχαριστείτε πάντοτε και για όλα το Θεό και Πατέρα μας στο όνομα του Κυρίου μας Ιησού Χριστού.”

Σκοπός αυτού του άρθρου είναι να προσφέρει ορισμένους λόγους για τους οποίους ο Θεός επιτρέπει τις τρικυμίες στη ζωή μας. Λόγους για τους οποίους οφείλουμε να δίνουμε το ευχαριστώ μας σε Εκείνον σε κάθε περίπτωση.

1. Αμαρτία

Τα άσχημα γεγονότα συμβαίνουν επειδή ζούμε σε ένα κόσμο ο οποίος είναι καταραμένος από την αμαρτία. Στο βιβλίο του Ιώβ διαβάζουμε (Ιώβ 14:1, ΝΜΒ) “Αδύναμος και αβοήθητος γεννιέται ο άνθρωπος και λίγα χρόνια ζει γεμάτα στενοχώριες”. Άσχημα γεγονότα συμβαίνουν επειδή τα σώματα μας είναι φθαρμένα από τη αμαρτία. Η Γραφή ρητά λέει (Ρωμαίους 8:20-22, ΝΜΒ) “η κτίση υποτάχθηκε κι αυτή στη φθορά, όχι γιατί έφταιγε αλλά γιατί έτσι θέλησε αυτός που την υπέταξε. Έχει όμως πάντα την ελπίδα πως θα απελευθερωθεί από την υποδούλωση της στην φθορά και θα μετάσχει στην ελευθερία που θα απολαμβάνουν τα δοξασμένα παιδιά του Θεού. Ξέρουμε καλά ότι ως τώρα όλη η κτίση στενάζει και κραυγάζει από πόνο σαν την ετοιμόγεννη γυναίκα”. Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι τα σώματα μας, η φύση, ο κόσμος αυτός είναι φθαρμένος και κουβαλά την κατάρτη της αμαρτίας. Γι’ αυτό το λόγο ο πόνος είναι μέρος της ανθρώπινης φύσης και πραγματικότητας. Ο Θεός είπε στον Αδάμ μετά την διάπραξη του προπατορικού αμαρτήματος (Γένεσις 3:17) “Καταραμένη είναι η

γη εξαιτίας σου”. Η γη είναι καταραμένη όχι για την τιμωρία μας, αλλά εξαιτίας της αμαρτωλότητας μας. Ο πόνος και η λύπη είναι τα δώρα του Θεού που μας λένε ότι κάτι πάει στραβά, ότι υπάρχει κακό σε αυτό τον κόσμο. Αν ο Θεός δεν επέτρεπε τον πόνο στις ζωές μας θα ζούσαμε σε ένα πνευματικό Matrix, σε μια ψεύτικη πραγματικότητα.

Μπορούμε λοιπόν ακόμα και εν μέσω δύσκολων περιστάσεων να ευχαριστούμε τον Θεό επειδή, αν τον γνωρίζουμε ως προσωπικό μας Σωτήρα και είμαστε λουσιμένοι με το αίμα του, μια μέρα αυτή η φθορά θα αναστραφεί. Μια μέρα τα πάντα πρόκειται να αποκατασταθούν². Κάποια μέρα η φύση πρόκειται να ελευθερωθεί από την αποσύνθεση και φθορά. Για αυτό το λόγο μπορώ να ευχαριστώ τον Θεό.

2. Συμμόρφωση-διαπαιδαγώγηση

Αν αντιμετωπίζεις μια δύσκολη κατάσταση την παρούσα χρονική περίοδο ίσως υφίστασαι τη διαπαιδαγώγηση του Θεού. Ο συγγραφέας της προς Εβραίους Επιστολής γράφει (Εβραίους 12:6) “Γιατί όποιον ο Κύριος αγαπάει τον διαπαιδαγωγεί και μαστιγώνει καθένα που παραδέχεται για παιδί του.” Εάν υποφέρεις, δεν σημαίνει ότι ο Θεός δεν σε αγαπάει. Αντιθέτως, σε διαπαιδαγωγεί επειδή σε αγαπάει. Ο Θεός μας δεν θέλει να σε αλλάξει για να σε αγαπήσει, σε αγαπάει και γι’ αυτό θέλει να σε αλλάξει. Εάν υπακούς τις εντολές του Θεού, ο Θεός δεν θα σε αγαπήσει πιο πολύ. Αυτό που θα αλλάξει είναι ότι η σχέση σου μαζί Του θα είναι αρμονική. Είμαι γιος του πατέρα μου. Ό,τι και να κάνω ακόμα και αν θελήσω να αρνηθώ ότι είμαι γιος του, το αίμα του τρέχει στις φλέβες μου. Ό,τι και να κάνω, ακόμα και αν διαπράξω ειδεχθείς πράξεις, ο γήινος πατέρας μου πρόκειται να με αγαπά. Στην πνευματική σφαίρα, είμαστε πλυμένοι, λουσιμένοι με το αίμα του Αρνίου, του Κυρίου μας Ιησού Χριστού. Ό,τι και αν κάνεις, εάν έχεις δεχθεί τον Χριστό ως προσωπικό σου Σωτήρα και βαδίζεις μαζί Του, το όνομα σου είναι γραμμένο στο βιβλίο της ζωής. Τίποτα και κανείς δεν μπορεί να αλλάξει αυτό το γεγονός (Ρωμαίους 8:38-39, Φιλιππησίους 1:6, Ιωάννης 10:28-29, Επιστολή προς Ιούδα 24-25). Ο Χριστός διακήρυξε (Ιωάννης 5:24, Βάμβας) “Αληθώς, αληθώς σας λέγω ότι ο ακούων τον λόγον μου και πιστεύων εις τον πέμψαντά με έχει ζωήν αιώνιον, και εις κρίσιν δεν έρχεται, αλλά μετέβη εκ του θανάτου εις την ζωήν.” Έχεις ήδη μεταβεί από το θάνατο στην ζωή. Η αιώνια ζωή δεν είναι κάτι που σου χαρίζει ο Θεός όταν πεθαίνεις. Ο Θεός σου χαρίζει αιώνια ζωή όταν δέχσαι τον Χριστό σαν προσωπικό σου σωτήρα. Εάν είχα ζωή μονάχα για δέκα χρόνια και μετά την

έχασα, τότε δεν είχα ποτέ αιώνια ζωή. Είχα απλώς, μια ζωή διάρκειας δέκα χρονών. Εάν χάσεις κάτι που είχες, τότε αυτό που είχες δεν ήταν αιώνιο. Ότι και να κάνεις και ότι και να σου συμβεί ο Θεός δεν πρόκειται να σε αγαπήσει λιγότερο. Δεν μπορείς να κάνεις τίποτα ώστε ο Θεός να σε αγαπήσει περισσότερο και δεν μπορείς να κάνεις τίποτα που θα οδηγήσει τον Θεό στο να σε αγαπήσει λιγότερο. Ο Θεός ήδη σε αγαπάει με τέλειο τρόπο. Η αποδοχή σου δεν εξαρτάται από ότι έκανες, κάνεις ή θα κάνεις αλλά από ότι έκανε Εκείνος για σένα πάνω στον σταυρό. Τι ανακούφιση αυτή η αλήθεια πρέπει να φέρνει στις καρδιές μας.

Αν όμως εναντιωθείς στο θέλημα των γονιών σου τότε η σχέση σου μαζί τους δεν θα χαρακτηρίζεται από αρμονία. Κάθε γονιός γνωρίζει ότι υπάρχουν στιγμές που πρέπει να συμμορφώσει το παιδί του όταν εκείνο παρεκκλίνει από τον ενάρετο δρόμο. Υπάρχουν παιδιά που όταν τους μιλήσεις ήρεμα θα συμμορφωθούν αμέσως, υπάρχουν όμως και παιδιά που θα πρέπει να φωνάξεις ή να τα τιμωρήσεις προκειμένου να τραβήξεις τη προσοχή τους. Στην πνευματική σφαίρα, υπάρχουν Χριστιανοί οι οποίοι όταν το Πνεύμα του Θεού τους ελέγχει για τις αμαρτίες και παραβάσεις τους συμμορφώνονται αμέσως. Δυστυχώς, όμως υπάρχουν και Χριστιανοί, στους οποίους ο Θεός πρέπει να φέρει μια δύσκολη περίπτωση προκειμένου να τραβήξει ξανά την προσοχή τους στο πρόσωπό Του. Οι δοκιμασίες ορισμένες φορές είναι το πνευματικό μας ξηπνητήρι. Δυστυχώς, ο πόνος είναι μερικές φορές η φωνή του Θεού σε ένα βουβό κόσμο. Ο πόνος είναι ο τρόπος με τον οποίο το σώμα σου, σου λέει ότι κάτι δεν πάει καλά. Στην πνευματική σφαίρα, ο ψυχολογικός πόνος είναι επίσης ένδειξη ότι κάτι στην πνευματική σου ζωή δεν πάει καλά. Ο πόνος είναι ένδειξη ότι χρειάζεσαι το άγγιγμα του Θεού, την παρέμβαση Του, την γιατρεία Του.

Ο Θεός σε αγαπάει πάρα πολύ και όταν αμαρτάνεις δεν πρόκειται να κάτσει με σταυρωμένα χέρια. Όπως οι τέλειοι γονείς δεν πρόκειται να σε αφήσει να ζεις στην αμαρτία. Η παιδεία του μπορεί να πάρει πολλές μορφές. Ο Θεός μπορεί να επιτρέψει αρρώστια, θλίψη, πόνο, δυστυχία, αποτυχία και λύπες προκειμένου να σε φέρει πιο κοντά Του. Όταν αυτό συμβεί μπορείς να τον ευχαριστήσεις επειδή με αυτόν τον τρόπο θα σε φέρει πιο κοντά του και θα σου θυμήσει πως ότι έχεις είναι δικό του δώρο.

Ίσως χρειάζεσαι να αναπτύξεις υπομονή

Κατά τη διάρκεια της διαπαιδαγωγότης σου δείξε υπομονή. (Εβραίους 12:7) *“Δείξτε υπομονή κατά την διαπαιδαγωγή σας γιατί ο Θεός σας μεταχειρίζεται σαν παιδιά του. Αν πάλι δεν έχετε την διαπαιδαγωγή που έχουν πάρει όλοι τότε είστε νόθα και όχι γνήσια παιδιά.”*

Όταν ανεξήγητα πράγματα σου συμβαίνουν ο Θεός μπορεί να εργάζεται την υπομονή στην ζωή σου. Όλοι μας χρειαζόμαστε περισσότερη υπομονή. Σήμερα ζούμε σε μια γοργοκίνητη κοινωνία. Τα θέλουμε όλα και τα θέλουμε τώρα. Έχουμε ό,τι θέλουμε. Έχουμε κακομάθει στις εύκολες και γρήγορες λύσεις. Για παράδειγμα, οι πιο πολλοί από εμάς όταν πονάμε καταφεύγουμε στην γρήγορη λύση των παυσίπονων για άμεση ανακούφιση. Ο Θεός όμως λειτουργεί διαφορετικά. Γι' αυτό το λόγο ο Ψαλμωδός λέει (Ψαλμός 27:14) *“Στον Κύριο έλπιζε ας έχει θάρρος η*

γενναιότητα σου, και έλπιζε στον Κύριο” και ο Ιάκωβος τονίζει πως (Ιάκωβος 1:4) *“Η υπομονή σας όμως πρέπει να κρατήσει ως το τέλος ώστε να γίνετε τέλειοι και ολοκληρωμένοι και να μην υστερείτε σε τίποτα.”* Όλοι χρειαζόμαστε μαθήματα υπομονής. Η υπομονή είναι μια χριστιανική αρετή η οποία δεν χαρίζεται, αλλά κερδίζεται μέσα από δυσκολίες και δοκιμασίες. Ποιο είναι το αποτέλεσμα της διαπαιδαγωγότης του Θεού; Ειρήνη και δικαιοσύνη. (Εβραίους 12:11) *“Η διαπαιδαγωγή ποτέ δεν φαίνεται στην αρχή να προξενεί χαρά αλλά λύπη, αργότερα όμως αποφέρει ειρήνη και δικαιοσύνη σ' αυτούς που διαπαιδαγωγήθηκαν.”*

Ίσως χρειάζεσαι να μοιάσεις πιο πολύ σε Εκείνον

Η Γραφή αναφέρει πως τα (Ρωμαίους 8:28-29) *“πάντα συνεργούσι προς το αγαθόν εις τους αγαπώντας τον Θεόν, εις τους κεκλημένους κατά τον προορισμόν αυτού”*. Πολλές φορές σταματάμε στο εδάφιο 28. Η Γραφή όμως ερμηνεύει την Γραφή και το εδάφιο 29 επεξηγεί ποιο είναι το αγαθό στο εδάφιο 29. Τα πάντα συνεργούν εις τον αγαθό ώστε να γίνουμε *“σύμμορφοι”* του Χριστού.

Ο χρυσοκόμος προκειμένου να καθαρίσει, ραφινάρει τον χρυσό τοποθετεί τον χρυσό στη φωτιά μέχρι να πυρωθεί. Με αυτό τον τρόπο αφαιρεί την ακαθαρσία του χρυσού. Κάθε καλός χρυσοκόμος γνωρίζει πως όταν δει την αντανάκλαση του στο χρυσό, ο χρυσός είναι αγνός, ατόφιος, άψογος. Με παρόμοιο τρόπο ο Θεός επιτρέπει να περάσουμε μέσα από δυσκολίες μέχρι να γίνουμε σύμμορφοι Του, με τις πράξεις και τις σκέψεις μας. Η φωτιά μπορεί να καίει, αλλά ο Θεός την ελέγχει. Κανείς κοσμηματοπώλης δεν είναι πιο προσεκτικός από ό,τι ένας πατέρας με τα παιδιά του. Ο Θεός γνωρίζει τι κάνει. Δεν υπάρχει ποτέ πανικός στον ουρανό. Ο Θεός δεν κάθεται ποτέ με σταυρωμένα τα χέρια προκειμένου να αποφασίσει τι θα κάνει ή τι θα γίνει στη ζωή σου.

Επιπρόσθετα, κανένα γεγονός, πρόσωπο ή λεπτομέρεια δεν είναι απαραίτητα για την εκτέλεση των άγιων θεϊκών βουλών. (Ησαΐας 46:10,11) *“Εγώ από την αρχή το μέλλον φανερώνω και από πριν όσα ακόμα δεν έχουν συμβεί. Λέω, “το σχέδιο μου θα εκτελεστεί, κι όλα όσα επιθυμώ θα πραγματοποιήσω. Από την Ανατολή φωνάζω ένα αρπαχτικό πουλί, τον άνθρωπο που εκτελεί τα σχέδια μου από τη μακρινή χώρα, όπως το είπα έτσι το εκτελώ όπως το έχω σχεδιάσει”³. Ο κυρίαρχος Θεός ελέγχει κάθε στιγμή και δεν αλλάζει γνώμη (Αριθμοί 23:19) “Ο Θεός δεν είναι άνθρωπος για να λείπει ψέματα, θνητός δεν είναι για να αλλάξει γνώμη. Όταν λέει κάτι, το κάνει κιόλας, και όταν το υπόσχεται το πραγματοποιεί”⁴.*

Ίσως ο Θεός επιτρέπει δοκιμασίες στην ζωή σου προκειμένου να μάθεις να εξαρτάσαι απόλυτα από αυτόν

Ο Θεός μερικές φορές θα επιτρέψει προβλήματα στην ζωή μας για να στηριχθούμε απόλυτα σε αυτόν. Όταν είμαστε αδύνατοι ο Θεός μας θυμίζει ότι (Β' Κορ. 12:9) *“Αρκεί εις σε η χάρις μου· διότι η δύναμίς μου εν αδυναμία δεικνύεται τελεία. Με άκραν λοιπόν ευχαρίστησιν θέλω καυχηθῆ μάλλον εις τας*

αδυναμίας μου, διά να κατοικήση εν εμοί η δύναμις του Χριστού.” Η αδυναμία μπορεί να μετατραπεί σε δύναμη όταν συνειδητοποιούμε πως όταν ο Χριστός είναι ο μόνος που μας έχει μείνει, ο Χριστός είναι ο μόνος που πραγματικά χρειαζόμαστε. Και αυτός είναι ένας ακόμη λόγος για τον οποίο μπορούμε να τον ευχαριστούμε όταν οι δυσκολίες χτυπάνε την πόρτα της ζωής μας.

Ίσως χρειάζεται να ωριμάσεις

Ο Σολομώντας ο πιο σοφός άνθρωπος που έζησε ποτέ σύμφωνα με την Γραφή, ήτανε ένας από τους ανθρώπους που είχαν ότι επιθυμούσε η καρδιά του και τα μάτια του. Παρόλα αυτά κατέληξε ότι (Εκκλησιαστής 7:3) “Κάλλιον η λύπη παρά τον γέλωτα· διότι εκ της σκυθρωπότητος του προσώπου η καρδιά γίνεται φαιδρωτέρα.” Δυστυχώς οι πιο πολλοί από εμάς μαθαίνουμε περισσότερα στις δύσκολες παρά στις καλές στιγμές. Στις δύσκολες στιγμές συνειδητοποιούμε ότι οι υποσχέσεις του Θεού είναι σαν τα αστέρια. Όσο πιο σκοτεινή η νύχτα τόσο πιο πολύ λάμπουν! Ο Δαβίδ έγραψε (Ψαλμός 119:71) “Καλόν έγινεν εις εμέ ότι εταλαιπωρήθην, διά να μάθω τα διατάγματα σου.” Εάν η ταλαιπωρία σε κάνει να μοιάσεις πιο πολύ στον Χριστό, τότε αξίζει. Αυτός είναι ένας λόγος ευχαριστίας.

Ίσως χρειάζεται να ξυπνήσεις από τον πνευματικό λήθαργο στον οποίο έχεις περιέλθει

Ο Μαρτίνος Λούθηρος σε κάποια περίοδο της ζωής του ήταν αποθαρρημένος. Η γυναίκα του αποφάσισε να κάνει κάτι προκειμένου να τον συνεφέρει. Έβαλε ένα μαύρο φόρεμα λες και πήγαινε σε κηδεία. Όταν ο άντρας της την ρώτησε ποιος πέθανε εκείνη απάντησε “Μαρτίνε δεν ακούσεις; Ο Θεός πέθανε!” Ο Λούθηρος είπε “Αυτό είναι βλασφημία”. Η γυναίκα του σοφά του απάντησε: “Ναι, άντρα μου είναι βλασφημία να ισχυρίζεσαι ότι ο Θεός έχει πεθάνει. Είναι όμως και βλασφημία να ζεις λες και ο Θεός έχει πεθάνει”. Μήπως και εσύ ζεις λες και ο Θεός έχει πεθάνει;

Μπορεί να ισχυριζόμαστε ότι δεν ζούμε με αυτό τον τρόπο, ωστόσο η συμπεριφορά μπορεί να δηλώνει το ακριβώς αντίθετο. Αυτό συμβαίνει όταν αγνοούμε τον Θεό στις αποφάσεις μας, όταν συνειδητά απορρίπτουμε τις εντολές Του, όταν ερχόμαστε στην εκκλησία ή τον υπηρετούμε από καθήκον, όταν ο Θεός είναι Κύριος στη ζωή μας μόνο την Κυριακή το πρωί, όταν συρρικνώνουμε την ακεραιότητα μας, αποδεχόμενοι με ευκολία, ό,τι πρέπει να βρίσκεται έξω από κάθε χριστιανική λογική, όπως η αισχρότητα, και η ανηθικότητα. Όταν δεν είμαστε σαφείς, απερίφραστοι, άτεγκτοι, άμεμπτοι, αδιαπραγμάτευτοι όσον αφορά την πνευματική μας ζωή και την αφιέρωση μας σε Αυτόν. Όταν ζούμε για τον εαυτόλη μας και όχι για το μεγαλείο Του. Όταν ισχυριζόμαστε ότι αγαπάμε τον Θεό, αλλά όχι και εκείνους που

είναι δημιουργημένοι κατ’είκόνα και ομοίωση Του και αυτούς για τους οποίους ο Χριστός πέθανε. Όταν συμφωνούμε με την κοινωνία, στην επαναδιατύπωση του Θεού λεξιλόγιου, ονομάζοντας το κουτσομπολιό ενδιαφέρον, την αμαρτία αδυναμία, την έκτρωση επιλογή, την ομοφυλοφιλία εναλλακτικό τρόπο ζωής, την μοιχεία εξωγαμιαίο δεσμό, την πορνογραφία διασκέδαση ενηλίκων. Όταν προσεγγίζουμε τις εντολές του Θεού ως μπουφέ από τον οποίο διαλέγουμε ότι μας αρέσει και αφαιρούμε ότι δεν μας βολεύει. Όταν δεν συγχωρούμε τους αδελφούς μας αλλά περιμένουμε τον Θεό να μας συγχωρέσει, όταν ισχυριζόμαστε ότι αγαπάμε τον Θεό αλλά όχι την νύφη Του, την εκκλησία. Όταν ξεχνάμε ότι ο Θεός είναι ζηλότυπος Θεός που απαιτεί αποκλειστικότητα και Θεός της οργής που διαστρέφεται και απεχθάνεται την αμαρτία. Όταν δεν συμμεριζόμαστε το ευαγγέλιο με τους γύρω μας. Όταν ξεχνάμε πως ότι έχουμε είναι δικό του και μόνο δώρο. Όταν ξεχνάμε ότι Εκείνος δίνει και παίρνει και ότι τίποτα δεν φέραμε στον κόσμο αυτόν και τίποτα δεν πρόκειται να πάρουμε. Μήπως και εσύ ζεις λες και ο Θεός έχει πεθάνει;

Μήπως ο Θεός επιτρέπει τις δυσκολίες στην ζωή σου για να αφαιρέσει από το χαρακτήρα σου ό,τι δεν Τον δοξάζει;

Η αδυναμία μας μπορεί να μετατρέπεται σε δύναμη όταν συνειδητοποιούμε πως όταν ο Χριστός είναι ο μόνος που μας έχει μείνει, ο Χριστός είναι ο μόνος που πραγματικά χρειαζόμαστε

3. Διακονία

Μία από τις απαντήσεις στην ερώτηση γιατί άσχημα πράγματα συμβαίνουν, ειδικά στις ζωές των παιδιών του Θεού, βρίσκουμε στο πρώτο κεφάλαιο της δεύτερης προς Κορινθίους επιστολή. Εκεί ο Απόστολος Παύλος γράφει ότι ο Θεός είναι: (Β΄ Κορ. 1:4-6, 7) “Αυτός μας ενισχύει σε κάθε μας θλίψη.

Έτσι, με τον ίδιο τρόπο που μας ενισχύει ο Θεός μπορούμε και εμείς να ενθαρρύνουμε όσους περνούν κάθε είδους θλίψη. Όπως συμμετέχουμε στα παθήματα του Χριστού με το παραπάνω έτσι με το παραπάνω λαμβάνουμε και την ενίσχυση του Χριστού. Όταν περνάμε θλίψεις αυτό γίνεται για την δική σας ενίσχυση και σωτηρία...γιατί ξέρουμε ότι όπως συμπάσχετε μαζί μας έτσι θα ενισχυθείτε κιόλας μαζί μας”

Εάν δεν περάσεις νικηφόρα μέσα από δοκιμασίες δεν μπορείς να παρηγορήσεις άλλους. Η μετοχή “παρηγορών” στο παραπάνω εδάφιο στο αρχαίο κείμενο, είναι στον Ενεστώτα χρόνο. Αυτό σημαίνει ότι ο Θεός πάντα μας παρηγορεί τώρα και για πάντα. Η παρηγοριά Του είναι σαν ένα ασταμάτητο ποτάμι το οποίο πηγάζει από την στοργική Του αγκαλιά. Ένα από τα αγαπημένα εργαλεία του διαβόλου είναι αυτό της αποθάρρυνσης. Στις δύσκολες στιγμές όμως δεν είμαστε μόνοι. Για αυτό μπορούμε να ευχαριστούμε τον Θεό. Δεν χρειάζεται να φορούμε μια μάσκα και να συνεχίζουμε τις ζωές μας λες και τίποτα δεν έχει συμβεί. Σαν μέλη του σώματος του Χριστού μπορούμε να παίρνουμε θάρρος επειδή καλούμαστε ο ένας να σηκώνουμε τα βάρη του άλλου⁵. Μερικές φορές ο Θεός για να μας παρηγορήσει ή «ξυπνήσει» πνευματικά θα στείλει έναν αδελφό εν Χριστώ προκειμένου να μας οδηγήσει ξανά κοντά Του. Δεν μπορείς όμως να παρηγορήσεις τους άλλους αν δεν έχεις περάσει ο ίδιος μέσα από δυσκολίες. Δυστυχώς στο σχολείο του

Θεού δεν υπάρχουν συντομεύσεις.

Επιπλέον, πολλές φορές όταν σκεφτόμαστε το θέλημα του Θεού για την ζωή μας σκεφτόμαστε μονάχα τι θα ήταν καλύτερο για εμάς και για τα πρόσωπα που αγαπούμε. Ο Θεός όμως βλέπει την μεγάλη εικόνα και μας δίνει ό,τι είναι καλύτερο, όχι μόνο για εμάς αλλά και για τους γύρω μας.

Μερικές φορές επιπόλαια λέμε “σε καταλαβαίνω, νιώθω τι περνάς”. Δεν μπορώ να πω σε κάποιον, που έχει χάσει ένα αγαπητό του πρόσωπο ή δοκιμάζεται από ανίατη ασθένεια ότι καταλαβαίνω τι περνάνε, εφόσον και εγώ δεν έχω περάσει από την ίδια κατάσταση. Μπορώ όμως να τους παρηγορήσω και να τους υπενθυμίσω ότι (Εβραίους 4:15-16) “δεν έχουμε αρχιερέα μη δυνάμενον να συμπαθήσει εις τας ασθενείας ημών, αλλά πειρασθέντα κατά πάντα καθ’ ομοιότητα ημών χωρίς αμαρτίας. Ας πλησιάζωμεν λοιπόν μετά παρηγορίας εις τον θρόνον της χάριτος, διά να λάβωμεν έλεος και να εύρωμεν χάριν προς βοήθειαν εν καιρώ χρείας”.

4. Μυστήριο

Ο Θεός μας είναι κυρίαρχος. Υπάρχουν γεγονότα που έχουν συμβεί στη ζωή μου και στη ζωή άλλων που δεν έχουν καμία ανθρώπινη λογική. Σε αυτές τις στιγμές το παρακάτω εδάφιο παρηγορεί την καρδιά μου. (Ησαΐας 55:8-9) “Οι σκέψεις μου δεν είναι σαν τις δικές σας σκέψεις λέει ο Κύριος και τα έργα σας δεν είναι όπως τα δικά μου έργα. Όσο απέχει ο ουρανός από την γη τόσο απέχουν τα έργα μου από τα δικά σας και οι σκέψεις μου από τις δικές σας.” Οι σκέψεις Του και τα έργα Του είναι ανώτερα και σοφότερα από τα δικά μας. Πρέπει να αντιληφθούμε ότι (Δευτερονόμιο 29:29) “Τα κρυφά ανήκουν στον Κύριο, το Θεό μας. Εκείνα όμως που έχουν αποκαλυφτεί ανήκουν

για πάντα σ’εμάς και στους απογόνους μας, ώστε να εφαρμόζουμε όλα τα λόγια αυτού του νόμου.” Γι’ αυτό ο Απόστολος Παύλος γράφει (Β΄ Κορ.5:7) “διότι περιπατούμεν διά πίστεως, ουχί διά της όψεως”. Υπάρχουν στιγμές που νιώθουμε ότι ο Θεός μας οφείλει μια εξήγηση. Στις δύσκολες στιγμές πρέπει να θυμόμαστε πως δεν ζούμε με βάση τις εξηγήσεις αλλά με βάση τις υποσχέσεις και τις εντολές. Μπορείς να ρωτήσεις τον Θεό γιατί, αλλά δεν πρέπει να αμφισβητείς την σοφία, καλοσύνη και αγάπη Του. Ο Χριστός απέδειξε με τον πιο όμορφο τρόπο την αγάπη Του για σένα στον σταυρό του Γολγοθά. Η σταυρική Του θυσία είναι αρκετή για να μας αποδείξει ότι μας αγαπάει πιο πολύ από ο,τιδήποτε και οιονδήποτε.

Στο σημείο αυτό θέλω να τονίσω ότι δεν είναι αμαρτία να ρωτήσουμε το Θεό γιατί κάτι μας συμβαίνει ή δεν μας συμβαίνει. Στην Γραφή έχουμε πολλά παραδείγματα πιστών ανθρώπων, που αγαπούσαν τον Θεό, οι οποίοι ρώτησαν γιατί ο Θεός επέτρεψε τον πόνο και τις δοκιμασίες στις ζωή τους. Ένα παράδειγμα, είναι ο προφήτης Αββακούμ ο οποίος έκραξε προς τον Θεό για μια απάντηση (Αββακούμ 1:2-3) “Εως τότε, Κύριε, θέλω κράζει, και δεν θέλεις εισακούει; θέλω βοά προς σε, Αδικία! και δεν θέλεις σώζει; Διά τι με κάμνεις να βλέπω ανομίαν και να θεωρώ ταλαιπωρίαν και αρπαγήν και αδικίαν έμπροσθέν μου;

και υπάρχουσι διεγείροντες έριδα και φιλονεικίαν”. Ένα άλλο παράδειγμα αποτελούν οι ψαλμωδοί, ιδιαίτερα ο Δαβίδ, οι οποίοι ξανά και ξανά ρώτησαν “γιατί” (Ψαλμός 10:1) “Διά τι, Κύριε, ίστασαι μακρόθεν; κρύπτουσαι εν καιρώ θλίψεως;”, (Ψαλμός 74:11) “Διά τι αποστρέφεις την χείρα σου, και την δεξιάν σου; έκβαλε αυτήν εκ μέσου του κόλπου σου και αφάνισον αυτούς”. Αν και ο Θεός δεν απαντά πάντοτε στις ερωτήσεις όπως θα επιθυμούσαμε, από τα παραπάνω εδάφια συμπεραίνουμε ότι οι ειλικρινείς ερωτήσεις είναι ευπρόσδεκτες από τον Θεό. Μια ειλικρινής ερώτηση δεν είναι αμαρτία, αλλά μια πικραμένη, επαναστατική, αμφίβολη και άπιστη καρδιά είναι. Ο Θεός δεν τρομοκρατείται από τις ερωτήσεις μας. Αντίθετα, μας ενθαρρύνει να απολαύσουμε μια στενότερη κοινωνία μαζί του. Για αυτό, όταν ρωτούμε τον Θεό πρέπει να έχουμε ταπεινό πνεύμα και ανοιχτό μυαλό.

Και ο Ιώβ σε κάποιο σημείο ζήτησε, απαίτησε μια εξήγηση για ό,τι του συνέβη. Ποια ήταν η απάντηση του Θεού; Ο Θεός απάντησε στον Ιώβ μέσα από τον ανεμοστρόβιλο (Ιώβ 38:1-6, 8-10): “Ποιος είσαι εσύ που τα δικά μου σχέδια αμφισβητείς; Γιατί μιλάς για πράγματα που δεν καταλαβαίνεις; Σαν άντρας τώρα, ετοιμάσου εμπρός! Εγώ θα σε ρωτάω και εσύ θα μου απαντάς. Πού ήσουν εσύ, όταν εγώ θεμελίωνα τη γη; Πες μου το, αν το γνωρίζεις. Ξέρεις ποιος όρισε τις διαστάσεις της; Ποιος τέντωσε σκοινί για να τη μετρήσει; Πάνω σε τι στηρίγματα μπήκαν τα θεμέλια της ή ποιος τοποθέτησε το γωνιακό λιθάρι; ..Ποιος περιόρισε τη θάλασσα με πύλες σαν πρόβαλε από τα μητρικά σπλάχνα της γης με ορμή; Εγώ την έντυσα με σύννεφα και τη σπαργάνωσα με ομίχλη. Όρια της χάραξα, την κράτησα πίσω από πύλες κλειδομαρμαμένες. Της είπα “Ως εδώ θα έρχεσαι ούτε γραμμή πιο πέρα! Εδώ θα σπάζουν τα περήφανά σου κύματα.”

Οι υποσχέσεις του Θεού είναι σαν τα αστέρια. Όσο πιο σκοτεινή η νύχτα τόσο πιο πολύ λάμπουν

Ο Θεός συνεχίζει τον

μονόλογο του μέχρι το τεσσαρακοστό κεφάλαιο όπου ρωτάει τον Ιώβ (Ιώβ 40:1-2) “Θέλεις με εμένα να φιλονεικίσεις τον Παντοδύναμο; Θέλεις να συνεχίσεις να με επικρίνεις ή θα παραιτηθείς;” Ο Ιώβ αναγνωρίζοντας την πανσοφία και παντοδυναμία του Θεού αποκρίθηκε λέγοντας (Ιώβ 40:3-5) “Εγώ είμαι ασήμαντος. Τι θα μπορούσα να αποκριθώ; Δεν θα ανοίξω άλλο πια το στόμα μου. Μίλησα πιο πολύ από ό,τι έπρεπε δεν θα ξαναμιλήσω πια”.

Ο Θεός υπόσχεται ότι δεν θα πειραστείς πάνω από τις δυνάμεις σου (Α΄ Κορ.10:13). Ας θυμόμαστε πάντοτε ότι η δύναμη, που ανέστησε τον Χριστό από τους νεκρούς είναι η δύναμη, που έχουμε στην διάθεση μας μέσω του Αγίου Πνεύματος στην καθημερινή μας πορεία. Ο Θεός θα σου δώσει ό,τι χρειάζεσαι στις δύσκολες στιγμές. Μπορεί να μην σου δώσει απαραίτητα ό,τι θες ή περιμένεις, παρ’ όλα αυτά θα σου δώσει ό,τι χρειάζεσαι. Για αυτό η γνήσια πίστη δεν είναι να λαμβάνεις ό,τι επιθυμείς από τον Θεό, αλλά να αποδέχεσαι ό,τι Εκείνος σου δίνει, όπως και όποτε στο δίνει.

5. Δόξα

Ο Απόστολος Πέτρος αναφέρει (Α΄ Πέτρου 4:12-14) “Αγαπητοί, μη παραξενεύεσθε διά τον βασιανισμόν τον γινόμενον εις εσάς προς δοκιμασίαν, ως εάν

συνέβαιναν εις εσάς παράδοξόν τι, αλλά καθότι είσθε κοινωνοί των παθημάτων του Χριστού, χαίρετε, ίνα και όταν η δόξα αυτού φανερωθή χαρήτε αγαλλιώμενοι. Εάν ονειδίζησθε διά το όνομα του Χριστού, είσθε μακάριοι, διότι το Πνεύμα της δόξης και το του Θεού αναπαύεται εφ' υμάς· κατά μιν αυτούς βλασφημείται, κατά δε υμάς δοξάζεται". Θα ήθελες το πνεύμα της δόξης και του Θεού να αναπαυτεί πάνω σου; Τότε πρέπει όταν Εκείνος το επιλέγει, να υποβληθείς και να περάσεις μέσα από "πύρινες" δοκιμασίες. Γιατί; Επειδή οι δοκιμασίες αυτές, ιδιαίτερα οι δοκιμασίες που προκαλούνται επειδή τον έχουμε ακολουθήσει θα οδηγήσουν το πνεύμα της δόξης, το πνεύμα του Θεού να αναπαυτεί επάνω σου. Ένα τρανό παράδειγμα δυσκολιών που επέφεραν υπερέχουσα δόξα είναι ο Στέφανος, ένας άνδρας πλήρης πίστewας και Αγίου Πνεύματος (Πράξεις 6:5), του οποίου το πρόσωπο όσοι τον λιθοβολούσαν είδαν σαν πρόσωπο αγγέλου (Πράξεις 6:15). Συνεπώς, οι θλίψεις μπορούν να επιφέρουν υπερέχουσα δόξα στον Θεό και ευχαριστία στην καρδιά μας.

Επίσης, δεν πρέπει να ξεχνάμε πώς ο Χριστός μας εξασφάλισε την σωτηρία μας. Ο Χριστός προκειμένου να απορροφήσει την οργή του πατέρα για λογαριασμό μας έγινε κατάρτα για εμάς (Γαλ. 3:13) και φορτώθηκε στο σώμα του τις δικές μας αμαρτίες πάνω στο σταυρό, ώστε να απαλλαχτούμε από την σκλαβιά της αμαρτίας και να ζήσουμε για τη δικαιοσύνη. Διαμέσου των πληγών του γιατρευτήκαμε εμείς (Α' Πέτρου 2:24, Ησαΐας 53:5). Ο Χριστός παρείχε τέλεια δικαιοσύνη για εμάς μέσω δεινοπαθημάτων, κένωσε τον εαυτό του, έλαβε μορφή δούλου, αφού έγινε όμοιος με τους ανθρώπους και ταπεινώσε τον εαυτό του, γινόμενος υπάκουος μέχρι θανάτου, θανάτου μάλιστα σταυρού έτσι ώστε χάρη στην υπακοή Του, να κατασταθούμε δίκαιοι (Φιλιππησίους 2:7-8, Ρωμαίους 5:19). Ο Χριστός κατάφερε να καταργήσει τον κυρίαρχο του θανάτου, δηλαδή το διάβολο, και να ελευθερώσει αυτούς που για όλη τη ζωή τους ήταν καταδικασμένοι να ζουν στη σκλαβιά εξαιτίας του φόβου του θανάτου (Εβραίους 2:14-15), έτσι ώστε να μπορούμε, όλοι οι πιστοί ακόλουθοι του να κοιτάξουμε τον θάνατο στα μάτια και να του πούμε (Α' Κορινθίους 15:55) "Πού είναι θάνατε το κεντρί σου; Πού είναι Αδη η νίκη σου;". Και αυτό το διέπραξε διαμέσου πόνου και ταλαιπωρίας. Ο Χριστός εξάλειψε το χειρόγραφο με τα διατάγματα των αμαρτιών μας καρφώνοντάς το επάνω στον σταυρό και απογύμνωσε τις δαιμονικές αρχές και τις εξουσίες, τις καταντρόπιασε δημόσια, νικώντας τις θριαμβευτικά πάνω στο σταυρό (Κολοσσαείς 2:14-15). Και αυτό το έκανε μέσω

θλίψεων και σφοδρών δεινοπαθημάτων. Ο Χριστός βάσταξε τις ασθένειές μας, και επιφορτίστηκε τις θλίψεις μας (Ησαΐας 53:4), πάνω στον σταυρό. Σύμφωνα με τα παραπάνω εδάφια λοιπόν, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι "ο απώτατος λόγος για τον οποίο ο πόνος, οι θλίψεις και οι δοκιμασίες υπάρχουν στο σύμπαν μας, είναι για να αναδείξουν την μεγαλοσύνη της δόξας της χάρις του Θεού, η οποία εκδηλώθηκε μέσω θλίψεων, πόνου, δοκιμασιών και δεινοπαθημάτων, και να μας οδηγήσουν στην εξύμνηση και λατρεία της δόξας της χάρις Του"⁶.

Για πολλούς από εμάς οι δυσκολίες και θλίψεις μοιάζουν σαν φυλακή. Για άλλους, οι δυσκολες στιγμές είναι νοσοκομείο μέσα από το οποίο γινόμαστε καλά. Οι δοκιμασίες όμως είναι το σεμινάριο μέσα από το οποίο γινόμαστε σύμμορφοι της εικόνας Του. Υπάρχουν τρεις τρόποι με τους οποίους μπορείς να ανταποκριθείς όταν πονάς, είτε σωματικά είτε πνευματικά. Ο πρώτος είναι να ζητήσεις από τον Θεό να σε απαλλάξει από τον πόνο. Αυτό είναι φυσιολογικό, στην πραγματικότητα με αυτόν τον τρόπο τα φαρμακεία επιζούν. Ο δεύτερος είναι να να προσευχηθείς στον Θεό να σου δώσει δύναμη να αντέξεις τον πόνο. Και αυτή η αντίδραση είναι φυσιολογική. Όταν δεν μπορούμε να αποφύγουμε τον πόνο, προσευχόμαστε να τον ανεχτούμε. Ο τελευταίος τρόπος είναι να ζητήσουμε από τον Θεό να χρησιμοποιήσει τον πόνο που έχουμε στην ζωή μας για την δόξα Του και για την πνευματική μας ανάπτυξη. Εάν προσπαθήσουμε να απαλλαγούμε από τον πόνο αντιμετωπίζουμε τον πόνο ως εχθρό μας. Εάν επιχειρήσουμε να αντέξουμε τον πόνο, αντιμετωπίζουμε τον πόνο ως τον αφέντη μας. Εάν όμως χρησιμοποιήσουμε τον πόνο μας, τότε αντιμετωπίζουμε τον πόνο ως τον υπηρέτη μας. Ο Χριστός αντιμετώπισε τον πόνο ως υπηρέτη Του. Αντιλαμβάνομαι πως είναι ιδιαίτερα δύσκολο να πράξουμε τη τελευταία σκέψη. Ας μην ξεχνάμε όμως ούτε στιγμή πως (Λουκάς 18:27) "Τα αδύνατα παρά ανθρώποις είναι δυνατά παρά τω Θεώ." Η αιώνια ασφάλεια μας δεν βρίσκεται σε ένα μέρος αλλά σε ένα πρόσωπο, του οποίου το όνομα είναι Ιησούς. Μακάρι να μπορούμε να πούμε όπως ο Ιώβ (Ιώβ 23:10): "Κι όμως ξέρει τον δρόμο που βαδίζω εγώ και όταν με δοκιμάζει θα με βρει σαν καθαρό χρυσάφι". Μπορείς να πεις όπως ο Ιώβ πως όταν με δοκιμάσει ο Θεός θα με βρει ως καθαρό χρυσάφι;

Ο κ. Τάσος Μαρκουλιδάκης είναι φοιτητής Θεολογίας.

Υποσημειώσεις

¹ Νέα μετάφραση της Βιβλικής εταιρείας

² (Πράξεις 3:21, Βάμβας) "τον οποίον πρέπει να δεχθή ο ουρανός μέχρι των καιρών της αποκαταστάσεως πάντων, όσα ελάλησεν ο Θεός απ' αιώνος διά στόματος πάντων των αγίων αυτού προφητών."

³ Ο Βάμβας αποδίδει το δεύτερο κομμάτι του εδαφίου 11 ως "Η βουλή μου θέλει σταθή και θέλω εκτελέσει άπαν το θέλημά μου."

⁴ Υπάρχουν παραδείγματα στην Γραφή όπου ο Θεός φαίνεται να αλλάζει γνώμη και να μετανιώνει για πράξεις και επιλογές Του (Γένεσις 6:6, Ιωνάς 3:10). Η εβραϊκή λέξη νάκαμ σημαίνει λυπάμαι. Αυτό σημαίνει ότι ο Θεός ήταν απογοητευμένος από την συμπεριφορά των ανθρώπων. Προϋπόθεση για οποιαδήποτε αλλαγή είναι η αλλαγή αυτή, να λάβει χώρα μέσα σε συγκεκριμένους χρονικούς προσδιορισμούς. Ο Θεός όμως είναι έξω από κάθε χρονικό και χωρικό προσδιορισμό (Ψαλμός 33:11, 41:13, 90:2-4). Επιπρόσθετα, η αλλαγή προϋποθέτει αλλαγή προς το καλύτερο ή το χειρότερο. Ο Θεός όμως είναι τέλειος, οπότε δεν μπορεί να αλλάξει ούτε προς το καλύτερο ούτε προς το χειρότερο. Όταν κάποιος αλλάζει γνώμη νέες πληροφορίες έχουν έρθει στο φως. Ο Θεός όμως είναι παντογνώστης, για αυτό δεν υπάρχει κάτι που να μην γνωρίζει ή να μην έχει σκεφτεί. Οι περιπτώσεις αυτές όμως αποτελούν ανθρωπομορφισμοί. Εδάφια όπως Ψαλμός 102:25-27, Μαλαχίας 3:6 και Ιάκωβος 1:17 ξεκάθαρα δηλώνουν ότι ο Θεός δεν αλλάζει γνώμη.

⁵ (Γαλάτας 6:2, Βάμβας) "Αλλήλων τα βάρη βαστάζετε"

⁶ John Piper, "The Suffering of Christ and the Sovereignty of God." Desiring God, October 9, 2005.

Τα είδη του Εκκλησιαστικού Όργανου

του κ. Χρ. Παρασκευόπουλου

Στο άκουσμα της λέξης εκκλησιαστικό όργανο μπορεί κάλλιστα κάποιος να φανταστεί το γνωστό μας πολυ-αυλο όργανο στον εξώστη μιας εκκλησίας που ηχεί κατά τη διάρκεια της λατρείας ή και κατά τη διάρκεια συναυλιών. Στη διεθνή μουσική ορολογία έχει περαστεί η ελληνική λέξη «όργανο» προκειμένου να ονομάζεται ο βασιλιάς των μουσικών οργάνων. Στα αγγλικά χρησιμοποιείται η λέξη "organ", στα γαλλικά "orgue", στα γερμανικά "orgel" στα ιταλικά "organo", στα φινλανδικά "urut". Παντού βλέπουμε να υπάρχει η ρίζα της λέξης «όργανο». Στα ελληνικά συνήθως χρησιμοποιείται ο χαρακτηρισμός «εκκλησιαστικό όργανο», για να ονοματισθεί το μουσικό αυτό όργανο. Ποιά είναι όμως τα είδη του οργάνου αυτού; Έχει χρησιμοποιηθεί και για άλλους σκοπούς πλην της εκκλησιαστικής του χρήσης; Τι είδη οργάνου υπάρχουν;

Ο βασικότερος και κυριότερος σκοπός χρήσης αυτού του μουσικού οργάνου είναι να παίζει στις Χριστιανικές Εκκλησίες του Ρωμαιοκαθολικού και Διαμαρτυρομένου δόγματος (σε ελάχιστες περιπτώσεις και του Ορθοδόξου) και τα τελευταία χρόνια και σε Αναμορφωμένες Εβραϊκές Συναγωγές. Λόγω του ότι ο ήχος του οργάνου είναι χαρακτηριστικός για τη συνοδεία της ανθρωπίνης φωνής θεωρείται το καταλληλότερο μουσικό όργανο που μπορεί να παρέχει τις υπηρεσίες του μέσα στον εκκλησιαστικό χώρο. Η χρήση του οργάνου στο Χριστιανικό εκκλησιαστικό χώρο ποικίλλει. Η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία το χρησιμοποιεί σε όλη τη διάρκεια της λειτουργίας της συνοδεύοντας είτε τη χορωδία του ναού, είτε το εκκλησίασμα. Επίσης ερμηνεύονται και έργα για σόλο όργανο σαν πρελούδια, ιντερλούδια ή ποστλούδια. Στη Διαμαρτυρόμενη Εκκλησία η χρήση του ποικίλλει αναλόγως με τις συνήθειες που έχουν επικρατήσει. Όπως και να έχει πάντως πρόκειται για το σπουδαιότερο λειτουργικό μουσικό όργανο που υπάρχει αυτή τη στιγμή στους ναούς των Δυτικών Εκκλησιών.

Οι διάφοροι μηχανικοί και κατασκευαστές αναλάμβαναν τη δημιουργία εκκλησιαστικών οργάνων μέσα σε εκκλησίες και σε ελάχιστες ίσως περιπτώσεις σε διάφορες κατοικίες κάποιων ευκατάστατων ιδιωτών. Μέσα στην εκκλησία το όργανο έφτασε να έχει αρκετά μεγάλο μέγεθος, ενώ στις κατοικίες ήταν περιορισμένων διαστάσεων.

Συναυλιακό Όργανο

Εκτός από τον εκκλησιαστικό χώρο μπορεί κάποιος να δει

τέτοια όργανα και σε αίθουσες συναυλιών. Οποιαδήποτε μεγάλη αίθουσα συναυλιών θέλει να θεωρεί ότι είναι πλήρης και μπορεί να στηρίξει κάθε είδους μουσική εκδήλωση, πρέπει να διαθέτει ένα εκκλησιαστικό όργανο. Στην περίπτωση αυτή το εκκλησιαστικό όργανο λέγεται Συναυλιακό Όργανο, όπως θα μπορούσε να ερμηνευτεί η ορολογία "Concert Organ", που του αποδίδεται στις χώρες της Ευρώπης. Τα πρώτα χρόνια του 20^{ου} αιώνα κατασκευάστηκαν αρκετά τέτοια όργανα συμφωνικού χαρακτήρα, δηλαδή το ηχητικό τους αποτέλεσμα μπορούσε να αμιλλάται αυτό μιας συμφωνικής ορχήστρας ή ακόμη και να το ξεπερνάει.

Οι κατασκευαστές εκκλησιαστικών οργάνων εκείνης της εποχής πρόσθεταν νέες ομάδες αυλών με εντελώς διαφορετικά ηχητικά χαρακτηριστικά από αυτά που υπήρχαν από την εποχή Baroque. Ο ήχος έγινε πιο βαρύς, πιο θολός αλλά και πολύ πιο γεμάτος όταν συνδυάζονται μεγάλα πολυφωνικά σύνολα από τα ρετζίστρο. Γίνονται μεταγραφές ορχηστρικών έργων για τέτοιου είδους εκκλησιαστικά όργανα όπου μπορούν να αποδοθούν περίτεχνα ως και οι ήχοι των τυμπάνων από τα βαθύφωνα ρετζίστρο των ποδοπλήκτρων.

Κινηματογραφικό Όργανο

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα εμφανίστηκε ο βωβός κινηματογράφος. Προκειμένου να υπάρχει ένα ακουστικό υπόβαθρο στις ταινίες χρησιμοποιήθηκαν πιάνο στις αίθουσες κινηματογράφων για να επενδύουν μουσικά μια ταινία, ενώ σε κάποιες μεγαλύτερες αίθουσες τοποθετήθηκε ένα άλλο νέο είδος οργάνου: το Κινηματογραφικό ή αλλιώς Θεατρικό Όργανο. Το κινηματογραφικό

όργανο είχε ένα άλλο νέο ηχητικό χαρακτήρα. Ο ήχος παράγεται και εδώ από αυλούς όμοιους με αυτούς του εκκλησιαστικού οργάνου. Εδώ όμως αποδίδονται περισσότερο ήχοι μουσικών οργάνων όπως το σαξόφωνο, το κόρνο, η τούμπα, το τρομπόνι, και επίσης επιστρατεύεται πλήθος αυθεντικών κρουστών οργάνων που είναι τοποθετημένα μέσα στο όργανο και τα οποία παίζονται από τα πλήκτρα. Προκειμένου όμως να αποδίδονται και κάποιοι ήχοι που μπορεί να υπάρχουν μέσα στην ταινία έχουν τοποθετηθεί και κάποια εξαρτήματα που παράγουν διάφορα ηχητικά εφέ, όπως είναι το τηλέφωνο, τα πέταλα του αλόγου, το κουδούνι της πόρτας, ο κεραυνός και άλλα πολλά.

Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό που διαθέτουν όλα αυτά τα όργανα είναι ότι έχουν ένα ιδιαίτερο εφέ κυματισμού στον ήχο (tremulant), κάτι το οποίο σε ένα εκκλησιαστικό όργανο χρησιμοποιείται κατόπιν μουσικολογικών επιχειρημάτων και πάντα με

Το κινηματογραφικό όργανο στο Denver City Auditorium στην Αμερική, κατασκευή του 1913 από την εταιρεία Wurlitzer

Κονσόλα κινηματογραφικού οργάνου κατασκευής Wurlitzer

φειδώ. Ένα άλλο σημαντικό χαρακτηριστικό των κινηματογραφικών οργάνων είναι ότι κατασκευάζονται όλα με το σύστημα Extension ή Unit. Σύμφωνα με το σύστημα αυτό μια ομάδα αυλών επιστρατεύεται για διάφορα ρετζίστρο είτε στο τονικό ύψος των 8' (δηλαδή της ομοηχίας), είτε για το ύψος των 4' (μια οκτάβα παραπάνω) είτε ακόμη και για διάφορα άλλα τονικά ύψη. Βέβαια εδώ η ομάδα των αυλών δεν αποτελείται από 61 νότες μόνο (όσα είναι δηλαδή τα πλήκτρα ενός πληκτρολογίου), αλλά υπάρχουν περιπτώσεις που μπορεί να είναι έως και 100 προκειμένου να χρησιμοποιείται και για άλλα τονικά ύψη. Με τον τρόπο αυτό παρέχεται οικονομία στην κατασκευή αλλά και στο χώρο που πρόκειται να κατασκευαστεί, αφού λιγότεροι αυλοί θα χρειάζονται πλέον. Για παράδειγμα ένα όργανο που έχει τρία ρετζίστρο στα 8', στα 4' και στα 2' χρειάζεται $61 \times 3 = 183$ αυλούς. Ένα Unit όργανο θα χρειαστεί όμως $61 + 12$ (για την επιπλέον οκτάβα) $+ 12$ (για τη δεύτερη επιπλέον οκτάβα) = 85 αυλοί μόνον! Το μόνο ελάττωμα στην προκειμένη περίπτωση είναι ότι από τη στιγμή που ένας αυλός συμμετέχει ήδη στην ήχηση δε μπορεί να χρησιμοποιηθεί εκ νέου εφόσον χρειαστεί να επιλεγεί ένα άλλο ρετζίστρο υψηλότερης ηχόσεως στο οποίο είναι ενσωματωμένη όλη η ομάδα των αυλών. Στη μουσική για κινηματογράφο όμως ένα τέτοιο μειονέκτημα θεωρείται ασήμαντο.

Στα κινηματογραφικά όργανα τοποθετήθηκε επίσης ένα νέο είδος ομάδας αυλών που παράγει τον ήχο με ένα νέο τρόπο που δεν έχει σχέση με τους ήδη γνωστούς της εποχής εκείνης. Πρόκειται για την ομάδα των Διαφωνημάτων. Τα Διαφωνήματα είναι μια εφεύρεση του διάσημου κατασκευαστή Robert Hope Jones. Στα Διαφωνήματα ο ήχος παράγεται με έναν πρωτότυπο τρόπο. Ο κάθε αυλός έχει στη βάση του μια βαλβίδα με ένα έλασμα. Τη στιγμή που εισέρχεται αέρας στο θάλαμο της βαλβίδας αυτή πάλλεται και επιτρέπεται στον αέρα να φεύγει κατά διαστήματα προς το κύριο σώμα του αυλού. Ο παλμός αυτός και η δόνηση της αέρας στήλης του αυλού δημιουργούν τον ήχο. Μεγάλοι κατασκευαστές κινηματογραφικών οργάνων εκτός του Robert Hope-Jones ήταν ο Wurlitzer, ο Kimball, ο Austin, ο Aeolian-Skinner και άλλοι.

Με την εμφάνιση του ομιλούντος κινηματογράφου τα όργανα αυτά σταδιακά απομακρύνθηκαν από τις αίθουσες των κινηματογράφων και πουλήθηκαν σε εκκλησίες, σε μουσεία, σε κατοικίες ή και σε εστιατόρια πολυτελείας. Κάποια όμως είχαν την τύχη να παραμείνουν τοποθετημένα μέσα σε κινηματογράφους για ιστορικούς λόγους. Το μεγαλύτερο που υπάρχει ακόμη μέχρι και τη σημερινή εποχή βρίσκεται στην περίφημη αίθουσα μουσικής Radio City στη Νέα Υόρκη και κατασκευάστηκε το 1932 από τον Wurlitzer, διαθέτει δύο κονσόλες με 4 πληκτρολόγια και 58

συστοιχίες αυλών. Ένα άλλο επίσης μεγάλο κινηματογραφικό όργανο βρίσκεται στο Atlantic City του New Jersey στην αίθουσα Ballroom κατασκευασμένο από τον Kimball το 1931 με 4 πληκτρολόγια και 55 συστοιχίες. Όπως αντιλαμβανόμαστε βρίσκεται στο ίδιο κτίριο όπου στεγάζεται και το περίφημο όργανο Midmer-Losh που είναι το μεγαλύτερο εκκλησιαστικό όργανο που έχει ποτέ κατασκευαστεί.

Ηλεκτρονικό Όργανο

Στη δεκαετία του 1930 εφευρέθηκε το ηλεκτρονικό όργανο. Τα πιο διάσημα από αυτά ήταν κατασκευή του διάσημου μηχανικού Laurens Hammond το 1934. Το όργανο αυτό πήρε πλέον το όνομα του κατασκευαστή του και με αυτό πέρασε στην ιστορία και χρησιμοποιείται μέχρι και τις ημέρες μας. Το Hammond κατασκευάστηκε αρχικά για να υποκαταστήσει το μεγάλο εκκλησιαστικό όργανο και ειδικά σε εκκλησίες όπου δε μπορούσαν να διαθέσουν μεγάλα ποσά για την εγκατάσταση ενός πραγματικού οργάνου. Αντίθετα το Hammond ήταν πολύ πιο φθηνό και θα μπορούσε να φανεί αρκετά χρηστικό. Παρ' όλα αυτά αγαπήθηκε ιδιαίτερα από τους μουσικούς της Τζαζ αλλά και της Ροκ. Σαν όργανο χρησιμοποιήθηκε μέσα στο χώρο της εκκλησίας κυρίως για την ερμηνεία των Gospel για τα οποία τελικά κατέστη ιδανικός συνοδός. Ο ήχος σε ένα Hammond παράγεται με ένα πολύ παράξενο τρόπο. Μικροί μεταλλικοί δίσκοι που περιστρέφονται παράγουν κυματομορφές που υποστηρίζουν την παραγωγή ήχων. Ο μουσικός που χειρίζεται το όργανο αυτό, μπορεί να επιλέγει το τονικό ύψος του παραγόμενου ήχου αλλά και την ένταση του καθενός, κάτι το οποίο στο εκκλησιαστικό όργανο είναι αδύνατον. Στις άλλες ένα εφεύρεση μοναδική στο Hammond είναι και το Leslie. Το Leslie λειτουργεί με δύο τρόπους. Είναι είτε περιστρεφόμενο ηχείο που κάνει τον ήχο να κυματίζει με ένα πρωτότυπο τρόπο ή είναι ένα περιστρεφόμενο κάλυμμα που υπάρχει μπροστά στο ηχείο και δημιουργεί το ίδιο εφέ κυματισμού.

Λίγα χρόνια μετά την εμφάνιση του Hammond, κάπου στο 1940, κατασκευάστηκε ένα νέο είδος ηλεκτρονικού οργάνου όπου ολοκληρωμένα ηλεκτρονικά κυκλώματα δημιουργούν ήχο. Τα όργανα αυτά ήταν πιο φθηνά και πιο ελαφριά σε βάρος από τα Hammond. Αυτά τα όργανα θεωρούνται οι πρόδρομοι των σύγχρονων ηλεκτρονικών φορητών αρμονίων και είχαν κάποιες καινούριες δυνατότητες στο παίξιμο, δηλαδή αυτόματες συγχροδίες με ένα πλήκτρο, διάφορους ρυθμούς για τη συνοδεία του παιξίματος και άλλα εφέ. Τέτοιου είδους όργανα χρησιμοποιήθηκαν κυρίως από συγκροτήματα μοντέρνας μουσικής καθώς μπορούσαν να παράγουν ιδιόρρυθμους ήχους που κρίθηκαν κατάλληλοι για χρήση από τα νέα αυτά είδη μουσικής.

Με την πάροδο των ετών πολλά τέτοια είδη ηλεκτρονικών οργάνων εμφανίστηκαν με πιο απλουστευμένες διαδικασίες παραγωγής ήχου αλλά και με ποικιλίες εξαρτημάτων που έδιναν

Όργανο Hammond A-100

Όργανο Hammond B-3

κάθε φορά στο μουσικό που έπαιζε πολλές δυνατότητες για προσομοιώσεις ορχηστρικών οργάνων καθιστώντας έτσι τα νέα αυτά μουσικά όργανα ως μικρές ορχήστρες. Το 1949 έκανε την εμφάνισή του το όργανο-σπινέτο. Αυτά τα όργανα είναι κατά κάποιον τρόπο οι διάδοχοι των αεροφώνων αρμονιών. Έχουν δύο σειρές πλήκτρα όπου η κάτω σειρά είναι κατά μία οκτάβα μικρότερη προς τα πρίμα, ενώ η πάνω σειρά είναι κατά μία οκτάβα μικρότερη προς τα μπάσα και μία σειρά από ποδόπληκτρα συνήθους έκτασης μίας οκτάβας. Με τον τρόπο αυτό τα δεξιά χέρια παίζει σταθερά στο πάνω πληκτρολόγιο ενώ το αριστερό στο κάτω. Επίσης παρέχεται η δυνατότητα παραγωγής μιας ολόκληρης συγχορδίας με το πάτημα ενός μόνο πλήκτρου. Η έκταση αυτή όμως των πληκτρολογίων έκανε αδύνατη την ερμηνεία έργων εκκλησιαστικού οργάνου και έτσι τα όργανα αυτά πιο πολύ χρησιμοποιήθηκαν για την ερμηνεία έργων μοντέρνας μουσικής. Τα ποδόπληκτρα παίζονται μόνο από το αριστερό πόδι του μουσικού ενώ το δεξιά πόδι χειρίζεται το ποδόπληκτρο έντασης που ελέγχει όλο το όργανο και όχι μόνο ένα συγκεκριμένο πληκτρολόγιο όπως γίνεται στο εκκλησιαστικό όργανο.

Λίγο καιρό μετά την εμφάνιση του οργάνου-σπινέτου κατασκευάστηκε ένα άλλο είδος ηλεκτρονικού οργάνου: το Όργανο Συγχορδίων (Chord Organ). Το όργανο αυτό έχει μία σειρά με πλήκτρα μόνο που είναι μικρότερο κατά μία οκτάβα από αυτή του οργάνου-σπινέτου και οι ήχοι που παράγει είναι πλησιέστεροι του εκκλησιαστικού οργάνου ενώ το αριστερό χέρι χειρίζεται μια σειρά από διακόπτες που παράγουν διάφορα είδη συγχορδίων. Η ένταση του οργάνου ρυθμίζεται από ένα συρόμενο διακόπτη που βρίσκεται δίπλα από το πληκτρολόγιο. Με τον τρόπο αυτό μπορεί κάποιος στο σπίτι του να μάθει με απλό τρόπο να παίζει κάποια είδη μουσικής.

Κάποιες εταιρείες κατασκευής ηλεκτρονικών οργάνων έκαναν προσπάθειες κατασκευής ηλεκτρονικών εκκλησιαστικών οργάνων, δηλαδή όργανα τα οποία προσπαθούσαν να απομιμηθούν τους ήχους των αυλών ενός εκκλησιαστικού οργάνου. Τα αποτελέσματα δεν ήταν όμως τόσο ικανοποιητικά μέχρι που τη δεκαετία του 1980 υλοποιήθηκε η ψηφιοποίηση του ήχου. Σε ένα ψηφιακό εκκλησιαστικό όργανο υπάρχουν αποθηκευμένα στη μνήμη του ηχογραφημένα δείγματα αυλών τα οποία αναπα-

ράγονται με τη βοήθεια εξειδικευμένου ηλεκτρονικού υπολογιστή σε όλο το μήκος του πληκτρολογίου. Όσο πιο πολλά δείγματα των αυλών υπάρχουν στο πληκτρολόγιο τόσο πιο θεαματικά είναι τα αποτελέσματα. Το σύστημα αναπαραγωγής ήχου με αυτόν τον τρόπο λέγεται "Real Time". Οι αυλοί ενός πραγματικού εκκλησιαστικού οργάνου έχουν διάφορο χρόνο ήησης. Αυτό σημαίνει πως ένας βαθύφωνος αυλός παράγει τον ήχο του σε μια μικρή χρονική απόσταση από τη στιγμή που θα πατηθεί το πλήκτρο. Ένας οξύφωνος αυλός παράγει όμως σε πολύ συντομότερο διάστημα τον ήχο. Αυτό το φαινόμενο όταν αναπαράγεται από το ψηφιακό όργανο δημιουργεί ένα εφέ αληθοφάνειας. Όπως επίσης και το ηχητικό φαινόμενο του chuff, δηλαδή τη φύσημα που παράγεται στη σχισμή του στομιού του αυλού όταν ο αέρας προσκρούσει. Όταν αυτά τα δύο φαινόμενα παράγονται σωστά και από ένα ψηφιακό όργανο τότε έχουμε επιτυχία στον ήχο. Πρόκειται για μια αληθινή επανάσταση στο χώρο της απομίμησης των ήχων του εκκλησιαστικού οργάνου, δεδομένου ότι υπάρχει μεγάλη πιστότητα στον ήχο.

Αυτή τη στιγμή δώδεκα εταιρείες είναι οι πιο γνωστές στο χώρο της κατασκευής του ηλεκτρονικού ψηφιακού εκκλησιαστικού οργάνου. Την τελευταία δεκαετία τα δείγματα είναι ασύγκριτα πιο πιστά από ό,τι ήταν στις αρχές και τα ψηφιακά όργανα

παράγουν ένα απαράμιλλο ήχο. Όταν δε, ο ήχος ενισχυθεί από συστήματα ειδικών μεγαφώνων για τέτοιου είδους όργανα έχουμε ακόμη καλύτερα αποτελέσματα. Ψηφιακά εκκλησιαστικά όργανα χρησιμοποιούνται από μικρές εκκλησίες προκειμένου να αποφευχθεί το κόστος κατασκευής ενός μεγάλου αυθεντικού οργάνου, αλλά και από κατοικίες οργανιστών που χρειάζονται ένα τέτοιο όργανο για να μελετήσουν.

Το εκκλησιαστικό όργανο έχει πάρει όμως δικαίως το όνομά του από τον εκκλησιαστικό χώρο. Σε αυτό το χώρο αναπτύχθηκε, εξελίχθηκε, ηχεί μέσα στους αιώνες και ανεί το όνομα του Θεού πολλούς αιώνες. Ας απολαμβάνουμε κι εμείς τον ήχο του και ας χαιρόμαστε όταν το ακούμε γιατί δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι ο βασιλιάς των μουσικών οργάνων υπηρετεί τον Ύψιστο Θεό μας!

Όργανο-σπινέτο

Όργανο Συγχορδίων κατασκευής της εταιρείας Hammond

Ο κ. Χρήστος Παρασκευόπουλος είναι Σολίστ Εκκλησιαστικού Οργάνου (LRSM Organ) και Οργανίστας της Christuskirche Αθηνών.

Ένα Ευχαριστώ κι' ένα Παρακαλώ

*Ευχαριστούμε, Κύριε!
Αρχές Απρίλη, μέρες πασχαλινές
μας έφερες στο Πήλιο, βουνό ευλογημένο
φορτωμένο με ελιές κι οπωροφόρα δέντρα.*

*Πόση ομορφιά! Διάφανες μέρες.
Δίπλα μας η θάλασσα, γύρω μας ολάνθιστες
οι κερασιές, οι ακλαδιές, οι κυδωνιές.
Η φύση γιόρταζε την Ανάστασή Σου, Χριστέ.*

*Κι' οι ελαιώνες πέρα ως πέρα
γέμιζαν φωνές. Οι αγρότες δούλευαν απ' την αυγή.
Κελαϊδούσαν τα πριόνια. Κλαδεύονταν οι ελιές.
Ξελάφρωναν τα δέντρα, απ' τα λαίμαργα κλαδιά
και το πυκνό το φύλλωμα.
Πονάγαν οι κορμοί, π' ανάσαιναν
και ρούφαγαν του ήλιου τη θαλπωρή
κι' υπόσχονταν νέα κλαδιά, νέα φύλλα,
ανθούς πολλούς και γερή ελιά.*

*Χαρές και στο χωριό. Προσεύχονταν στο Θεό
για καλόδεκτες βροχές, απαλό αεράκι να χαϊδεύει τον ανθό,
να βασιτάξει τον ψεκασμό να δώσει θαλερό καρπό.*

*Παρακαλούμε Κύριε, Μεγάλε Κηπουρέ,
κλάδεψε κι' εμάς σαν την ελιά.
Κόψε τα λαίμαργα κλαδιά μας
που άπληστα ρουφούν το έλεός Σου,
αλλά μένουν χωρίς προσφορά.
Απόρριψε τον βαρύσκιωτο εγωισμό μας,
τον κομπασμό, την απληστία, τις δόλιες σκέψεις
κι' ό,τι μολύνει
για να καιρόμαστε ανεμπόδιστα
τον ζωογόνο ήλιο Σου
ν' αναπνέουμε ως τα βάδη μας
τη δύναμη του Πνεύματός Σου
ν' αντλούμε τροφή απ' τη ρίζα του Λόγου Σου.*

*Ν' ανθίσουμε, να δόσουμε
χρήσιμο καρπό, ευλογημένο.
Στ' όνομά Σου, Κύριε.*

*Κι' αν είμαστε άκαρπες αγριελιές,
κέντρισε μας Εσύ, με το μπόλι του Λόγου Σου
να βρούμε τον δρόμο στη νέα Ζωή.*

*Ν' ανθίσουμε, να δόσουμε
ώριμο καρπό ευλογημένο.
Στ' Όνομά Σου, Κύριε.*

Α. Βαλαή

Η Παγκοσμιοποίηση της Ανασφάλειας

του κ. Π. Γιαννακάκου

«... Και όταν λέγουν ειρήνη και ασφάλεια, τότε έρχεται αιφνίδιος ο όλεθρος...»

Η παγκοσμιοποίηση της κοινωνικής αδικίας, η περιθωριοποίηση ολόένα και μεγαλύτερων κοινωνικών στρωμάτων, οι μεταναστεύσεις και το δράμα ύπαρξης δισεκατομμυρίων ανθρώπων του τριτοκοσμικού σαρκασμού του πολιτισμικού ψεύδους, συνιστούν το πολιτικοκοινωνικό πλαίσιο ανάπτυξης της διεθνούς τρομοκρατίας. Η ιδεολογικοποίηση όμως της πρακτικής των τρομοκρατικών εκφράσεων απελπισίας, πέραν του οιοιδήποτε θρησκευτικού της στοιχείου (λ.χ. ο ισλαμικός φονταμενταλισμός), έχει τις ρίζες της στις παλιότερες φιλοσοφίες του αναρχισμού και του μηδενισμού, χωρίς τούτο να σημαίνει ότι κάθε αναρχική φιλοσοφική σχολή αναγκαία θα οδηγήσει και στην τρομοκρατία.

Ειδικότερα όμως στο δυτικό κόσμο, οι αναρχικές και μηδενιστικές αντιλήψεις, συνιστούν το αποτέλεσμα της δυσφορίας προς τον πολιτισμό –για να χρησιμοποιήσουμε τον φροϋδικό όρο- δυσφορία που αναπτύσσεται στο σύγχρονο κλίμα διασάλευσης της κοινωνικής συνοχής. Γιατί κοινωνική συνοχή είναι δύσκολο να υπάρξει, όταν οι θεμελιώδεις κανόνες και οι συμπεριφορές που χαρακτηρίζουν ένα κοινωνικό σύνολο, παύουν να θεωρούνται αυτονόητοι και ως εκ τούτου επιδέχονται αμφισβητήσεις και ανατροπές.

Η φροϋδική ερμηνεία της ψυχολογίας της ανθρώπινης προσωπικότητας που διαμορφώνεται από τη σύγκρουση των δύο αντιτιθέμενων ροπών –των παρορμητικών τάσεων του υποσυνείδητου και των κοινωνικών προτύπων που το «υπερεγώ» προβάλλει-, έχει τη θέση της στην αντίστοιχη ανάπτυξη του ανθρώπινου χαρακτήρα. Γιατί, όπως υποστηρίζουν και άλλες παραπλήσιες σχολές ψυχολογίας αλλά και κοινωνιολογίας, η πρώτημη αυταρχική αγωγή στο μικρό παιδί, το προετοιμάζει ώστε αργότερα να ενστερνισθεί πρότυπα αυταρχικών μορφών διακυβέρνησης, ή αντίθετα, το συναίσθημα καταπίεσης να το οδηγήσει σε συμπεριφορές και πρακτικές αυταρχισμού και μηδενισμού, για λόγους καθαρά αντίδρασης.

Είναι σκόπιμο ο χριστιανός διανοητής να γνωρίζει ότι **τα όρια οποιουδήποτε ελέγχου και καταπίεσης δεν είναι απεριόριστα** και αυτό ισχύει για κάθε κοινωνική ομάδα, από το πρωτογενές κύτταρο της οικογένειας μέχρι και τα ευρύτερα ανθρώπινα σύνολα του έθνους και του λαού και σήμερα όλης της ανθρωπότητας. Μαζικές αξιολογήσεις συμπεριφορών και κοινωνικών προτύπων με βάση μόνο την αποδοχή της πλειοψηφίας, δεν μπορούν να έχουν θέση σε ατομικές ιδεολογίες οποιουδήποτε τύπου (εφόσον αυτές

δεν παραβιάζουν την παγκόσμια παραδεδεγμένη ηθική και το διεθνές δίκαιο, εάν αυτά υπάρχουν).

Το πρόβλημα με τον σημερινό δυτικό άνθρωπο, έγκειται στην μονοδιάστατη λογικοτεχνοκρατική αντιμετώπισή του. Αυτή η μονοδιάστατη θεώρηση, έχει ένα στοιχείο παραλογισμού, μια διάσταση όχι απλά αντι-ανθρώπινη αλλά απάνθρωπη, που τείνει να αφαιρέσει από τον άνθρωπο τα σχήματα της αυθόρμητης, συναισθηματικής διαπροσωπικής σχέσης και συμπεριφοράς του.

Ο άνθρωπος σήμερα, όπως τονίζει και ο φιλόσοφος Μαρκούζε, λειτουργεί μονοσήμαντα σαν ον οικονομικό (Homo economicus). Ο Μαρκούζε, που μέσα στο δικό του κοινωνιολογικό πλαίσιο σκέψης ακολουθεί παρόμοια σειρά σκέψεων με τον Φρόιντ σχετικά με την «δυσφορία προς τον πολιτισμό», αντιπαραθέτει τα δύο αξιώματα της «ηδονής και της πραγματικότητας». Αλλά ο σύγχρονος τεχνοκρατικός πολιτισμός που απομυθοποιεί τις λιμπιντικές παρορμήσεις και που δεν αφήνει περιθώρια για τις προηγούμενες δημιουργικές εξιδανικεύσεις τους, «αφυδατώνει» κάθε τάση ανθρώπινης δημιουργικότητας. Ο τεχνοκρατικός άνθρωπος του «σήμερα» βρίσκεται σε ριζική αντίθεση με τον ρομαντικό καλλιτέχνη περασμένων εποχών, που μπορούσε και ήθελε να εξιδανικεύει τις οποιεσδήποτε παρορμήσεις του μέσω των προσωπικών του δημιουργικών τρόπων έκφρασης. Έτσι, τείνει ολόένα να μειώνεται η απόσταση, του μονοδιάστατα λειτουργούντος ανθρώπου από την έκρηξη της δυσφορίας του προς τον πολιτισμό, με τελικό αποτέλεσμα πρακτικές αναρχισμού και μηδενισμού. Στο μονοδιάστατο τεχνοκρατικό κλίμα ελαχιστοποιείται κάθε εξιδανικευμένος γνώμονας ζωής, προκαλούνται σύνδρομα μηδενιστικού ψυχισμού, και εκδηλώσεις αναρχικής συμπεριφοράς. Από την άλλη πλευρά, η προσπάθεια διατήρησης της κοινωνικής συνοχής ενάντια στα σύνδρομα αυτά, βαθμιαία αναπτύσσει μια μαζική αίσθηση και αντίληψη του «εμείς», που στο σύγχρονο τεχνοκρατικό πλαίσιο οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια στην αποπροσωποποίηση του ατόμου και την αποτίμησή του απλά σαν αριθμοποιημένης οικονομικής μονάδας μέσα στο παγκόσμιο «γίγνεσθαι». Και η τυχόν συναίσθηση εκ μέρους του ατόμου αυτής της πραγματικότητας που το μεταβάλει από πρόσωπο σε αριθμό, επιτείνει την αίσθηση της ανασφάλειάς του και το οδηγεί σε εκζήτηση καινούργιων πολιτικοκοινωνικών προτύπων, αλλά και προσώπων, που θα ελαχιστοποιήσουν αυτή την αίσθηση. Αυτό, έχει σαν αποτέλεσμα, να διαγράφεται στον μελλοντικό ορίζοντα η ανάδυση μιας παγκόσμιας δικτατορίας σαν μοναδική λύση για την ανασφάλεια που προκαλεί η τρομοκρατία, ο αναρχισμός, η αποπροσωποποίηση.

Μια τέτοια όμως «λύση», αναλύεται και αποτιμάται

μοναδικά από τον χριστιανικό αποκαλυπτικό λόγο, ο οποίος αίρεται πάνω από τις διαχρονικά αποτυχημένες ανθρώπινες ερμηνείες και προσπάθειες και δίνει την απάντηση απομυθοποιώντας τες, αναδύοντας ταυτόχρονα την ελπίδα αποκατάστασης μόνο με την υπερβατική, την θεία επέμβαση.

Η ελευθερία και η ειρήνη είναι ουσιαστικά ανθρώπινα ιδεώδη, αλλά η πίστη πως οι θεσμοί μπορούν να αλλάξουν την ανθρώπινη φύση είναι το κύριο χαρακτηριστικό κάθε ουτοπίας, αφού η πραγμάτωση του ιδεώδους ουδέποτε κατέστη εφικτή. Είναι ουτοπική η πίστη ότι η πραγμάτωση του ιδεώδους θα είναι γεγονός όταν θα έχουν εγκαθιδρυθεί παγκόσμιοι θεσμοί που θα χορηγούν στους ανθρώπους ασφάλεια, ειρήνη, πλούτο και θα τους ενώνουν με κοινά ιδανικά. Η πρώτη γέυση της παγκοσμιοποίησης σήμερα, (γιατί προηγήθηκε η ανάλογη της Pax Romana), είναι χαρακτηριστικά απογοητευτική. Υπάρχει βέβαια μια φανταστική μορφή ενεργητικού οικουμενισμού στην περίπτωση που οι κάτοικοι κάποιου άλλου πλανήτη κατέβαιναν ξαφνικά στη γη και απειλούσαν να μας κατακτήσουν. Τότε είναι αναμφίβολο ότι όλα τα έθνη θα ενώνονταν αμέσως. Θα ξεχνούσαν όλες τις διεθνείς έριδες και με ευχαρίστηση και προθυμία θα έμπαιναν κάτω από μια και μόνη διοίκηση για να κατορθώσουν να επιζήσουν. (Πιθανά, η πλύση εγκεφάλου με την παγκόσμια προπαγάνδα περί εξωγήινων, να στοχεύει σε μια τέτοια εμπέδωση της οικουμενικής φαντασίωσης).

Η νοσταλγία του οικουμενιστικού σχήματος είναι αποτέλεσμα –δυστυχώς– της αποτυχίας του χριστιανισμού σαν εκπολιτιστικής και αναμορφωτικής δύναμης στη διαχρονική και παγκόσμια επιρροή της. Και τούτο γιατί από τον 4^ο μ.Χ. αιώνα, οι περισσότερες χριστιανικές εκκλησίες λησμόνησαν την παγκόσμια αποστολή τους και εξελίχθηκαν σε εθνικές οργανώσεις, υποστηρίζοντας ειδωλολατρικά, φυλετικά, οικονομικά και εθνικιστικά ένστικτα, πράγμα αναμενόμενο, αφού εγκατέλειψαν τη διδασχία για την αλήθεια του Προσώπου, για χάρη κοσμικών συμφερόντων.

Το θεϊκό και κατά συνέπεια μοναδικό εκπολιτιστικό στοιχείο του χριστιανισμού, είναι ο μονοθεϊσμός του και η οικουμενικότητά του. Η μόνη πραγματική επανάσταση μέσα στην ιστορία της ανθρωπότητας είναι η πίστη που διδάσκει πως όλοι οι άνθρωποι πλάστηκαν ίσοι ενώπιον του Θεού και μπορούν να υπάρξουν μόνο κάτω από την διακυβέρνηση της θείας νομοθεσίας.

Το γεγονός όμως ότι και σήμερα, χριστιανικές εκκλησίες, πρακτικά απέχουν από την ιδέα της αληθινής οικουμενικότητας όπως αυτή εκφράζεται στην Γραφή, και επιδιώκουν εξουσιαστικές προβολές μέσα στο σύγχρονο ψευδο-οικουμενικό σχήμα της παγκοσμιοποίησης υποστηρίζοντας έμμεσα συμφέροντα οικονομικά, εθνικιστικά, πολιτικά και συμπλέοντας αρμονικά με τον εκάστοτε Καίσαρα ή Καισαρίωνα, απλά αποδεικνύει την τελική αποτυχία της Χριστιανικής εκκλησίας σαν σύγχρονου παγκόσμιου θεσμού. Έτσι άλλωστε, μπορεί να ερμηνευτεί και η σύγχρονη επανάκαμψη του παραλογισμού και ανορθολογισμού μέσα από δεισιδαμονικά και μυστικιστικά σχήματα επιβίωσής του. Γιατί αυτά τα σχήματα, μοιραία ακολουθούν τη διαχρονική έκπτωση του Χριστιανισμού και των πολιτικών ιδεολογιών κάθε μορφής, και επιβιώνουν μέσα στο σύγχρονο ανθρώπινο πλέγμα κατωτερότητας που μεταδίδει παρηγορητικές αντιδράσεις στο φοβισμένο, απομονωμένο, αδύνατο και ανασφαλές άτομο που ζητάει πάντα καταφύγιο στη σκέψη

ότι ανήκει σε ορισμένη ομάδα ανθρώπων με ελιτιστικά στοιχεία. Και η κάθε μορφή αποκρυφισμού εμπεριέχει τέτοια ελιτιστικά στοιχεία που παρηγορούν και ενδυναμώνουν τους οπαδούς της.

Δυστυχώς, το συναισθηματικό κίνητρο της «αγέλης», εξακολουθεί να αποτελεί ισχυρό κίνητρο συντήρησης των οποιωνδήποτε ειδώλων. Στη μακρά εξέλιξη της ανθρώπινης κοινωνίας η ροπή αυτή μετατοπίζεται από την οικογένεια, προς τη φυλή, την πόλη, τη δυναστεία, τη θρησκεία, το έθνος, την κοινωνική τάξη, για να καταλήξει στον σημερινό φοβισμένο μαζάνθρωπο που βρίσκει καταφύγιο στις αποκρυφιστικές «ελίτ». Αλλά αυτή η μορφή κρίσης και παρακμής της ανθρώπινης κοινωνίας είναι μεταβατική, δεδομένου ότι θα δοκιμασθεί –και ήδη δοκιμάζεται– το τελικό είδωλο, δηλαδή η οικουμενικότητα. Είναι η δοξασία και η κίνηση που δηλώνει καθαρά πως σκοπός της είναι να εγκαθιδρύσει την ειρήνη μεταξύ των ανθρώπων με μια έννομη τάξη πραγμάτων πέραν και υπεράνω του σημερινού οικοδομήματος των εθνών κρατών και συνασπισμών και ενώσεων. Αυτή η δοξασία είναι η θεωρητικοποίηση της παγκοσμιοποίησης και γοητεύει πάντα τα ανεμμάτιστα δύσμοιρα πλήθη. (Αλήθεια ποιος θα είναι ο παγκόσμιος νομοθέτης;)

Η απόπειρα έτσι να επιβληθεί σε όλη την ανθρωπότητα μια και μόνο εκπολιτιστική, θρησκευτική, οικονομική και φιλοσοφική αντίληψη, συνεπάγεται την ιδέα μιας παγκόσμιας καταπίεσης και ενός παγκόσμιου ολοκληρωτισμού. Υπάρχει πάντα μεγάλη διαφορά μεταξύ ανθρώπων και κοινωνιών στα πεδία της τέχνης, της θρησκείας, της σκέψης και το σύνολο αυτών των διαφορών συνιστά ουσία πολιτισμού. Αλλά η ανασφάλεια και η σύγχρονη γραμμή, όχι ισότητας αλλά ισοπέδωσης, που έμμεσα αναδύεται από τα ΜΜΕ παγκόσμια, συντηρούν επιτακτικά την ανάγκη εκζήτησης ενότητας. Αλλά η ενότητα αυτή είναι το σύμβολο ενός απελπιστικού κόσμου, όπου δυστυχημένα αυτόματα ζουν τη μηχανική συνοχή μιας υπέρτατης, ενοποιημένης και κυρίαρχης, έννομης τάξης. Έτσι, «... θα έχουν μια γνώμη και θα παραδώσουν την εξουσία αυτών εις το θηρίον...».

Ο Άρνολντ Τούνμπυ επισημαίνει ότι ένα από τα πιο έκδηλα σημεία της αποσύνθεσης είναι ένα φαινόμενο στο προτελευταίο στάδιο της παρακμής και της πτώσης, όταν ο αποσυντιθέμενος πολιτισμός εξαγοράζει μια αναστολή, υποβαλλόμενος σε αναγκαστική πολιτική ενοποίηση, σε ένα οικουμενικό κράτος. Το κλασικό παράδειγμα είναι η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία (και όχι μόνον), και στη συνέχεια η πτώση της.

Βιβλιογραφία

1. Αλμπέρτ Καμί: «Ο επαναστατημένος άνθρωπος», Εκδ. Μπουκουμάνη –Αθήνα 1971.
2. Άρνολντ Τούνμπυ: «Σπουδή της ιστορίας», κεφ. «Αι καταρρεύσεις των πολιτισμών, κδ. Ντουντούμη –Αθήνα 1970.
3. Χρήστου Μαλεβίτση: «Η Τραγωδία της Ιστορίας», Εκδ. «Δωδώνη» –Αθήνα 1973.
4. Νόαμ Τσόμσκι: «Νέα Τάξη: Μυστικά και Ψέματα», Εκδ. «Νέα Σύνορα» –Αθήνα 2000.
5. Φρανσουά Ανζελιέ, Μωρίς Γκαντιγιάκ κ.ά.: «Από τη μια χιλιετία στην άλλη», Εκδ. Ολκός/Μικρή Άρκτος –Αθήνα 2001.

Ο κ. Πέτρος Γιαννακάκος είναι ιατρός παθολόγος.

Τα χέρια της Θυσίας

Άλμπρεχτ Ντύρερ

1471-1528

Τον δέκατο πέμπτο αιώνα, σ' ένα μικρό χωριό κοντά στη Νυρεμβέργη, ζούσε ο Άλμπρεχτ Ντύρερ ο Πρεσβύτερος, με τη γυναίκα του Μπάρμπαρα Χόλπερ με την οποία έκανε δεκαοκτώ παιδιά! Ο Άλμπρεχτ Ντύρερ ο Πρεσβύτερος, ήταν Ούγγρος μετανάστης, χρυσοχόος στο επάγγελμα.

Στις 21 Μαΐου του 1471 γεννήθηκε ο μεγαλύτερος γιος της οικογένειας, που ήταν το τρίτο παιδί στη σειρά, ο Άλμπρεχτ Ντύρερ ο νεώτερος. Ο πατέρας της οικογένειας ήταν αναγκασμένος να εργάζεται σχεδόν δεκαοκτώ ώρες την ημέρα για να καταφέρνει να έχει πάντα φαγητό το τραπέζι. Συγχρόνως έκανε και όποια άλλη δουλειά του προσφερόταν στη γειτονιά, για να συντηρήσει την οικογένεια, αν και τελικά μόνο τρία από τα παιδιά του έζησαν μέχρι την ηλικία της ωριμότητας. Ήταν τίμιος άνθρωπος, γι' αυτό κατάφερε να γίνει ο επίσημος εκτιμητής πολύτιμων μετάλλων της Νυρεμβέργης.

Ο νεαρός Άλμπρεχτ από πολύ μικρή ηλικία εργαζόταν στο χρυσοχοείο του πατέρα του σαν μαθητευόμενος εργάτης μετάλλων. Η πραγματική επιθυμία του όμως, ήταν να γίνει καλλιτέχνης. Άλλά το ίδιο όνειρο είχε και ο μικρότερος αδελφός του, ο Άλμπερτ. Ήξεραν ωστόσο πως ο πατέρας τους δεν ήταν σε θέση να τους στηρίξει οικονομικά για να πάει έστω και ο ένας από τους δύο στην Νυρεμβέργη να σπουδάσει στην Ακαδημία.

Ύστερα από πολλές και μακρές συζητήσεις στη διάρκεια της νύχτας όταν έπεφταν στο... πυκνοκατοικημένο κρεβάτι τους, τα δυο αγόρια έκαναν μια αμοιβαία συμφωνία. Θα έστριβαν ένα νόμισμα. Όποιος έχανε θα πήγαινε να δουλέψει στα ορυχεία της περιοχής και με τα χρήματα που θα κέρδιζε θα βοηθούσε τον αδελφό του να σπουδάσει στην Ακαδημία. Κατόπιν, όταν ο κερδισμένος αδελφός ολοκλήρωνε σε τέσσερα χρόνια τις σπουδές του, θα βοηθούσε με τη σειρά του τον άλλο να σπουδάσει κι' αυτός, πουλώντας τα έργα του ή, αν ήταν ανάγκη, εργαζόμενος στα ορυχεία.

Μια Κυριακή πρωί μετά την εκκλησία, έστριβαν ένα νόμισμα και ο Άλμπρεχτ Ντύρερ κέρδισε. Ύστερα από λίγο έφυγε για τη Νυρεμβέργη.

Ο Άλμπερτ κατέβηκε στις στοές των ορυχείων και για τέσσερα χρόνια εργαζόταν και υποστήριζε οικονομικά τον αδελφό του.

Τα έργα του Άλμπρεχτ έκαναν αμέσως αίσθηση. Έχοντας μάθει τη λεπτή τέχνη της επεξεργασίας των πολύτιμων μετάλλων από τον πατέρα του, ο Άλμπρεχτ την χρησιμοποίησε με πολλή άνεση στα χαρακτηριστικά του και τις γκραβούρες του. Στο μεταξύ, ο πατέρας του, που διέκρινε τα ταλέντα του γιου

του, τον προέτρεψε να πάει κοντά σ' έναν φημισμένο ζωγράφο της εποχής, άνθρωπο με μεγάλη επιρροή, που η ειδικότητά του ήταν η διακόσμηση και εικονογράφηση βιβλίων. Εκεί ο Άλμπρεχτ πήρε τη βασική εκπαίδευση όσον αφορά τη μίξη των χρωμάτων και τα μελάνια ζωγραφικής, την προετοιμασία τοιχογραφιών και τη σύνθεση έργων μεγάλης κλίμακας.

Τα έργα του Άλμπρεχτ, γκραβούρες, χαρακτηριστικά, λάδια, ήταν πολύ καλύτερα ακόμη κι από κείνα των καθηγητών του, τόσο, που όταν τελείωνε πια τις σπουδές του, κέρδιζε πολύ αξιόλογα ποσά με τη δουλειά του.

Ο Άλμπρεχτ Ντύρερ ο νεότερος, πίστευε πως η τέχνη έχει τις ρίζες της στη φύση, γι' αυτό στα έργα του έδινε μεγάλη προσοχή στη λεπτομέρεια και τον ρεαλισμό. Αναγνώριζε ότι το καλλιτεχνικό του ταλέντο ήταν ένα δώρο, που του είχε δώσει ο Θεός και έθεσε στον

εαυτό του πολύ ψηλούς καλλιτεχνικούς στόχους με μοναδικό σκοπό το έργο του να δοξάζει πρώτ' απ' όλα τον Δημιουργό του. Φιλοτέχνησε πορτρέτα πολλών διάσημων ανθρώπων της εποχής του, μεταξύ αυτών και του ουμανιστή Έρασμου, και του αυτοκράτορα Μαξιμιλιανού του Α'. Ένα από τα πρώτα του πορτρέτα ήταν κι αυτό του Φρειδερίκου του Σοφού, Εκλέκτορα της Σαξονίας. Ο Φρειδερίκος ήταν ο ιδρυτής του Πανεπιστημίου της Βιττεμβέργης και ο στόχος του ήταν να ενθαρρύνει την χριστιανική κλασική εκπαίδευση.

Άλμπρεχτ Ντύρερ

Αυτοπροσωπογραφία σε ηλικία 28 ετών
(Πινακοθήκη Μονάχου)

Στο Πανεπιστήμιο αυτό ήταν καθηγητής της Θεολογίας ο Μαρτίνος Λούθηρος, ο οποίος επηρέασε πολύ τον Άλμπρεχτ. Αυτός, μαζί με μερικούς φίλους του από το Δημοτικό Συμβούλιο της Νυρεμβέργης είχαν αρχίσει να παρακολουθούν τις συναθροίσεις στην Αυγουστινιανή Εκκλησία. Αρκετές φορές ο Γιόχαν φον Στάουπιτς, γενικός εφημέριος των Γερμανών Αυγουστινιανών και μέντορας του Λούθηρου, έδινε σειρές κηρυγμάτων στην εκκλησία. Ο Ντύρερ και οι σύντροφοί του είχαν συγκλονιστεί, όπως είχε συγκλονιστεί και ο Λούθηρος, από την έμφαση που έδινε ο Στάουπιτς τονίζοντας ότι ο θάνατος του Χριστού είναι το μοναδικό κλειδί για τη συγχώρηση των αμαρτιών.

Όταν ο νεαρός καλλιτέχνης επέστρεψε στο χωριό του, η οικογένεια Ντύρερ οργάνωσε ένα γιορταστικό δείπνο στον κήπο τους για να γιορτάσουν την θριαμβευτική επιστροφή του Άλμπρεχτ. Μετά από πολύ και καλό φαγητό, μουσική και γέλια χαράς και ευτυχίας, ο Άλμπρεχτ σηκώθηκε από την τιμητική θέση που του είχαν προσφέρει στο κεφάλι του τραπεζιού για να κάνει μια πρόταση για τον αγαπημένο του αδελφό και για τα χρόνια δουλειάς και θυσίας, που του είχαν δώσει τη δυνατότητα να πραγματοποιήσει το όνειρό του. Τελείωσε την πρόταση με τα εξής λόγια: «Και τώρα Άλμπρετ, αγαπημένε μου αδελφέ, είναι η δική σου σειρά. Τώρα θα πας εσύ στη Νυρεμβέργη να εκπληρώσεις το όνειρό σου κι ενώ θα φροντίσω για σένα».

Όλα τα κεφάλια στράφηκαν με ανυπομονησία στην άλλη άκρη του τραπεζιού, όπου καθόταν ο Άλμπρετ. Το χλωμό του πρόσωπο αυλάκωναν δάκρυα. Το σκυμμένο κεφάλι του κουνιόταν με απόγνωση καθώς έκλαιγε με λυγμούς και έλεγε ξανά και ξανά, «Όχι... όχι... όχι!»

Τελικά, ο Άλμπρετ σηκώθηκε από τη θέση του και σκούπισε τα δάκρυά του. Έριξε μια ματιά κατά μήκος του τραπεζιού σ' όλους του αγαπημένους του και, κρατώντας τα χέρια του κοντά το ένα στο άλλο κοντά στο πρόσωπό του, είπε μαλακά, «Όχι αδελφέ μου. Δεν μπορώ να πάω στη Νυρεμβέργη. Είναι πολύ αργά για μένα. Κοίτα... κοίτα τι έκαναν στα χέρια μου τα τέσσερα χρόνια στα ορυχεία! Τα κόκαλα σε κάθε μου δάχτυλο έχουν σπάσει τουλάχιστον μια φορά το καθένα και τώρα τελευταία υποφέρω τόσο πολύ από αρθρίτιδα σ' αυτό το χέρι που μετά βίας μπορώ να σηκώσω το ποτήρι μου να σου ανταποδώσω την πρόταση. Δεν υπάρχει περίπτωση να μπορέσω να χαράξω λεπτές γραμμές πάνω στην περγαμνή ή πιναελίες στον καμβά. Όχι, αδελφέ μου, είναι πολύ αργά για μένα».

Από τότε έχουν περάσει περίπου 450 χρόνια. Εκατοντάδες έργα του, χαρακτηρισής σε ξύλο και

χαλκό, σκίτσα, λάδια, γκραβούρες κοσμούν κάθε μεγάλο μουσείο στον κόσμο, αλλά το βέβαιο είναι ότι όλοι μας γνωρίζουμε καλά, ένα μονάχα συγκεκριμένο έργο του. Και κάτι παραπάνω ίσως. Ίσως έχουμε αντίγραφο του σε κάποια γωνιά του σπιτιού ή του γραφείου μας.

Μια μέρα, ο Άλμπρεχτ σαν φόρο τιμής στον αδελφό του Άλμπρετ για όλα όσα είχε θυσιάσει για χάρη του, ζωγράφισε με πολλή τρυφερότητα και φροντίδα τα ταλαιπωρημένα του χέρια με τις παλάμες ενωμένες και τα δάχτυλα να δείχνουν στον ουρανό. Στο έργο έδωσε το όνομα «Χέρια», ολόκληρος ο κόσμος όμως άνοιξε την καρδιά του σ' αυτό το αριστούργημα και ονόμασε αυτό το έργο «Τα Χέρια της Προσευχής». Από τότε, τα δυο αυτά χέρια αποτελούν για μερικούς υπόμνηση ότι ποτέ κανείς, μα κανείς δεν τα καταφέρνει μόνος του. Για κάποιους άλλους όμως παραμένουν σύμβολο αυτοθυσίας και θυμίζουν κάποια άλλα χέρια όμως παραμένουν αιώνιο σύμβολο θυσίας. Τα χέρια που ευλόγησαν παιδιά, που έκοψαν ψωμί και έθρεψαν

Τα Χέρια της Θυσίας

τα πλήθη, άγγιξαν αρρώστους και έδωξαν τον πόνο, σκούπισαν δάκρυα και σκόρπισαν χαρά και αγάπη. Τα χέρια του Ιησού Χριστού που καρφώθηκαν στον σταυρό, θυσία για μας!

Το ενδιαφέρον είναι ότι το συγκεκριμένο έργο έγινε με τον καιρό ένα από τα σύμβολα όχι μόνο του χριστιανισμού σαν σύμβολο θυσίας, προσευχής, υποταγής και ειλικρίνειας, αλλά και άλλων θρησκειών σαν σύμβολο ταπεινώσης, υπακοής, χαιρετισμού, σεβασμού και ευλάβειας.

Όταν ο Ντύρερ επέστρεψε στην Νυρεμβέργη, αφιέρωσε όλο του το έργο σε Βιβλικά θέματα. Το 1525 η Νυρεμβέργη έγινε μια πόλη Διαμαρτυρομένων. Την επόμενη χρονιά ο Ντύρερ έκανε ένα δώρο στο Δημοτικό

Συμβούλιο της πόλης τους «Τέσσερεις Άγιους Άνδρες», τους Αγίους Ιωάννη, Πέτρο, Μάρκο και Παύλο. Κάτω από το έργο ο Ντύρερ έγραψε «Όλοι οι κοσμικοί άρχοντες στην επικίνδυνη εποχή μας θα πρέπει να προσέχουν πολύ τους ανθρώπους που τους καθοδηγούν λάθος στην κατανόηση του Λόγου του Θεού, γιατί ο Θεός δεν δέχεται να προστεθεί ή να αφαιρεθεί τίποτα από τον Λόγο Του. Ακούστε, λοιπόν, αυτούς τους τέσσερεις θαυμάσιους άνδρες, τον Πέτρο, τον Ιωάννη, τον Παύλο και τον Μάρκο και τις προειδοποιήσεις τους».

Ο Άλμπρεχτ Ντύρερ πέθανε στην Νυρεμβέργη στις 6 Απριλίου του 1528, ένα μήνα πριν κλείσει τα 57 του χρόνια.

Μετάφραση – Προσαρμογή
Έρση Αντωνιάδου

Ύδατος Κίνησις

«Εν τῷ οἴκῳ Σου δεῖ με μείναι»

Λουκ. ιθ' 5

Ο Ζακχαῖος! Ἄν στεκόταν στο δρόμο, ἀνάμεσα στο πλῆθος, δε θα μπορούσε να δεῖ τον Διδάσκαλο, γιατί ἦταν πολύ κοντός. Ο πόθος του ὅμως ἦταν ἐξαιρετικά μεγάλος. Πῆρε λοιπόν τη μεγάλη ἀπόφαση. Χρησιμοποιώντας χέρια και πόδια, με πολύ κόπο –δεν εἶναι νέος πια– κατόρθωσε να ἀνέβει στη συκομουριά... Το παρατηρητήριό του ἦταν αρκετά κατάλληλο. Ἀπό ἐκεῖ θα μπορούσε να δεῖ ἀνετα τον Ἰησοῦ, χωρίς να ἐμποδίζεται ἀπό τους ἄλλους και χωρίς να τους ἐνοχλεῖ.

Ἡ συνοδεία ολοένα και πλησιάζει. Με πόσο σεβασμό περιτριγυρίζουν τα πλῆθη τον Ἰησοῦ! Και ο Ζακχαῖος Τον παρατηρεῖ! Πόσο ικανοποιημένος εἶναι! Ο Ἰησοῦς βρίσκεται τώρα κάτω ἀπό τὸ δέντρο. Μετά ἀπό λίγο θα ἀπομακρυνθεῖ. Και ο Ζακχαῖος, με τα μάτια καρφωμένα στον Ἰησοῦ, προσπαθεῖ να ἀπολαύσει τὴν οὐράνια γοητεία ἀπὸ τὴ θεία Του προσωπικότητα, για να ικανοποιήσει τον πόθο τῆς ψυχῆς του. Ἀλλὰ ο Ἰησοῦς ξαφνικά σταματᾷ. Σηκώνει τα μάτια προς τὴ συκομουριά. Τα βλέμματα των δυο τους διασταυρώνονται. Ο μικρόσωμος ἄνθρωπος αισθάνεται να τον πλημμυρίζει βαθιά συγκίνηση. Δεν τόλμησε ποτέ να ἐλπίζει ἓνα βλέμμα του Διδασκάλου. Ἀλλὰ ο Ἰησοῦς δεν τον κοιτάζει μόνο. Του μιλά. Τον φωνάζει με τὸ ὄνομά του. «Ζακχαῖε, σπεύσας κατέβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μείναι». Με παιδικὴ προθυμία και ευκινησία κατεβαίνει ο Ζακχαῖος, ἐνὺ τῆς χάριτος πλημμυρίζει ολόκληρη τὴν καρδιά του.

****

Ο Ζακχαῖος! Εἶναι ἓνας τελώνης. Ἐνας ἀπὸ αὐτοὺς που περιφρονοῦν οἱ φαρισαῖοι. Ἐνα ὄργανο τῆς ρωμαϊκῆς ἐξουσίας. Το ἐπάγγελμά του εἶναι αἰτία να τον βλέπουν ὅλοι μ' ἀποστροφή. Εἰσπράττει τους φόρους· ἐργασία καθόλου τιμητικὴ για τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Και το ἀντιλαμβάνεται κανεὶς αὐτό ἀπὸ τὴν αὐθόρμητη και ταπεινὴ συγχρόνως δῆλωση

του ἴδιου. «Εἰ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν». Και ὅμως στο σπίτι ἑνὸς τέτοιου ἀνθρώπου ο Κύριος προθυμοποιεῖται να μείνει. Σ' αὐτόν λέει τα σημαντικὰ αὐτὰ λόγια: «Σήμερον ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μείναι». Πρέπει να ἐρθῶ στο σπίτι σου. Ἦρθε ἡ ὥρα να ἀπολαύσεις τὸ μεγαλύτερο ἀπὸ τα δῶρα του Θεοῦ, τὴ σωτηρία. Πρέπει, λοιπόν, να μείνῃ σήμερον στο σπίτι σου, για να πῶ τὴ δυναμικὴ αὐτὴ φράση: «Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο».

Ο Χριστὸς φιλοξενεῖται στο σπίτι του ἀνθρώπου! Ποιος μπορεῖ να ἐκτιμῆσει σωστά τὴν ὑψίστη αὐτὴ συγκατάβαση του Θεοῦ; Ποιος μπορεῖ να περιγράψει τὴ χαρὰ και τὴν εὐτυχία του ἀνθρώπου, στην καρδιά του οὐοίου κατοικεῖ ο Χριστὸς;

****

«Εν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μείναι».

Ἀλλὰ ἦταν ἀραγε προνόμιο μόνο του Ζακχαῖου τὸ να δεχθεῖ τον Κύριο στο σπίτι του; Ὁχι βέβαια! Ἡ ἀγαθότητα του Θεοῦ συγκαταβαίνει τόσο πολύ, ὥστε να ζητᾷ φιλοξενία ἀπὸ κάθε ἄνθρωπο. Δεν εἶναι ο Ζακχαῖος ο μόνος που του εἶπε: «Σήμερον ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μείναι». Στον κάθε ἄνθρωπο ἀπευθύνεται, χτυπᾷ τὴν πόρτα τῆς ψυχῆς του και του λέει: Ζητῶ να μου ἀνοίξεις και να με υποδεχθεῖς στο σπίτι σου, ὅπως με υποδέχθηκε και ο Ζακχαῖος. Σου υποσχομαι ὅτι, «ἐάν τις ἀκούση τῆς φωνῆς μου και ἀνοίξη τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτόν και δεῖπνήσω μετ' αὐτοῦ και αὐτός μετ' ἐμοῦ». Ὅποιος ἀκούσει τὴ φωνὴ μου και ἀνοίξει τὴν πόρτα τῆς καρδιάς του, θα μῶ μέσα, θα συνδεθῶ στενά και με πολλὴ οἰκειότητα μαζί του, θα φάω μαζί του, χαρούμενος κι εὐτυχισμένος για τὴ σωτηρία του. Κι αὐτός θα φάει μαζί μου, ἀπολαμβάνοντας τὴν ἀγαλλίαση και τὴ χαρὰ τῆς εὐλογημένης ζωῆς μου.

Ὅπως λοιπόν ο Ζακχαῖος «χαίρων ὑπεδέξατο» τον Ἰησοῦ στο σπίτι του,

ἐτσι και κάθε πιστὸς με τὴν πίστη και τὴ χάριτος υποδέχεται τον Κύριο στην καρδιά του. Πολλές φορές ο Κύριος τὸ υποσχέθηκε, πῶς με θαυμαστό και μυστηριώδη τρόπο ἐνώνεται με τους πιστοὺς οπαδούς του και κατοικεῖ μέσα τους. Ὅταν ἐκτελούμε τὴς ἐντολές Του, μας διαβεβαίωσε ὅτι ἐρχεται μαζί με τον Πατέρα Του και κατοικεῖ μέσα στον ἄνθρωπο (Ἰωάν. ιθ' 23). Να χαίρεσαι λοιπόν, και να ἀγαλλιᾷσαι, ἀγαπητὴ ψυχὴ. Δεν ἦταν προνόμιο μόνο του Ζακχαῖου να μείνει ο Κύριος στο σπίτι του. Εἶναι προνόμιο και δικό μας· προνόμιο τιμητικὸ και πολύ ἀνώτερο ἀπὸ ἐκεῖνο του Ζακχαῖου. Γιατί στο μεν σπίτι του Ζακχαῖου ο Κύριος ἔμεινε για λίγες μόνον ὥρες, ἐνὺ τῆς δικῆς μας ψυχῆς κατοικεῖ μόνιμα. Εἶναι προνόμιο του κάθε πιστοῦ τὸ να ζεῖ μέσα του συνέχεια ο Χριστὸς, να εἶναι ο ἴδιος κατοικητήριο του Ἁγίου Πνεύματος, ναός του Θεοῦ.

****

Κύριέ μου, ὅταν σε ἀκούω να με βεβαιώνεις ὅτι συγκαταβαίνεις τόσο πολύ, ὥστε να κατοικεῖς στην καρδιά κάθε πιστοῦ, μὲν ἐκπληκτος μπροστὰ στο ἀπειρο ἔλεος και τὴν ἀγαθότητά σου. Ἀλήθεια, πόσο σφοδρὰ ἐπιθυμῶ κι ἐγὼ να κατοικήσεις μόνιμα και στη δικὴ μου ψυχὴ! Κι ὅμως! Ἡ κατάσταση τῆς ψυχῆς μου εἶναι τέτοια, ὥστε να πρέπει να ἐπαναλάβω κι ἐγὼ τους λόγους του ἐκατόνταρχου: «Κύριε, οὐκ ἐμὶ ἰκανός ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσεέλθης» (Ματθ. η' 8). Καθάρισε λοιπόν, Κύριε, τὴν ψυχὴ μου ἀπὸ τὴ μόλυνση τῆς ἀμαρτίας. Ἀπάλλαξέ με ἀπὸ κάθε ἐνοχὴ και ἀνάδειξέ με ἀξίον κατοικητήριό Σου, για να εὐλογῶ, να δοξάζω και να μεγαλύνω τὴν τέλεια φιλανθρωπία και συγκατάβαση Σου. Ἀμήν.

Λόγοι τῆς Χάριτος

Αληθινή Βεβαιότητα με το Χριστό

Από κανέναν άλλο δεν μπορεί να προέλθει η σωτηρία ούτε υπάρχει άλλο πρόσωπο κάτω από τον ουρανό δοσμένο στους ανθρώπους με το οποίο να μπορούμε να σωθούμε.

(Πράξεις 4:12)

Λίγο μετά την Πεντηκοστή, ο Πέτρος και ο Ιωάννης πήγαιναν στο ναό την ώρα της προσευχής. Συνάντησαν εκεί έναν κουτσό επαίτη που ζητούσε ελεημοσύνη. Ο Πέτρος τον διέταξε στο όνομα του Ιησού να περπατήσει, και ο άντρας θεραπεύτηκε. Ως αποτέλεσμα, συγκεντρώθηκε μεγάλο πλήθος.

Το κήρυγμα του Πέτρου είναι ένα καλό παράδειγμα διδασκαλίας. Ξεκίνησε λέγοντας ότι ο Ιησούς Χριστός είχε θεραπεύσει τον κουτσό άντρα. Συνέχισε κατηγορώντας: «εσείς τον παραδώσατε να σταυρωθεί και τον αρνηθήκατε μπροστά στον Πιλάτο... Εσείς αρνηθήκατε τον άγιο και δίκαιο... σκοτώσατε αυτόν που έφερε τη ζωή» (Πράξεις 3:13-15). Αυτή είναι δυνατή γλώσσα. Ο Πέτρος ωστόσο την προσαρμόζει, τονίζοντας ότι είχαν πράξει αυτά από άγνοια (έχοντας εξαπατηθεί από το Σατανά). Τώρα, όμως, πρέπει να μετανοήσουν και να στραφούν στο Θεό. Πρέπει να θυμηθούν ότι «όποιος δεν ακούσει..., θα αποκοπεί από το λαό» (Πράξεις 3:17-23).

Το κήρυγμα του Πέτρου είχε βασικά τρία σημεία. Πρώτον, οι άνθρωποι έχουν αμαρτήσει φριχτά. Δεύτερον, ο ελεήμων Θεός τους έχει δώσει μια ευκαιρία να απομακρυνθούν από το «στραβό δρόμο» τους. Τρίτον, αν δεν επιστρέψουν, θα καούν. Μετάνοια ή θάνατος.

Πόσο συχνά ακούμε τέτοιου είδους κηρύγματα; Όχι πολύ συχνά. Αυτό το μήνυμα δεν είναι το πλέον κατάλληλο για το κήρυγμα κάθε Κυριακής όπου αναμένεται να διδάξουμε και να τονώσουμε τους ανθρώπους του Θεού. Μερικές φορές όμως, οι υπήρτες του Ευαγγελίου χρειάζεται να υπενθυμίζουν στο εκκλησιασμά τους μερικές βασικές αλήθειες για τη σωτηρία και τις επιπτώσεις της απιστίας.

Οι Σαδδουκαίοι, κύριοι του ναού, δεν ευχαριστήθηκαν με το μήνυμα του Πέτρου, οπότε τον συνέλαβαν (Πράξεις 4:1-4). Την επόμενη μέρα, του ζήτησαν να απολογηθεί για το κήρυγμά του. Ο Πέτρος πέρασε αμέσως στην επίθεση. Επεσήμανε πως είχε συλληφθεί για μια ευγενική πράξη. Συνέχισε λέγοντάς τους ξεκάθαρα ότι ήταν ο Ιησούς αυτός που θεράπευσε τον άνδρα, ο ίδιος Ιησούς που εκείνοι είχαν σταυρώσει αλλά ο Θεός ανέστησε. Ο Πέτρος τους αντιμετώπισε ως εχθρούς του Θεού. Τελικά, είπε ότι δεν υπάρχει πιθανότητα σωτηρίας παρά μόνο μέσω του Ιησού, τον οποίο ο Θεός όρισε Βασιλιά του σύμπαντος (Πράξεις 4:8-12). Οι Σαδδουκαίοι ως απάντηση διέταξαν τον Πέτρο να σταματήσει να κηρύττει αυτό το μήνυμα, αλλά ο Πέτρος είπε πως δε θα τους υπακούσει (Πράξεις 4:18-20).

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Η υπερηφάνεια είναι λανθασμένη βεβαιότητα γιατί βασίζεται στη δική σου ικανότητα. Η αληθινή σιγουριά προέρχεται από την πίστη στον παντοδύναμο Θεό μας. Ο Πέτρος ήταν αναμφίβολα ευγενής αλλά και αριστοτεχνικά θρασύς μπροστά στο ανώτερο δικαστήριο ανάμεσα στους Ιουδαίους. Αυτοί οι άνθρωποι είχαν θανατώσει τον Ιησού: θα μπορούσαν εύκολα να θανατώσουν και αυτόν. Ζήτησε από το Θεό το θάρρος του Πέτρου.

R. C. Sproul
Μτφρ.: Ειρήνη Τερζάκη

Η Χριστιανική Οικογένεια

Η Ευθύνη της μητέρας

Το καλύτερο που υπάρχει μετά τον παράδεισο είναι μια καλή μητέρα και το χειρότερο μετά την κόλαση μια κακιά και δύστροπη μητέρα.

Κανένα έθνος δεν πήγε στην κόλαση πριν από τις μητέρες του. Θα υπήρχε κάποια ελπίδα, εάν όλοι οι πατέρες ήταν κακοί και οι γυναίκες καλές. Αλλά, δεν θα υπήρχε καμιά ελπίδα για ένα έθνος εάν όλοι οι πατέρες ήταν καλοί και όλες οι μητέρες κακές. Γιατί οι μητέρες είναι αυτές που από τη βρεφική ηλικία είναι στενά συνδεδεμένες με τα παιδιά τους. Οι μητέρες βάζουν τη σφραγίδα του καλού ή του κακού επάνω τους, πριν ακόμα ο κόσμος μπει στη ζωή τους. Είναι απόλυτα αναγνωρισμένη η πολύ μεγάλη επιρροή που ασκεί η μητέρα στο παιδί.

Δοξάζουμε τον Κύριο για τις άπειρες περιπτώσεις πιστών γυναικών τόσο στην Αγία Γραφή όσο και στην ιστορία της Εκκλησίας. Και πρώτα πρώτα με ευγνωμοσύνη στο Θεό θυμόμαστε την Μητέρα των μητέρων, την «Κεχαριτωμένη και Ευλογημένη» μεταξύ όλων των γυναικών. Η Παρθένος γέννησε τον Λυτρωτή μας και Τον μεγάλωσε με την αγάπη, τη στοργή και την παιδεία του Θεού. Άλλη μεγάλη και ευλογημένη γυναίκα ήταν η Ελισάβετ, που αν και ηλικιωμένη, γέννησε τον Ιωάννη τον Βαπτιστή, τον μεγαλύτερο άνθρωπο που γέννησε ποτέ γυναίκα σύμφωνα με τα λόγια του Ιησού Χριστού (Μαθ. 11:11). Στην Παλαιά Διαθήκη, έχουμε τη Σάρρα, που αν και 90 ετών γέννησε και μεγάλωσε τον Ισαάκ, που έγινε ένας από τους πατέρες της πίστης (Γεν. 21:2). Άλλη μεγάλη γυναίκα ήταν η Άννα, που αν και ήταν στείρα, γέννησε έναν από τους μεγαλύτερους Προφήτες, τον Σαμουήλ (Α΄ Σαμ. 1:20).

Η ιστορία της ανθρωπότητας είναι πλούσια από παραδείγματα μεγάλων ανδρών που έγιναν μεγάλοι, επειδή γεννήθηκαν και μεγάλωσαν από κάποια πνευματική, σοφή και στοργική μητέρα. Ο ρόλος, λοιπόν, της μητέρας είναι μεγάλος. Από την μητέρα έρχονται όλα τα μεγάλα καλά, αλλά και όλα τα μεγάλα κακά.

Όσοι ευτυχίσαμε να έχουμε μητέρες πιστές και αφιερωμένες, δοξάζουμε κι ευχαριστούμε μ' όλη μας την καρδιά τον Κύριο. Ό,τι σωστό ανθρώπινο και πνευματικό υπάρχει στη ζωή μας, έχει τις ρίζες του στην άγια ζωή της μητέρας μας, στο παράδειγμά της και στις άπειρες προσευχές της. Η τρομερή σύγχρονη πραγματικότητα να μεγαλώνουν τα παιδιά με παιδαγωγούς την τηλεόραση ή κάποια ξένη γυναίκα, υποσκάπτει σε μεγάλη έκταση τα θεμέλια της οικογένειας και της κοινωνίας. Η κοινωνία μας θα γίνει ριζικά μια ανθρώπινη, σωστή κοινωνία, όταν οι μητέρες γνωρίζουν και πιστεύουν στον Κύριο και με τη σοφία και την πνευματικότητά Του μεγαλώνουν τα παιδιά τους.

E. Στέφανος

ΜΑΣ ΕΙΠΕΣ

Μας είπες, Κύριε, πως κατοικείς στον διπλανό μας·
κι όμως εμείς τον σφάζαμε και δε σε βρήκαμε.
Είπες: στο σπίτι του Πατέρα μου είμαι πάντα·
γκρεμίσαμε όλους τους ναούς
κι αυτόν που στο κορμί μας έστησες
και δεν μας φανερώθηκες, μεγάλε Άγνωστε.
Ύστερα σκάψαμε ολάκερη τη γη.
Οργώσαμε και τους γαλάζιους ουραμούς.
Ήπιαμε στο ποτήρι μας την πολυκύμαντη θάλασσα.
Και -αλλοίμονο- το μόνο που μας έμεινε
ήταν, πλεγμένη στα πικρά τα φύκια,
η αγωνία μας.

Και τώρα,
πρέπει ν' αναστήσουμ' εδώ δίπλα τον πλησίον μας·
να χτίσουμε τους λάκκους που σκοντάφτουν τα παιδάκια,
καθώς πηγαίνουν με τη σάκκα και την καθαρή ποδιά σχολείο·
μιαν άλλη θάλασσα να φτιάξουμε απ' το δάκρυ μας.
- Βοήθα μας, Κύριε, να σε βρούμε
πριν έξω μας χαθούν τα βήματά μας.

Π. Β. Πάσχος

Από τη Συλλογή "ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΕΑΡ"
ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ
ΑΘΗΝΑ 1964